

BULGARIAN

BASIC COURSE

Volume IV

Lessons 32 - 39

September 1958

Revised July 1983

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

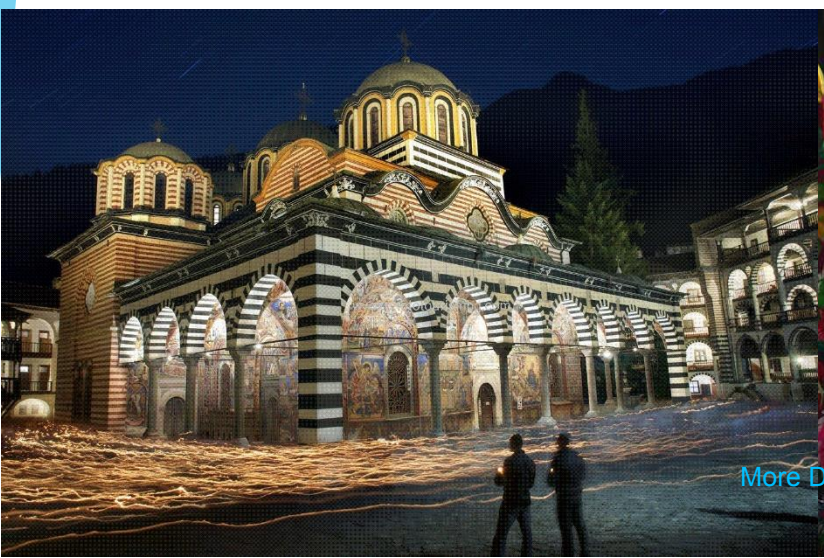

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

PREFACE

The Bulgarian Course, consisting of 136 lessons in 13 volumes, is one of the Defense Language Institute's Basic Course Series. The material was developed at the Defense Language Institute and approved for publication by the Institute's Curriculum Development Board.

The course is designed to train native English language speakers to Level 3 proficiency in comprehension and speaking and Level 3 proficiency in reading and writing Bulgarian. The texts are intended for classroom use in the Defense Language Institute's intensive programs employing the audio-lingual methodology. Tapes accompany the texts.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

TABLE OF CONTENTS

		Page
1.	Lessons 32-39	1-210
	Lesson 32	1-26
	Grammar Perception Drill	2
	Cartoon Guide	7
	Dialogue: At the Railroad Station	8
	Grammar Analysis	10
	Cardinal Numerals	10
	Plural Form of Masculine Nouns after Numerals	14
	Grammar Drill	15
	Reading Text	19
	Translation	20
	Questions and Answers	21
	Homework	24
	Vocabulary	25
	Lesson 33	27-48
	Grammar Perception Drill	28
	Cartoon Guide	33
	Dialogue: On the Train	34
	Grammar Analysis	36
	Special Forms of the Cardinal Numerals for Masculine Gender	36
	Plural after Numerals with the word души "men"	37
	Grammar Drill	38
	Reading Text	40
	Translation	42
	Questions and Answers	43
	Homework	46
	Vocabulary	47

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 34 ____ 49-74

Grammar Perception Drill ____ 50
Cartoon Guide ____ 55
Dialogue: A Boat Ride ____ 56
Grammar Analysis ____ 58
Formation of the Perfective Aspect with Suffix Н ____ 58-60
Grammar Drill ____ 61
Reading Text ____ 65
Translation ____ 66
Questions and Answers ____ 68
Homework ____ 71
Vocabulary ____ 72

Lesson 35 ____ 75-100

Grammar Perception Drill ____ 76
Cartoon Guide ____ 81
Dialogue: At the Post Office ____ 82
Grammar Analysis ____ 84
Article for Cardinal Numerals ____ 84
Plural after Numerals of Nouns ending in -ЕЦ and -ИН ____ 85
Masculine Nouns ending in Plural in А ____ 86
Grammar Drill ____ 87
Reading Text ____ 90
Translation ____ 92
Questions and Answers ____ 93
Homework ____ 97
Vocabulary ____ 98

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 36 ____ 101-128

Grammar Perception Drill ____ 102
Cartoon Guide ____ 107
Dialogue: Morning Toilet ____ 108
Grammar Analysis ____ 110
  Reflexive Form of the Verb ____ 110
Grammar Drill ____ 114
Reading Text ____ 120
Translation ____ 122
Questions and Answers ____ 123
Homework ____ 126
Vocabulary ____ 127

Lesson 37 ____ 129-156

Grammar Perception Drill ____ 130
Cartoon Guide ____ 135
Dialogue: An Automobile Accident ____ 136
Grammar Analysis ____ 138
  Past Imperfect Tense ____ 138
Grammar Drill ____ 141
Reading Text ____ 146
Translation ____ 148
Questions and Answers ____ 149
Homework ____ 153
Vocabulary ____ 154

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 38 _____ 157-188

Grammar Perception Drill _____ 158
Cartoon Guide _____ 167
Dialogue: The Trial of Peter _____ 168
Grammar Analysis _____ 170
Short Forms of the Personal Pronouns, Dative Case _____ 170
Grammar Drill _____ 175
Reading Text _____ 179
Translation _____ 180
Questions and Answers _____ 182
Homework _____ 186
Vocabulary _____ 187

Lesson 39 _____ 189-210

Grammar Perception Drill _____ 190
Cartoon Guide _____ 193
Dialogue: Travel Abroad _____ 194
Grammar Analysis _____ 196
Special Usage of the Past Imperfect Tense _____ 196
Grammar Drill _____ 197
Reading Text _____ 201
Translation _____ 203
Questions and Answers _____ 205
Homework _____ 208
Vocabulary _____ 209

2. Grammar Index _____ 211-215

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И В Т О Р И У Р О К

L E S S O N 3 2

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Cardinal Numerals

II. Plural after Cardinal Numerals of Masculine Nouns Ending in a Consonant

I. Cardinal Numerals

1.

едно, две, три, четири, пет, шест, седем, осем, девет, десет

едно, две, три, четири, пет, шест, седем, осем, девет, десет

2.

единайсет, дванайсет, тринайсет, четиринайсет, петнайсет, шестнайсет, седемнайсет, осемнайсет, деветнайсет, двайсет

единайсет, дванайсет,.....

3.

двайсет и едно, двайсет и две, двайсет и три,.....и т.н.

трийсет и едно, ... и т.н.

четирийсет и едно, ... и т.н.

петдесет и едно, ... и т.н.

шейсет и едно, ... и т.н.

седемдесет и едно, ... и т.н.

и т.н.

двайсет и едно, двайсет и две, и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

сто, сто и едно, сто и две, сто и три,.....

сто, сто и едно, ... и т.н.

сто и единайсет,.....

сто и двайсет и едно,.....

сто и трийсет,.....

и т.н.

5.

двеста, двеста и едно,
двеста и две, ...

и т.н.

двеста и единайсет, ...

триста, ...

четиристотин, ...

и т.н.

6.

хиляда, хиляда и едно, ...
хиляда и единайсет, ...
хиляда двайсет и едно, ...
хиляда сто двайсет и едно,...

и т.н.

и т.н.

7.

две хиляди, две хиляди и едно,
и т.н.
три хиляди, ...
десет хиляди, ...
сто хиляди, ...

един милион
един милиард

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

8.

На масата има едно писмо.
На масата има две писма.
три
четири

Колко писма има на масата? — На масата има едно писмо.
две писма
три

Колко кепета има на закачалката?
Колко списания има на масата?
книгата
книжица
Колко огледала има в стаята?
Колко чекмеджета има тази маса?
Колко деца имат г-н и г-жа.....?
Колко кафенета има на този площад?
Колко кина има на тази улица?
Колко ножчета за бръснене имате?
Колко летни сака имаш ти?

и т.н.

9.

На масата има една книга.
На масата има две книги.
три

Колко книги има на масата? — На масата има една книга.
две книги
три

гуми
линии
вилици, лъжици, кърпи
ябълки, круши
Колко маси има в стаята?
печки
закачалки
Колко карти има на стените?
картини
Колко църкви има в това село?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Plural after Cardinal Numerals of Masculine Nouns Ending in a Consonant

1.

На масата има един молив.
На масата има два молива.
три
десет

Колко молива има на масата?

На масата има един молив.
два молива

вестник, роман, учебник,
билет, документ,.....

и т.н.

2.

На масата има моливи.
Колко молива има на масата?
На масата има няколко молива.

Какво има на масата?
Колко молива има на масата?

На масата има моливи.
На масата има няколко молива.

учебник, роман, вестник,
билет, документ,.....

3.

На масата има моливи.

Колко молива има на масата?

Друг ученик: На масата има няколко молива.

На масата има вестници.
романи
учебници
моливи
В тяхната къща има телефони.
Ние имаме грамофони.
В стаята има столове.
В бюфета има ножове.
и т.н.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Има ли много моливи на масата?
учебници
романи
вестници
столове в стаята?
ножове в бюфета?
влакове до София?
мостове на реката?
магазини на улицата?
надписи на стените?
стадиони в София?

Не, на масата има само един молив.
два
три
няколко

5.

На масата има двайсет и един молива.
На масата има двайсет и един молив.

Колко молива има на масата?

вестник, билет, ...

На масата има двайсет и един молива/молив/.
На масата има трийсет и един молива/молив/.

и т.н.

На масата има двайсет и една книги/книга/.
На масата има двайсет и едно списания/списание/.

Колко книги има на масата?

Колко списания има на масата?

Колко стаи има в училището?

Колко струва този костюм?

Колко ножа има в бюфета?
вилици
лъжици

и т.н.

На масата има двайсет и една книги/книга/.
На масата има двайсет и едно списания/списание/.
В училището има сто трийсет и една стаи/стая/.
Този костюм струва хиляда двеста петдесет и един лева/лев/.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 32

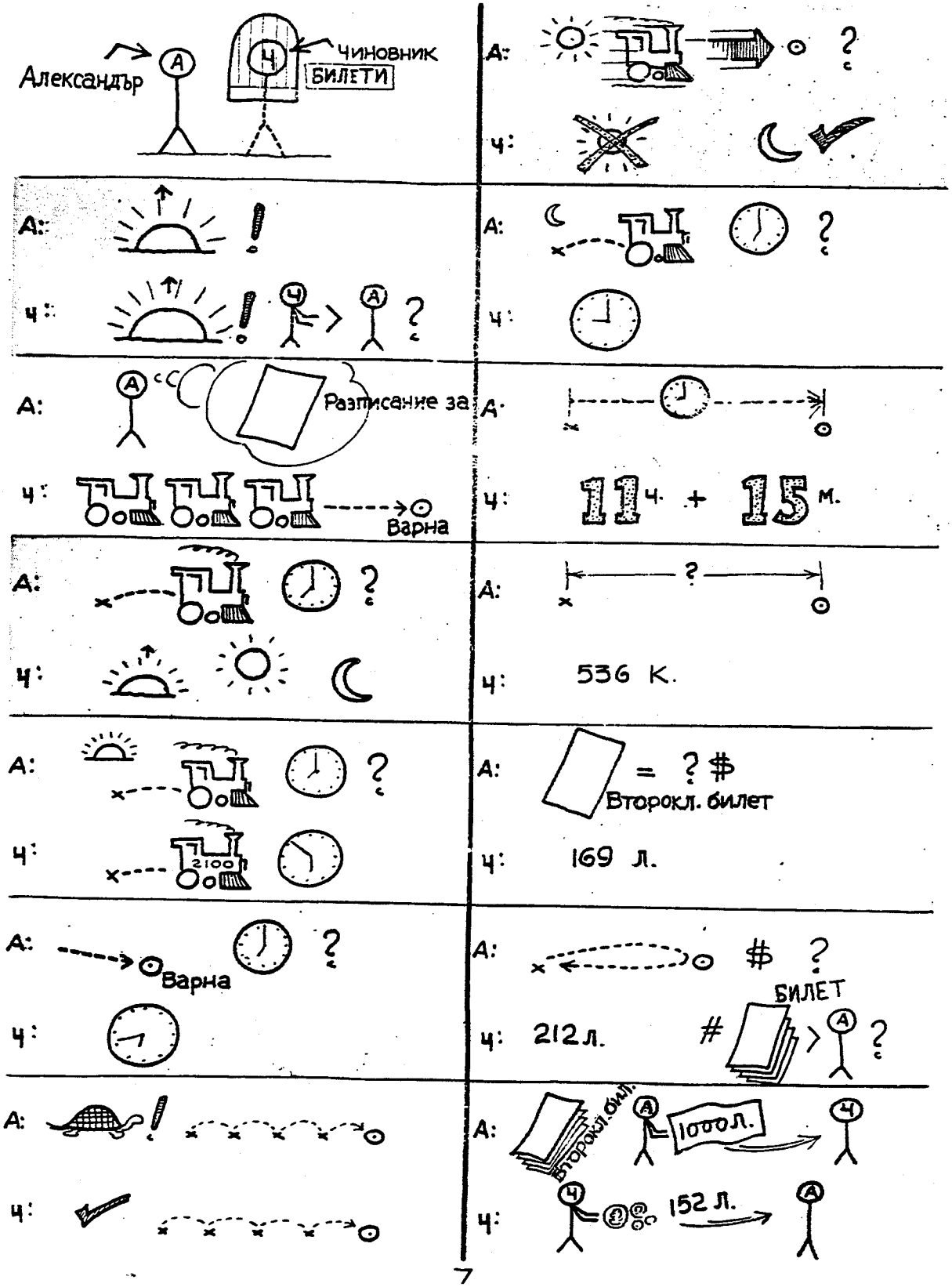

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

НА ГАРАТА

Алекса́ндър
Служи́телят на гише́то за биле́ти

- Добро́ у́тро!
- Добро́ у́тро! Какво́ оби́чате?

- Искам да зна́я разписа́нието на вла́ковете за Ва́рна.
- За Ва́рна пъту́ват ня́колко вла́ка на ден.

- По кое́ вре́ме тръ́гват?
- Су́трин, о́бед и ве́чер.

- Кога́ тръ́гва су́трешният влак?
- Влак 2100 тръ́гва в шест часа́ и петдесе́т и две мину́ти.

- Кога́ присти́га във Ва́рна?
- В шестна́йсет часа́ и четири́йсет и една́ мину́ти.

- О,мно́го е ба́вен. Изгле́жда, че е пъ́тнически.
- Да, пъ́тнически е.

- Обе́дният влак бърз ли е?
- Не. Са́мо вечерният е бърз.

- В ко́лко часа́ замина́ва той?
- То́чно в два́йсет и еди́н часа́.

- Ко́лко ча́са тра́е пъту́ването?
- Осем ча́са и петна́йсет мину́ти.

- Какво́ е разстоя́нието до Ва́рна?
- Около́ пе́тстотин киломе́тра.

- Ко́лко стру́ва еди́н биле́т вто́ра кла́са?
- 12 ле́ва.

- А оти́ване и връ́щане?
- 21 ле́ва. Ко́лко биле́та и́скате?

- Че́тири биле́та вто́ра кла́са. Ето Ви сто ле́ва.
- Заповя́дайте 16 ле́ва оста́тък.

---

5. Какво́ оби́чате? lit. What do you like? 20. Ко́лко ча́са тра́е пъту́ването? lit. How many hours does the travel last? 24. еди́н as a contrast to two or more. 27. Ко́лко биле́та и́скате? lit. How many tickets do you want? In Bulgarian the expression is polite.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE RAILROAD STATION

Alexander
The clerk at the ticket window

- Good morning!
- Good morning! What can I do for you?

- I'd like to know the train schedule to Varna.
- Several trains travel to Varna daily.

- At what time do they leave?
- In the morning,at noon,and in the evening.

- When does the morning train leave?
- Train 2100 leaves at 6.52 hrs.

- When does it arrive in Varna?
- At 16.41 hrs.

- Oh, it's too slow. It seems that it's a local train.
- Yes, it's a local train.

- Is the noon train an express train?
- It isn't. Only the evening train is express.

- At what time does it leave?
- At 2100 hrs. exactly.

- How many hours does the trip take?
- Eight hours and 15 minutes.

- What is the distance to Varna?
- About 500 kilometers.

- How much does a second-class ticket cost?
- It costs 12 leva.

- And a round trip?
- 21 leva. How many tickets would you like?

- Four second-class tickets. Here is a hundred leva.
- Here is 16 leva, change.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

I. CARDINAL NUMERALS

1. The cardinal numerals are as follows:

Standard Pronunciation

0 - нула

1 - еди́н (masc.)
еднá (fem.)
едно́ (neut.)

2 - два (masc.)
две (fem.& neut.)

3 - три

4 - че́тири

5 - пет

6 - шест

7 - се́дем

8 - о́сем

9 - де́вет

10 - де́сет

11 - единáдесет — единáйсет

12 - двáнадесет — двáнайсет

13 - тринáдесет — тринáйсет

14 - четиринáдесет — четиринáйсет

15 - петнáдесет — петнáйсет

16 - шестнáдесет — шестнáйсет

17 - седемнáдесет — седемнáйсет

18 - осемнáдесет — осемнáйсет

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

19 -	деветна́десет	деветна́йсет
20 -	два́десет	два́йсет
21 -	два́десет и*еди́н	два́йсет и еди́н
	два́десет и една́	два́йсет и една́
	два́десет и едно́	два́йсет и едно́
22 -	два́десет и два	два́йсет и два
	два́десет и две	два́йсет и две
23 -	два́десет и три	два́йсет и три
24 -	два́десет и четы́ри	двайсет и че́тири
25 -	два́десет и пет	два́йсет и пет
26 -	два́десет и шест	два́йсет и шест
27 -	два́десет и се́дем	два́йсет и се́дем
28 -	два́десет и о́сем	двайсет и о́сем
29 -	два́десет и де́вет	два́йсет и де́вет
30 -	три́десет	три́йсет
31 -	три́десет и еди́н	три́йсет и еди́н
	три́десет и една́	три́йсет и една́
	три́десет и едно́	три́йсет и едно́
32 -	три́десет и два	три́йсет и два
	три́десет и две	три́йсет и две
40 -	четири́десет	четири́йсет
50 -	петдесе́т	петдесе́т
60 -	шестдесе́т	шейсе́т
70 -	седемдесе́т	седемдесе́т
80 -	осемдесе́т	осемдесе́т
90 -	деветдесе́т	деведесе́т

* The conjunction <u>и</u> is usually used to connect the last two numerals from twenty up.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

100 - сто

101 - сто и еди́н, една́, едно́

120 - сто́ и два́десет — сто и два́йсет

121 - сто два́десет и еди́н, една́, едно — сто два́йсет и еди́н една́, едно́

130 - сто и три́десет — сто и три́йсет

200 - две́ста

300 - три́ста

400 - че́ти́ристотин

500 - пе́тстотин

600 - ше́стстотин

700 - се́демстотин

800 - о́семстотин

900 - де́ветстотин

1000 - хиля́да

1001 - хиля́да и еди́н, една́, едно́

1100 - хиля́да и сто

1101 - хиля́да сто и еди́н, една́, едно́

1121 - хи́ляда сто два́десет еди́н, една́, едно́

2000 - две хи́ляди

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10,000	-	де́сет хи́ляди
100,000	-	сто хи́ляди
1,000,000	-	еди́н милио́н
2,000,000	-	два милио́на
1,000,000,000	-	еди́н милиа́рд
2,000,000,000	-	два милиа́рда

2. a. Еди́н, една́, едно́ changes in gender with the noun it modifies or to which it refers.
Examples:

еди́н ученик	one student	еди́н стол	one chair
една́ жена́	one woman	една́ ма́са	one table
едно́ дете́	one child	едно́ ко́пче	one button

b. The plural of еди́н, една́, едно́ for all three genders is едни́ It means some and it is often used reciprocally with дру́ги "others".
Examples:

Едни́ пе́ят, дру́ги слу́шат. Some sing, others listen.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3. Два changes in gender. Два is masculine, две is common form for feminine and neuter.
Examples:

два човéка	two men	два мóлива	two chairs
две жени́	two women	две кни́ги	two books
две деца́	two children	две писма́	two letters

II. PLURAL FORM OF MASCULINE NOUNS ENDING IN A CONSONANT AFTER CARDINAL NUMERALS

1. Masculine nouns ending in a consonant (other than those ending in тел ар, and й) end in the plural in а when used after cardinal numerals.
Examples:

два човéка	two men	два стóла	two chairs
два войни́ка	two soldiers	два мóлива	two pencils
два офицéра	two officers	два урóка	two lessons

2. Masculine nouns referring to persons and ending in тел and ар and all masculine nouns ending in й have in the plural after numerals the ending я.
Examples:

учи́тел	a teacher	дéсет учи́теля	ten teachers
неприя́тел	an enemy	дванáйсет неприята́ля	twelve enemies
бой	a battle	пет бóя	five battles

3. The special plural form of the masculine nouns ending in a consonant (par. 1 & 2 above) is also used after the adverbs кóлко "how many" and някóлко "a few", "some", "several".
Examples:

Кóлко човéка и́мате?	How many men do you have?
Кóлко стóла и́ма в ста́ята?	How many chairs are there in the room?
Кóлко игри́ загу́биха те?	How many games did they lose?
Те са тук от някóлко ча́са.	They have been here for several hours.
Ние плени́хме някóлко човéка.	We captured several men.
Да́дох му някóлко стóла.	I gave him a few chairs.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Cardinal Numerals

II. Plural after Cardinal Numerals of Masculine Nouns Ending in a Consonant

1.

Ученик:

едно, две, три, четири, пет,
шест, седем, осем, девет,
десет

Друг ученик:

единайсет, дванайсет, тринайсет,
четиринайсет, петнайсет,....и т.н.

Трети ученик:

двайсет и едно, двайсет и две,
двайсет и три, ...

и т.н.

2.

едно....две....три....четири....

едно, две,...три, четири....пет,
шест....

едно, две, три....четири, пет,
шест....

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

127; 274; 1333; 2, 489; 3, 515; 10,799; 56,212; 666,999; 70; 17; 1,384,877; 2,000,000; 1,375,492; 1,245,972,357; 2,000,000,000

сто двайсет и седем; двеста седемдесет и четири;

и т.н.

4.

Колко учебника има на масата?

На масата има един учебник.
На масата има два учебника.

Колко книги има на масата?

На масата има една книга.
На масата има две книги.

Колко списания има на масата?

На масата има едно списание.
На масата има две списания.

Колко гуми има на масата?
молива
линии
вестника
ключета
тетрадки
Колко маси има в стаята?
врати
Колко стола има до тази маса?
Колко картини има на стената?
карти
надписи
Колко кепета има на закачалката?
сака
шапки
Колко летни костюма имате Вие?
сака
ризи
Колко билета купихте вчера?
ябълки
списания
Колко моста има до селото?
Колко хижи има на Витоша?

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

На масата има учебници.

Колко учебника има на масата?

Друг ученик:

На масата има един учебник.
два
пет
десет
няколко
двайсет и един
и т.н.

На масата има ножове.
романи
пощи
вестници
вилици
цигари
За Варна пътуват много влакове.
В магазина има телефони.
На улицата има много магазини.
В гостната стая има столове.
маси
Тя има да държи изпити.
Обущарят поправи токовете вчера.
Тя изпра блузите тази сутрин.
Аз занесох костюмите на химическо чистене преди няколко дена.
Те ще купят сапун.
В чекмеджето има бурканн.
Той има много къщи.
На стените има много надписи.
и т.н.

6.

Има ли много вестници в къщи? Не, в къщи има само един вестник.
списания
ябълки
два
три
няколко

Има ли много столове в стаята?
Има ли много магазини на площада?
кина
кафенета
Има ли много заводи в София?
гари
стадиони

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Какво е разстоянието от София
до Варна?

Разстоянието от София до Варна
е петстотин трийсет и шест
километра.

.....от Сан Франциско до Ню-Йорк?
от тук до Сан Франциско?
Вашингтон?
Лос Анжелос ?

Колко е часът?
Кога ставате? Кога си лягате?
Кога почва училището сутрин? ... следобед?
Кога свършва училището сутрин? ... следобед?
До кога учите вечер?
Колко часа учите на ден?
Колко филма дават в това кино?
Колко време трае курсът?
От кога сте тук?
От колко месеца сте тук?
седмици
дена
Колко пари имате?
Колко месеца има в една година?
седмици
дни
Колко дни има в един месец?
в една седмица?
Колко минути има в един час?
в два часа?
три
пет
десет
Колко цигари пушите на ден?
Колко яйца ядете на ден?
Колко струва една риза? ....връзка?
един костюм? ...шапка?
едно кило ябълки?
телешко?
една къща?
една пушка?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Семейство Георгиеви живеят в София. Всяко лято те отиват на курорт във Варна. Тази година Александър, най-големият им син, заминава по-рано със сестра си Елена и братята си Емануил и Атанас. Той отива на гарата. Иска да направи справка за разписанието на влаковете и да купи билети. Отива при служителя на гишето за билети.

Служителят му казва, че за Варна пътуват няколко влака на ден. Влаковете тръгват сутрин, обед и вечер. Сутрешният влак /2100/ тръгва в пет часа и петдесет и две минути. Той пристига във Варна в шестнайсет часа и четиридесет и една минута. Този влак е бавен. Той е пътнически. Александър не иска те да пътуват с него.

И обедният влак е бавен. Само вечерният е бърз. Този влак заминава точно в двайсет и един часа. Пътуването трае осемнайсет часа и петнайсет минути. Разстоянието до Варна е около петстотин километра. Александър мисли, че ще бъде по-добре да пътуват с вечерния влак. Те ще могат да спят през нощта и няма да бъдат уморени на другия ден.

Един билет втора класа до Варна струва 12 лева. Отиване и връщане струва 21 лева. Александър купува четири билета втора класа. Той дава на чиновника сто лева. След като чиновникът му връща 16 лева, той си отива.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

1. A few days ago we bought several silk shirts. Some were white, the others - light blue. The white silk shirts were more expensive than the light blue ones. The light blue shirts are nicer than you think.

2. Did you sell the brown summer suit? Yes, I did.

3. Does he have a beige winter suit? No, he doesn't. However he has a light green one. He bought it last month. He has been wearing it every day since then.

4. He was at the store*at the corner**this morning. The salesman showed him different jackets, shirts and ties. He liked a dark gray jacket very much. The dark grey jacket was very fashionable. It was suitable for cool, fall weather. After he tried it on, he bought it. He paid seven hundred leva for it.

5. The sick soldiers are sleeping in the large rooms. Their light brown uniforms are on the clothes rack. Their shoes are by the windows. One of the soldiers isn't sleeping. He is talking to the physician.

6. Where did your brother work last month? He worked at a small sugar factory last month. But now he isn't working there. He is working at the large Tractor Plant. He has to work there on Saturdays and on Sundays***He thinks that he won't stay there very long.

7. Is he sick? No, he isn't sick but his wife is. She has been sick for two weeks now. What about the children? They stay with****their grandma and grandpa in the country.

8. They'll buy the little house in the square. I don't think they'll go wrong.

9. It is evident that she has good taste.

10. They went to church this morning but they are not at church now.

11. He always has a lot of luck.

12. Are you off next Saturday? Yes, I am. Are we going on a trip again? If you want to. Of course I want to. We're going to have a wonderful time. What are we going to take for food this time? We usually take pork chops and beans, but let's take yellow cheese and some dry salami this time.

---

* в магази́на ** на ѣгъла

*** вся́ка съ́бота и неде́ля **** Те са при

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде живеят Георгиеви?
   Те живеят в София.

2. Какво правят те всяко лято?
   Всяко лято те отиват на курорт във Варна.

3. Как се казва най-големият им син?
   Той се казва Александър.

4. С кого заминава Александър за Варна?
   Той заминава със сестра си Елена и братята си Емануил и Атанас.

5. Къде отива Александър?
   Александър отива на гара София.

6. Защо отива Александър на гарата?
   Защото иска да направи справка за разписанието на влаковете.

7. За какво друго отива той на гарата?
   Той отива там, за да купи билети.

8. При кого отива той на гарата?
   Той отива при служителя на гишето за билети.

9. Защо отива Александър при служителя на гишето за билети?
   Той отива при него, за да го пита за разписанието на влаковете.

10. Какво му казва служителят?
    Той му казва, че за Варна пътуват няколко влака на ден.

11. Кога тръгват влаковете?
    Те тръгват сутрин, обед и вечер.

12. Кой е номерът на сутрешния влак?
    Номерът на сутрешния влак е 2100.

13. Кога тръгва сутрешният влак?
    Сутрешният влак тръгва в шест часа и петдесет и две минути.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Късно ли тръгва сутрешният влак?
Не. Сутрешният влак тръгва рано.

15. Кога пристига във Варна сутрешният влак?
Той пристига в шестнайсет часа и четиридесет и една минута.

16. По обед ли пристига във Варна сутрешният влак?
Не. Сутрешният влак пристига следобед.

17. Бърз ли е сутрешният влак?
Не. Той е бавен.

18. Как се наричат бавните влакове в България?
Те се наричат пътнически.

19. Защо не иска Александър да пътуват с пътническия влак?
Той не иска да пътуват с него, защото е бавен.

20. Какъв е обедният влак?
И той е пътнически.

21. Кой влак е бърз?
Вечерният влак е бърз.

22. Кога заминава този влак?
Той заминава точно в двайсет и един часа.

23. Колко часа трае пътуването с вечерния влак?
Пътуването с вечерния влак трае осем часа. и петнайсет минути.

24. Какво е разстоянието от София до Варна?
Разстоянието от София до Варна е около петстотин километра.

25. С кой влак мисли Александър, че ще бъде по-добре да пътуват?
Той мисли, че ще бъде по-добре да пътуват с вечерния влак.

26. Защо мисли Александър, че ще бъде по-добре да пътуват с вечерния влак?
Той мисли така, защото те ще могат да спят през нощта и няма да бъдат уморени на другия ден.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

27. Колко струва един билет втора класа до Варна?
Той струва 12 лева.

28. Колко струва един билет отиване и връщане.
Той струва 21 лева.

29. Колко билета купува Александър?
Той купува четири билета.

30. Защо купува той четири билета?
Защото ще пътува със сестра си и двамата си братя.

31. Колко пари дава той на служителя?
Той му дава сто лева.

32. Колко лева му връща служителят?
Той му връща 16 лева.

33. Какво прави Александър след това?
Той си отива в къщи.

34. Защо си отива той в къщи?
Той си отива в къщи, за да се приготви за пътуването.

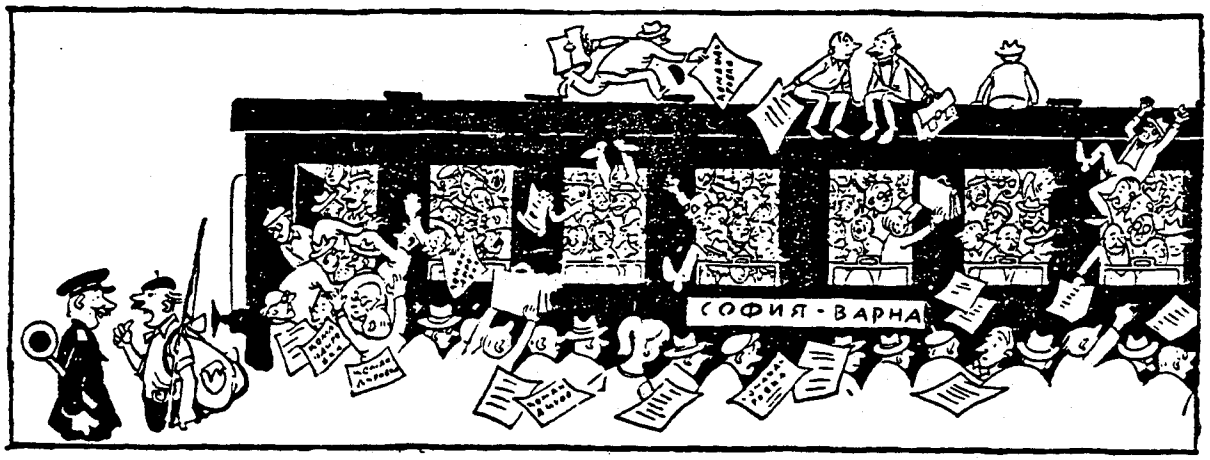

— Увеселителен ли е влакът?
— Да бе, отиват в командировка!

увеселѝтелен,лна,о,и	tourist,excursion
отѝвам в командирóвка	to go on TDY with per diem

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I Write out in Bulgarian the following numbers:

9; 19; 2; 1,000; 8; 18; 80; 1,107;

2,217; 26; 10,279; 144,314; 1,457,616;

2,717,870;

Part II Translate into Bulgarian:

1. What time is it now? It is ten o'clock and fifty-two minutes. When did you get back home? I got back at ten o'clock. The others returned home at ten thirty-five. Are you going to the station tomorrow? Yes, I am. I'll be there at one or two o'clock.

2. What is the distance from here to Washington? 4,222 kilometers.

3. How many months have you been living here? I've been living here for one month. My friend has been living here for two months and the others have been living here for several months.

4. How long do the courses at the Army Language School last? Some last one year, others - eighteen months.

5. How much does this suit cost? It costs one thousand three hundred and ninety-two leva and fifty-two stotinki.

6. Are there many soldiers in the room? There are only seven soldiers there.

Part III Translate and answer in Bulgarian:

1. How many minutes are there in an hour?...in two hours?...in four hours?
2. How many days are there in one year?...in two years?...in ten years?
3. What is the distance in kilometers from here to Sofia?

Part IV Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to lesson 32.
2. Count from one to three hundred.
3. Record Part III of this assignment.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

ба́вен, ба́вна, о, и	slow
ба́вен влак	local train
бърз, а, о, и	fast
бърз влак	fast train
Ва́рна	Varna, a Bulgarian port on the /Black Sea
ве́че́рен, ве́че́рна, о, и	evening
връ́щам	to return, to give back
вър́на, е, ах	
връ́щане n.	return
оти́ване и връ́щане	round trip
га́ра f.	railroad station
на га́рата	at the station; to the station
гише́ n. pl. гише́та	(booking office) window
гише́ за биле́ти	ticket window
две́ста	two hundred
за	to
замина́вам	to leave, to depart
зами́на, е, ах	
зна́я, е, зная́х	to know
изгле́жда, че	it seems that....
киломе́тър n. pl. -ме́три	kilometer
кла́са f.	class
вто́ра кла́са	second-class
ля́то n. pl. лета́	summer
нощ f.	night
през нощта́	during the night
ну́ла	zero

о! interj.	oh!
оби́чам	to like; to love; to be fond of
какво́ оби́чате?	what can I do for you?
оста́тък	change
оти́вам си	to go home, to go away
оти́да си, е, ох	
оти́ване n.	going; a trip to,
оти́ване и връ́щане	round trip
петдесе́т	fifty
петна́йсет	fifteen
пе́тстотин	five hundred
през prep.	during
през нощта́	during the night
присти́гам	to arrive
присти́гна, е, ах	
пъ́тнически, а, о, и	passenger
пъ́тнически влак	passenger train

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

пъту́вам във вто́ра кла́са	to travel second-class
пъту́ване n.	travel; trip; journey
разписа́ние n.	schedule
разписа́ние на вла́ковете за Ва́рна	train schedule to Varna
разстоя́ние n.	distance
слу́жител	clerk, employee, public servant
спра́вка f.	reference
пра́вя спра́вка	to inquire
су́трешен, су́трешна, о, и	morning
тра́я, е, тра́ят	to last
ко́лко ча́са тра́е пътува́нето?	how many hours does the trip / take?
четири́десет	forty
чино́вник m.	clerk, employee
шейсе́т	sixty

ИГРОСЛОВИЦА

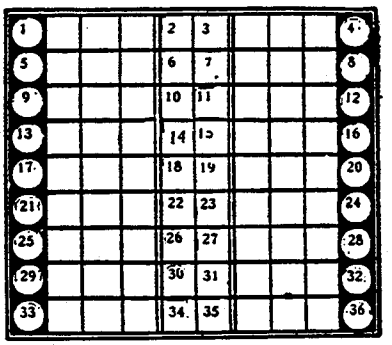

Водоравно: 1—3. Американски щат. 2—4. Ударен музикален инструмент. 5—7. Поема от Вергилий. 6—8. Действуващо лице от опера на Сен Санс. 9—11. Държава в Америка. 10—12. Прочут английски естествоизпитател (1809—1882). 13—15. Южноамериканско млекопитаещо от рода на ламата. 14—16. Съединение на въглерод с метал. 17—19. Столицата на Филипините. 18—20. Плитководен залив. 21—23. Столица на съветска република. 22—24. Река в Сибир (1170 км). 25—27. Хладно оръжие (мн. ч.) 26—28. Блатна птица (мн. ч). 29—31. Опера от Вебер. 30—32. Действуващо лице от опера на Чайковски. 33—35. Скитнически племена. 34—36. Двойно наелектризирани молекули.

Отвесно: 1—33. Сборник разкази от Бокачио. 4—36. Южни плодове.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И Т Р Е Т И У Р О К

L E S S O N 3 3

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Special Forms of the Cardinal Numerals for Masculine Gender

II. Plural after Numerals with ДУШИ "men"

I. Special Forms of the Cardinal Numerals for Masculine Gender

1.

един студент
два студента, двама студенти

един студент	два студента, двама студенти
един играч	два играча, двама играчи
един войник	два войника, двама войници
един сержант	
един чиновник	
един продавач	
един редник	
един келнер	
един помощник	и т.н.
един клиент	
един ученик	
един офицер	
един полковник	
един подполковник	
един братовчед	
един началник	
един ефрейтор	
един лейтенант	
един майор	
един курсист	
един капитан	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

един учител
два учителя, двама учители

един учител	два учителя, двама учители
един приятел	два приятеля, двама приятели
един лекар	два лекаря, двама лекари
един другар	
един неприятел	и т.н.
един обущар	
един център нападател	

3.

един студент
три студента, трима студенти

един студент	три студента, трима студенти
един учител	три учителя, трима учители
един войник	три войника, трима войници
един приятел	
един неприятел	и т.н.
един чиновник	
един играч	
и т.н.	

4.

един студент
четири студента, четирима студенти

един студент	четири студента, четирима студенти
един учител	
един клиент	и т.н.
един чиновник	
един лекар	
един приятел	
един обущар	
един помощник	
един продавач	
и т.н.	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

един студент
пет студента, петима студенти

един студент	пет студента, петима студенти
един учител	пет учителя, петима учители
един чиновник	
един другар	и т.н.
един клиент	
един обущар	
и т.н.	

6.

един студент
шест студента, шестима студенти

един студент	шест студента, шестима студенти
един играч	шест играча, шестима играчи
един учител	
един началник	и т.н.
един лекар	
един войник	
и т.н.	

7.

един лекар	три лекаря, трима лекари
един играч	пет играча, петима играчи
един войник	два войника, двама войници
един чиновник	четири...
един келнер	шест.....
един обущар	
един неприятел	и т.н.
един редник	
и т.н.	

8.

В Българския отдел има
двайсет и два ученика.
В Българския отдел има двайсет
и двама ученици.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Колко ученика има в Българския отдел?	В Българския отдел има двайсет и два ученика.
Колко ученика има в Българския отдел?	В Българския отдел има двайсет и двама ученици.
Колко ученика има в Германския отдел?	В Германския отдел има петдесет и три ученика. /трима ученици/.
Колко курсиста има във Френския отдел?	...../32/
Колко студента има в Руския отдел?	...../393/
Колко учителя има в Руския отдел?	...../142/
Колко офицера има във Военното училище за езици?	...../263/
Колко чиновника работят на гарата?	...../123/
Колко курсиста има във Военното училище за езици?	...../1,982/

и т.н.

II. Plural after Numerals with ДУШИ "men"

1.

В стаята има седем ученика.
В стаята има седем души ученици.

Колко ученика има в стаята?	В стаята има седем ученика. В стаята има седем души ученици.
Колко души ученици има в Българския отдел?	В Българския отдел има петнайсет ученика. В Българския отдел има петнайсет души ученици.
Колко души войници има в тази казарма?	 459
Колко души студенти има в Италианския отдел?	 20
Колко души офицери има в Германския отдел?	 12
Колко души войници пленихте?	 208
Колко души чиновници работят в Тракторния завод?	 98
Колко души помощници има началникът на училището?	 9
Колко келнера има в този ресторант?	 11

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

В стаята има седем души.

Колко души има в стаята?	В стаята има седем души.
Колко души има в Българския отдел?	В Българския отдел има двайсет и пет души.
Колко души има в Германския отдел?	 108
Колко души има в Руския отдел?	 250
Колко души има в Италианския отдел?	 19
Колко души има във Френския отдел?	 47
Колко души работят в Захарната фабрика?	 999

и т.н.

3.

В стаята има двама души ученици.

Колко души ученици има в стаята?	В стаята има двама души ученици.
Колко души американци учат български език?	Трима души американци учат български език.
Колко души сержанти плениха те?	Те плениха петима души сержанти.
Колко души студенти отидоха на екскурзия миналата неделя?	Четирима души студенти отидоха на екскурзия миналата неделя.
Колко души българи са учители в Българския отдел?	Шестима души българи са учители в Българския отдел.

и т.н.

4.

Колко лекаря има в това село?
Колко души играчи има в отбора?
Колко души бяхте на Черни връх?
Колко чиновника работят в Народната банка?
С колко войника се върнахте, другарю лейтенант?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 33

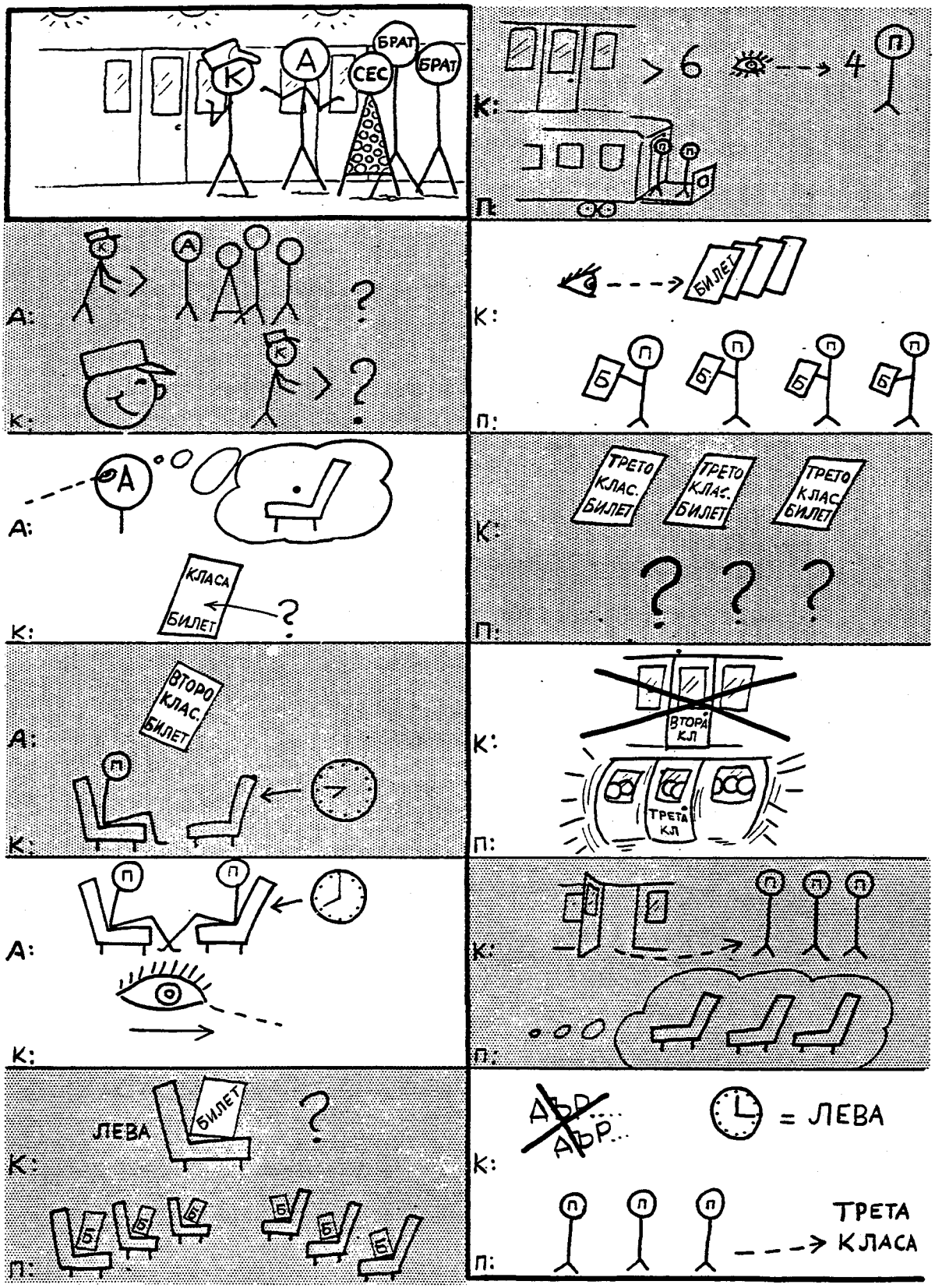

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 33 - РАЗГОВОР

ВЪВ ВЛАКА

Алексáндър, кóйто не мóже да намéри местá за сéбе си, брáтята си и сестрá си.
Кондýкторът

- Извинéте, мóжете ли да ни помóгнете?
- С удовóлствие. Каквó обúчате?

- Не мóжеме да си намéрим местá.
- Какви́ билéти úмате?

- Втóра клáса.
- Но във второклáсните купéта úмаше сáмо нúколко пътника преди́ мáлко.

- Да, но сегá са пълни.
- Елáте да ви́дим, дáли всúчки местá са заéти?

/Те влúзат в едúн второклáсен вагóн и се спúрат пред пúрвото купé. Там úма чéтири дýши пътници./

- Кондýкторът: /Към пътниците/ Кóлко местá са заéти, мóля?
- Едúн пътник: Всúчки местá.

- Купéто е за шестúма, а тук вúждам сáмо четирúма пътници.
- Двáма пътници са на перóна.

- Покажéте ми билéтите си, мóля!
- Пътниците: Ето, заповя́дайте!

- Вúе трúмата úмате третоклáсни билéти.
- Какво́ от това́?

- Не мóже да пътýвате във втóра клáса.
- Но в третоклáсните купéта úма мнóго хóра.

- Това́ не ме интересýва. Трябва да напýснете купéто!
- Намерéте ни местá тогáва!

- Не говорéте мнóго! Акó не напýснете купéто, ще Ви глобя́.
- Добрé. Отúваме в трéта клáса.

---

10. úмаше (imperf. tense) there was, there were; местá lit. places here: seats 13. елáте да ви́дим lit. come to see 24. вие трúмата lit. you the three 26. мóже lit. it is allowed 28. това не ме интересýва lit. this doesn't interest me 30. не говорете много! lit. not talk much! 32. Трéта "the third". Notice the omission of the article in Bulgarian.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ON THE TRAIN

Alexander who cannot find seats for himself, his brothers, and his sister.
The conductor

- Excuse me, can you help us?
- With pleasure. What can I do for you?

- We can't find any seats for ourselves?
- What kind of tickets do you have?

- Second class.
- But there were only a few passengers in the second class compartments a little while ago.

- Yes, but they are full now.
- Lets go and see whether all seats are occupied.

/They enter a second class car and stop in front of the first compartment. There are four passengers there./

- Conductor: /To the passengers/ How many seats are occupied, please?
- A passenger: All seats.

- The compartment is for six, and I see only four passengers here.
- Two passengers are on the platform.

- Show me your tickets, please?
- The passengers: Here they are.

- The three of you have third class tickets.
- What of it?

- You are not allowed to travel in second class.
- But there are many people in the third class compartments.

- I don't care. You have to leave the compartment.
- Find some seats for us then.

- Don't talk so much! If you don't leave the compartment, I'll fine you.
- O.K. We are going to the third class.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. SPECIAL FORMS OF THE CARDINAL NUMERALS FOR MASCULINE GENDER

The numerals 2 to 6 have special forms when they are used with personal masculine nouns. These forms are:

2 - два́ма /или двои́ца/

3 - три́ма /или трои́ца/

4 - четири́ма /или четво́рица/

5 - пети́ма

6 - шести́ма

also

22 - два́десет и два́ма

23 - два́десет и три́ма

24 - два́десет и четири́ма

25 - два́десет и пети́ма

26 - два́десет и шести́ма

32 - три́десет и два́ма
etc.

102 - сто и два́ма
etc.

These special forms are used with the ordinary plural of the masculine nouns. Examples:

два́ма америка́нци two Americans

три́ма учи́тели three teachers

четири́ма учени́ци four students

два́десет и два́ма бъ́лгари 22 Bulgarians

сто и три́ма герма́нци 103 Germans

пети́ма войни́ци five soldiers

шести́ма другари́ six friends

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. PLURAL AFTER NUMERALS WITH THE WORD ДУШИ "MEN"

1. Besides the endings А or Я after numerals (See L.22 Grammar I), the ordinary plural of the personal masculine nouns is used, when the word души "people" "men" follows the numeral. In this case души is not translated into English.

се́дем ду́ши учи́тели	seven teachers
сто и о́сем ду́ши войни́ци	108 soldiers
две́ста и петде́сет ду́ши пле́нници	250 PW's

2. If the word души is used alone with a numeral, it has to be translated.
Examples:

се́дем ду́ши	seven men (people)
сто и о́сем ду́ши	108 men
две́сте и петдесе́т ду́ши	250 men

3. Sometimes even the special numerals два́ма, три́ма, четири́ма, пети́ма и шести́ма are used with ду́ши which again is not translated.
Examples:

два́ма ду́ши учени́ци	two students
три́ма ду́ши америка́нци	three Americans
пети́ма ду́ши герма́нци	five Germans

---

* Used with that meaning in plural only.
The singular душа́ means "soul", plural души́ means "souls"
(Notice the accent!)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Special Forms of the Cardinal Numerals for Masculine Gender

II. Plural after Numerals with ДУШИ "men"

1.

Колко редника има в стаята?	В стаята има двама редници.
Колко ученика има в стаята?	В стаята има петима ученици.
студента	петима
ефрейтора	трима
Колко офицера има във Френския отдел?	четирима
Колко учителя има в Българския отдел?	шестима
Колко помощника има началникът на училището?	двама
Колко войника рани неприятелят?	
пленя	
уби	
Колко кондуктора има в един влак?	
Колко пътника има в купето?	
Колко братовчеда имате Вие?	
Колко келнера има в този ресторант?	
Колко чиновника има на гишето за справки?	
Колко курсиста свършат курса по български език?	
Колко лекаря ти биха инжекции?	
Колко продавача има в този магазин?	
Колко неприятеля пленихте?	
Колко началника има във Военното училище за езици?	
Колко курсиста учат български език?	

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Колко ученика има в Българския отдел?	В Българския отдел има двайсет и два ученика. двайсет и двама ученици двайсет и двама души двайсет и двама души ученици двайсет и седем души двайсет и седем души ученици
Колко студента има в Германския отдел?	 132
Колко курсиста има във Френския отдел?	 44
Колко души има в стаята сега?	 7
Колко души курсисти учат български език?	 19
Колко души работят в Тракторния завод?	 876
Колко помощника има началникът на училището?	 5
Колко души лекари има в това село?	 2
Колко души бяхте на хижата?	 10
Колко ученика донесоха домашната си работа?	 11
Колко души работят в Захарната фабрика?	 212
Колко души учители има в Руския отдел?	 99
Колко души чиновници работят в Народната банка?	 73
Колко чиновника работят на гарата?	 18
Колко пътника пътуват в това купе?	 6
Колко души войници пленихте?	 364
Колко ученика има в Руския отдел?	 1,489
Колко души има в казармата?	 2,999
С колко войника се върна капитанът?	 2
Колко души бяха на танцовата забава?	 65
Колко ученика има в Италианския отдел?	 17
Колко души неприятели заградихте в гората?	 142

И т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Александър се върна от гарата в къши. Четиримата, Александър, Емануил, Атанас и Елена, почнаха да се приготвят за пътуването. Те поставиха в куфарите си летните си костюми, по няколко ризи, връзки, и тоалетни принадлежности. Емануил отиде за покупки в "Наркоп". Баща им,им даде пари за всички разходи във Варна. Майка им почна да приготвя ядене за пътуването.

Вечерта те тръгнаха за гарата. Родителите им ги придружиха. Искаха да бъдат там поне половин час порано. Те не успяха, защото чакаха Емануил да се върне от пазар. Пристигнаха на гарата само 10 минути преди да замине влакът за Варна. Качиха се в един вагон на влака. Второкласните купета бяха заети. Не можаха да си намерят места. Кондукторът мина покрай тях. Александър го помоли да им намери места. Всички тръгнаха по коридора на вагона. Спряха се пред първото купе. То беше за шестима души пътници. В него имаше само четирима. Двама от пътниците бяха на перона. Кондукторът провери билетите на четиримата пътници.Те имаха третокласни билети. Той поиска да ги глоби. Пътниците с третокласни билети напуснаха купето и отидоха в трета класа.

Александър, сестра му и двамата му братя седнаха

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

в купето на техните места. Преди тръгване на влака майка им,им каза да поздравят чичо си. През цялото време на пътуването те имаха хубаво настроение. Говориха до късно през нощта за Варна и за приятелите си там.

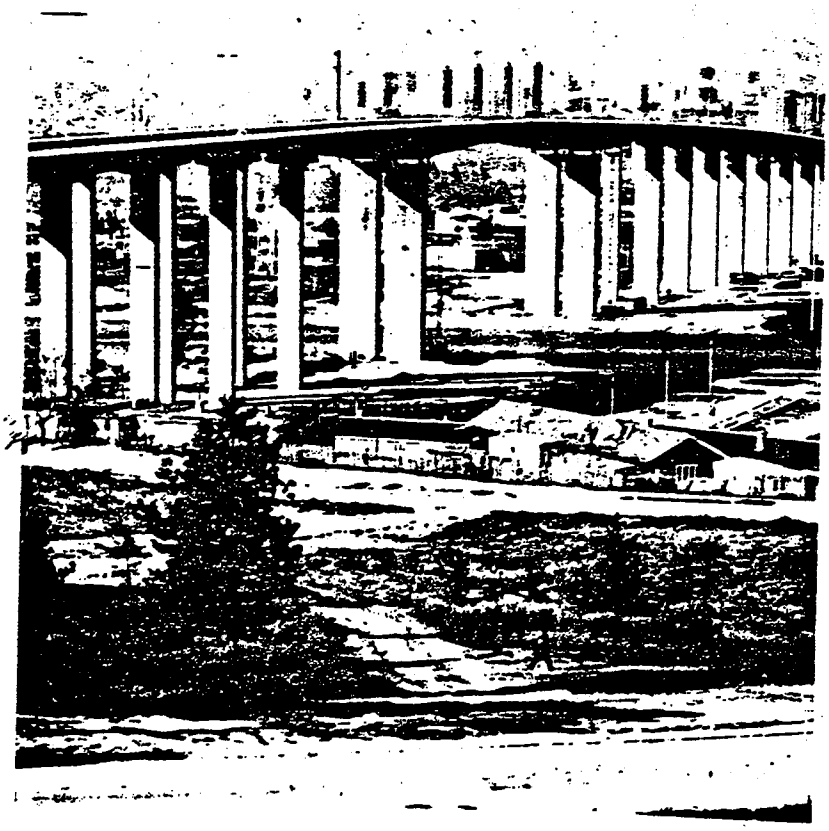

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Is the cream in the small jars a USSR product? Yes, it is. Is it better than the French one? No, it isn't better.

2. What kind of magazines do you have? We have American, German, English, French, Italian, and Bulgarian magazines. Which ones are the cheapest? The Bulgarian ones are the cheapest. The American are the most expensive ones.

3. How many languages do you speak? I speak two languages: English and French. What language are you studying at school? I'm studying German.

4. The Viennese toothpaste is nicer than you think.

5. Which razor blades will you recommend to me? The American razor blades are best of all, because they're the thinnest.

6. Don't give me the hard toothbrush. Give me the soft one. Here you are.

7. Is the cheese cheap? It is cheaper than it was before.

8. Here the weather is cloudier and windier than we supposed.

9. How did it happen? I don't know how it happened. I wasn't there.

10. They had heavy casualties. They abandoned their weapons.

11. Why don't you leave with me at five o'clock today? I want to, but I cannot. I often leave at five, but this time I have to remain in the school until half past six.

12. What kind of meat do they usually buy for supper? Sometimes they buy veal but they'll buy pork chops for tonight.

13. What are you putting into your drawer now? A few Bulgarian newspapers. Why don't you put in the textbook too? Because I have to give it to my friend.

14. I'm not going to the "People's Cooperative" now. I'll go there tomorrow. Will you come with me? I don't know whether I'll be able to.

15. Don't forget to take the money. Don't worry. I won't.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какво направи Александър, след като купи билети за Варна?
   След като купи билети за Варна, той се върна от гарата в къщи.

2. Какво почнаха да правят четиримата - Александър, Емануил, Атанас и Елена?
   Те почнаха да се приготвят за пътуването.

3. Какво поставиха те в куфарите си?
   Те поставиха в куфарите си летните си костюми, по няколко ризи, връзки, и тоалетни принадлежности.

4. За какво отиде Емануил в "Наркоп"?
   Той отиде за покупки в "Наркоп".

5. За какво им даде пари баща им?
   Баща им им даде пари за всички разходи във Варна.

6. Какво направи майка им?
   Майка им почна да приготвя ядене за пътуването.

7. Кога тръгнаха те за гарата?
   Те тръгнаха за гарата вечерта.

8. Кой ги придружи?
   Родителите им ги придружиха.

9. Кога искаха да бъдат те на гарата?
   Те искаха да бъдат там поне половин час преди тръгването на влака.

10. Успяха ли те да стигнат на гарата половин час по-рано?
    Не, те не успяха да стигнат на гарата половин час по-рано.

11. Защо не успяха да стигнат на гарата половин час преди тръгването на влака?
    Защото чакаха Емануил да се върне от пазар.

12. Кога пристигнаха те на гарата?
    Пристигнаха на гарата само десет минути, преди да замине влакът за Варна.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво направиха те, след като пристигнаха на гарата?
    След като пристигнаха на гарата, те се качиха в един вагон на влака.

14. Кои купета бяха заети?
    Второкласните купета бяха заети.

15. Можаха ли да си намерят свободни места?
    Не, те не можаха да си намерят свободни места.

16. Защо не можаха да си намерят места?
    Не можаха да си намерят места, защото всички второкласни купета бяха заети.

17. Кой мина покрай тях?
    Кондукторът мина покрай тях.

18. Какво направи Александър, когато кондукторът мина покрай тях?
    Когато кондукторът мина покрай тях, Александър го помоли да им намери места.

19. Какво направиха всички, след като Александър помоли кондуктора да им намери свободни места?
    Всички тръгнаха по коридора на вагона.

20. Какво стана, след като всички тръгнаха по коридора на вагона?
    След като всички тръгнаха по коридора на вагона, те се спряха пред първото купе.

21. За колко пътника беше купето?
    Купето беше за шестима души пътници.

22. Колко пътника имаше в първото купе?
    В първото купе имаше само четирима пътници.

23. Бяха ли свободни другите две места?
    Не. Другите две места бяха заети.

24. Защо имаше само четири души пътници в купето?
    В купето имаше само четири пътника, понеже другите двама пътници бяха още на перона.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Какво направи кондукторът, след като влезе в купето?
    След като влезе в купето, кондукторът провери билетите на четиримата пътници.

26. Какви билети имаха четиримата пътници, които седяха във второкласното купе?
    Четиримата пътници, които седяха във второкласното купе, имаха третокласни билети.

27. Какво стана, след като кондукторът провери билетите на пътниците?
    След като кондукторът провери билетите на пътниците, той поиска да ги глоби.

28. Защо поиска кондукторът да глоби четиримата пътници?
    Той поиска да ги глоби, защото те бяха във второкласно купе, а имаха третокласни билети.

29. Защо кондукторът не глоби пътниците?
    Кондукторът не глоби пътниците, защото те напуснаха второкласното купе и отидоха в трета класа.

30. Какво направиха Александър, сестра му и двамата му братя, след като пътниците напуснаха купето?
    След като пътниците напуснаха купето, Александър, сестра му и двамата му братя седнаха на техните места.

31. Какво им каза майка им?
    Майка им им каза да поздравят чичо си.

32. Как мина пътуването?
    Пътуването мина добре. През цялото време те имаха хубаво настроение.

33. Какво правиха те през време на пътуването?
    През време на пътуването те говориха до късно през нощта за Варна и за приятелите си там.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part I

Translate into Bulgarian using the special forms of the cardinal numerals for masculine gender. Give in parenthesis after each numeral all the alternatives, whenever possible.

1. How many soldiers did you return with, Comrade Lieutenant? With twenty men, Comrade Colonel. How many prisoners did you take? We captured two officers, three sergeants and twenty-three soldiers. Did the enemy kill many of our soldiers? The enemy killed five and wounded nineteen soldiers.

2. How many passengers are there in the second class compartment? There are only three passengers there now. Are the other seats occupied? Yes, they are. Two passengers are on the platform. The other one is in the corridor.

3. How many students do you have in the Bulgarian Department of the Army Language School? We have thirty-two students. Do you have many officers? We have only three officers.

4. How many students are there in the German Department? There are one hundred and forty-eight students. And in the Russian Department? There are one thousand two hundred and ninety-two students.

5. How many men work in the Tractor Plant? Two thousand three hundred and seventy-seven.

Part II

Translate and answer in Bulgarian:

1. How many pupils are there in the classroom?
2. How many passengers can usually sit in a third class compartment?
3. How many men are working in the Sugar Factory now?

Part III

Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 33.
2. Record Part II.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

вагóн m.	railroad car
второкла́сен	second-class
глоби́вам	to fine
глоби́, и, их	
зае́т, а, о, и	occupied
извинявам	to excuse, to apologize
извини́, и, их	
извине́те!	excuse me!
и́маше imperfect tense	there was, there were
интересу́вам	to provoke, to cause interest in
това́ не ме интересу́ва	I am not interested in that,
какво́ от това́?	what of it? / I don't care
ка́чвам се	to get on (a train, a car, etc.)
кача́ се, -и се, их се	
кондýктор m.	conductor
коридóр m.	corridor
купе́ n.pl.купе́та	compartment
кýфар m.	suitcase
към prep.	to, toward
към пътниците	to the passengers
мóля, и, их	to ask, to request, to beg
помóля, и, их	to pray
намирам си	to find for oneself
намéря си, и си, их си	
напýскам	to leave
напýсна, е, ах	
настроéние	mood
и́мам хýбаво настроéние	to be in a good mood
перóн m.	platform (of a RR station)
поне́	at least
преди́ да	before
проверя́вам	to check
провéря, и, их	
пълен, пълна, о, и	full
пътник n.pl. пътници	passenger
разхóд m.	expense
свобóден, свобóдна, о,и	unoccupied; free
спи́рам се	to stop
спра́ се, е се, спрях се	
третокла́сен, сна, о,и	third-class
три́ма used for male human beings	three
тръ́гване n.	departure
удовóлствие n.	pleasure
хóра pl.	people
ця́л, а, о, це́ли	whole, entire
през ця́лото вре́ме на пътýването	during the entire time of /traveling
четири́ма used only for male human beings	four
шести́ма " " " "	six

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

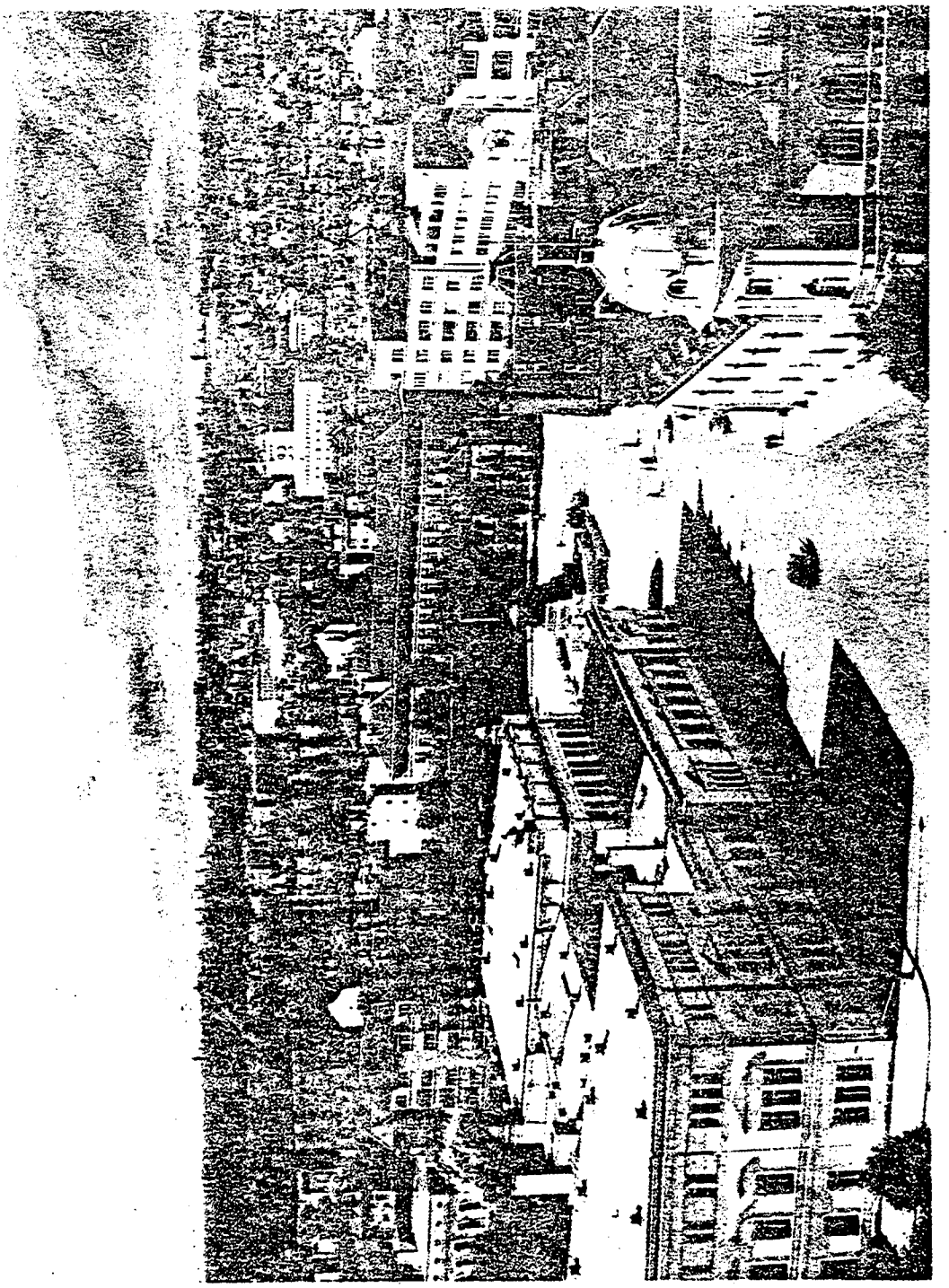

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И Ч Е Т В Ъ Р Т И У Р О К

L E S S O N 3 4

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of the Perfective Aspect with the Suffix <u>Н</u>

1.

Обикновено аз ставам в пет часа.
Утре аз ще стана в шест часа.

Обикновено аз ставам в пет часа.
Утре .....

той, ние, ти, тя, те, вие,
аз, учениците, г-н.....

Аз често минавам през това село.
Аз преминавам реката сега.
Аз тръгвам при изгрев слънце
понякога.
Той почва да учи български.
Ние обикновено стигаме на хижата
рано.
Те винаги си лягат късно.
Аз обикновено го срещам на
площада.
Тя винаги помага на майка си.
Пътниците напускат купето сега.
Ние з[illegible]аваме за София сега.
Ти вн[illegible] сядаш на този стол
до прозореца.
Влакът обикновено пристига в
седем часа сутринта.
Те понякога пленяват по двама-
трима неприятели.
Кой тръгва сега?
Кой пристига сега?

и т.н.

Утре аз ще стана в шест часа.

Обикновено той става в пет часа.
Утре той ще стане в шест часа.

Този път .....
Довечера .....
Утре сутрин .....

Идущата седмица.....

Този път обаче .....
Довечера .....
Утре вечер .....

Този път .....
След няколко минути...
Идущия месец .....
Този път .....

Утре сутрин .....

Утре .....

Кой ще .....утре?
Кой ще..... довечера?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз тръгвам сега.

Аз искам да тръгна сега.
Аз трябва да тръгна сега.
Аз мога да тръгна сега.

Аз тръгвам сега.

ти, те, ние, той, вие,
тя, аз, децата, г-жа.....

Аз искам да тръгна сега.
Аз трябва да тръгна сега.
Аз мога да тръгна сега.

Той става сега.
Те минават през селото сега.
Ние преминаваме реката сега.
Аз почвам да уча немски език.
Вие обикновено стигате на хижата рано.
Той си ляга сега.
Пътникът напуска купето сега.
Ти заминаваш сега.
Той сяда на стола сега.
Те пристигат сега.

3.

Той си ляга късно обикновено.
Защо не си легне рано довечера?

Той си ляга късно обикновено.

аз, те, тя, ние, ти,..и т.н.

Защо не си легне рано довечера?

Той често става в пет часа.
Ние преминаваме реката при моста сега?
Те тръгват сега.
Тя се връща късно всяка вечер.
Той почва да учи френски сега.
Той му връща десет лева ресто.
Ти обикновено помагаш на сестра си.
Всеки път те минават през село Владая.

Защо не стане в 6 ч. утре?
Защо не преминем реката при вира?
Защо не тръгнат по-късно?
Защо не се върне рано довечера?
Защо не почне да учи немски?
Защо не му върне двайсет лева ресто?
Защо не помогнеш на майка си сега?
Защо не минат през село Бояна този път?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Ти обикновено тръгваш в 6 ч.
Тръгни в 7ч. този път!

Вие обикновено тръгвате в 8 ч.	Тръгнете в 9 ч. този път!
Вие винаги ставате късно.	Станете рано утре сутрин!
Обикновено ти си лягаш късно.	Легни си рано довечера!
Вие почвате да учите сега.	Почнете да учите сега!
Ти напускаш купето сега.	Напуснете купето сега!
Вие винаги сядате на малкия стол.	Седнете на големия стол сега!
Те минават по горната пътека обикновено.	Минете по долната пътека този път!
Вие преминавате реката при селото.	Преминете реката при вира утре!
Ти обикновено го срещаш пред театъра.	Срещни го пред киното довечера!
Ти винаги помагаш на сестра си.	Помогни на майка си този път!

5.

Вие ще минете през Бояна утре.

Не минавайте през Бояна!
Минете през Владая!

Ти ще минеш през Бояна утре.	Не минавай през Бояна утре! Мини през Владая.
Ти ще си легнеш късно довечера.	
Вие ще станете рано утре сутрин.	
Ти трябва да помогнеш на брат си сега.	
Вие искате да почнете да учите идущата седмица.	
Ти ще тръгнеш в девет часа.	
Вие ще се върнете късно довечера.	
Ти искаш да седнеш на малкия стол.	
Вие ще заминете за Варна довечера.	

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Те обикновено тръгват рано.
Вчера те тръгнаха късно.

Те обикновено тръгват рано.	Вчера те тръгнаха късно.
той, аз, тя, вие, ние, ти, те, ... и т.н.	Той обикновено тръгва рано. Вчера той тръгна късно.
Аз често настивам.	Преди няколко дена аз настинах.
Аз понякога си хапвам към 10 ч. сутринта.	Тази сутрин аз си хапнах към 10 ч.
Тя помага на майка си всеки ден.	Миналата неделя тя помогна на майка си.
Ние напускаме купето сега.	Преди малко ние напуснахме купето.
Вие понякога минавате по горната пътека.	Миналата седмица вие минахте по долната пътека.
Те преминават реката при вира сега. Ние заминаваме сега.	Снощи те преминаха реката при гората. Ние заминахме преди няколко часа.
Обикновено аз си лягам рано и ставам рано.	Снощи аз си легнах рано и станах рано тази сутрин.
Кога започва киното?	Кога започна киното?
Аз често срещам братовчедка си в кафенето на площада.	Преди няколко дена аз срещнах братовчедка си пред киното.
Тя винаги остава в хижата.	И този път тя остана в хижата.
Аз обикновено се връщам късно в къщи.	Снощи аз се върнах късно в къщи.
Той ми връща ресто десет лева.	Преди малко той ми върна ресто десет лева.
Те пленяват по няколко войника на ден.	Вчера те плениха няколко войника.
Той обикновено пристига тук в шест часа следобед.	Вчера той пристигна в девет часа вечерта.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Той става рано няколко пъти
миналата седмица.
Той стана рано тази сутрин.

аз, тя, те, ние, ти, вие,
той, децата, брат ми, ...

Аз ставах рано няколко пъти
миналата седмица.
Аз станах рано тази сутрин.

Тя си ляга късно много пъти
миналия месец.
Тя си легна късно снощи.

Аз си хапвах много пъти от
фасула вчера.
Аз си хапнах от фасула преди
малко.

и т.н.

Тя го среща много пъти в кафе-
нето на площада миналата
седмица.
Тя го срещна в кафенето на пло-
щада преди няколко часа.

Ти настива няколко пъти миналия
месец.
Ти настина преди няколко дена.

Те минаваха много пъти по гор-
ната пътека миналата година.
Те минаха по горната пътека
вчера следобед.

Тя се връща късно няколко пъти
миналата седмица.
Тя се върна късно снощи.

Ние помагахме на приятелите си
много пъти миналата година.
Ние помогнахме на приятелите си
тази сутрин.

Те преминаваха реката при вира
много пъти миналия месец.
Те преминаха реката при вира
преди малко.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

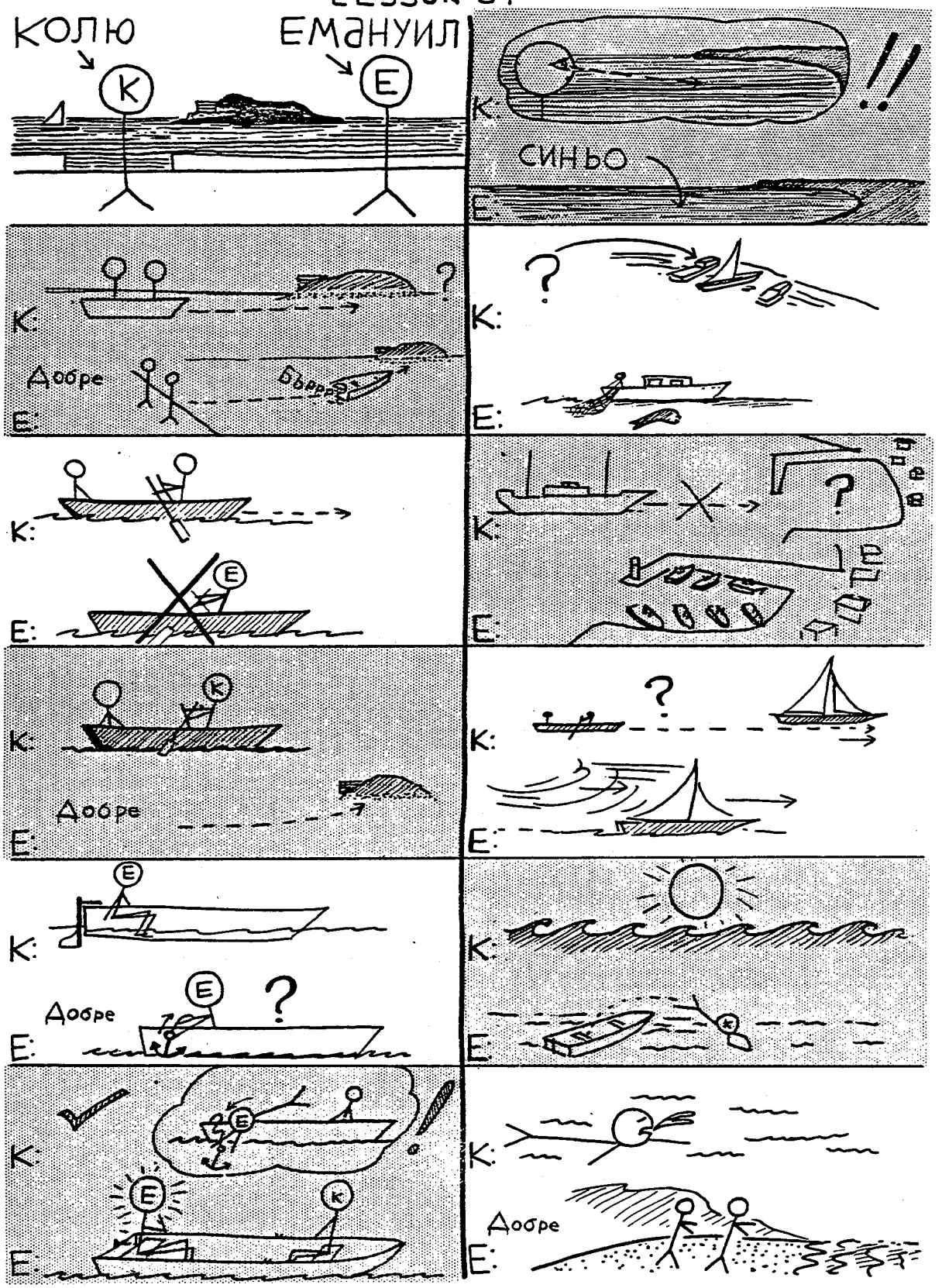

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 34 - РАЗГОВОР

РАЗХОДКА С ЛОДКА

Ко́льо
Емануи́л

- Искаш ли да се разхо́дим до пла́жа на о́строва?
- Добре́, но изпу́снахме моторницата.

- Ще оти́дем с гре́бна ло́дка.
- Аз не мо́га да гребе́.

- Ня́ма значе́ние. Аз ще гребе́.
- Добре́ тогава. Да тръгнем.

/При ло́дките/
- Седни́ на корми́лото, мо́ля ти се!
- Добре́. Ами́ да вдигна ли ко́твата?

- Да. /Ем.вди́га ко́твата/ Внима́вай! Ще па́днеш във вода́та.
- Ня́ма да па́дна. Ето, ся́дам.

- Я погледни́ за́лива! Ко́лко е краси́в!
- И какъв ху́бав син цвят има море́то!

- Какви́ ли са оне́зи ло́дки край брега́?
- Допу́скам, че са риба́рски.

- Защо́ то́зи това́рен парахо́д не вле́зне в приста́нището?
- Защо́то то е пълно с пъ́тнически парахо́ди.

- Мо́жем ли да насти́гнем она́зи платноходка?
- Невъзмо́жно е. Тя върви́ бързо. Ду́ха вя́тър.

- Зна́еш ли, че вода́та е мно́го то́пла и прия́тна.
- Щом ми́слиш така́, скочи и поплу́вай ма́лко!

- Не оби́чам да ска́чам. Гъ́лтам вода́.
- Добре́. Ще плу́ваме, кога́то сти́гнем на пла́жа.

---

16. Я has no special meaning in this phrase. It serves to reinforce the imperative. 18. Какви ли is a deliberative question which is not always answered. Notice the addition of "I wonder" in English. 19. Че(= that) introduces an objective clause. Notice the ommission of "that" in English. 24. Знаеш ли, че..= you know. For the ommission of that see 19.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

A BOAT RIDE

Kolyo
Emanuel

- Do you want to go for a boat ride to the beach on the island?
- O.K.,but we missed the motorboat.

- We'll go by rowboat.
- I can't row.

- It doesn't matter. I'll row.
- O.K. then. Let's go.

/At the boats/
- Please sit down at the rudder.
- O.K. Shall I pull up the anchor?

- Yes. /Emanuel pulls up the anchor/ Pay attention! You'll fall into the water.
- I won't fall. Here, I am sitting down.

- Look at the bay! How beautiful it is!
- And what a pretty blue color the sea has!

- I wonder what kind of boats those are along the shore.
- I think they are fishing boats.

- Why doesn't the cargo ship enter the harbor?
- Because it is full of passenger ships.

- Could we catch up with that sailboat?
- It's impossible. It is moving fast. The wind is blowing.

- You know the water is very warm and pleasant.
- Since you think so, jump and swim for a while.

- I don't like to jump. I swallow water.
- O.K. We'll swim, when we arrive at the beach.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

FORMATION OF THE PERFECTIVE ASPECT* WITH THE SUFFIX Н

The verbs of the 3rd group may end in the first person singular, present tense in

-ам or **-вам** **-ям** or **-вям**

A large number of verbs in the third group, ending in -ам or -вам form their perfective aspect with the suffix Н. All perfective verbs, which are produced this way, belong to the first group.

The suffix Н is added to the stem of the imperfective verb in the following ways:

1. The stem does not undergo any change.

вдúгам:	вдúгна	to lift
допýскам:	допýсна	to admit, to suppose
минáвам:	мúна**	to pass by
пáдам:	пáдна	to fall
пóчвам:	пóчна	to start
пýскам:	пýсна	to let, to let go

---

* For the formation of the perfective aspect in general see Lesson 22, Grammar IV.

** This verb does not take the suffix Н, since it has a Н in its stem already.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

сти́гам:	сти́гна	to reach; to suffice
тръ́гвам:	тръ́гна	to depart
сре́щам:	сре́щна	to meet
ста́вам:	ста́на	to become; to get up

Examples:

Той тръ́гва от къ́щи в 8 часа, затова́ че́сто изпу́ска вла́ка.	He leaves home at 8 o'clock, therefore he often misses the train.
Ако тръ́гне днес в се́дем и полови́на, той ще бъде на га́рата на вре́ме.	If he leaves at 7.30 today, he'll be at the station on time.
Не вди́гай ко́твата! Те́жка е. И аз не мо́га да я вди́гна.	Don't pull up the anchor. It's heavy. I can't pull it up either.
Платноходките не вървя́т бързо. Парахо́д ле́сно насти́га платноходка. На́шият парахо́д ще насти́гне они́я платноходки, които сега оти́ват към приста́нището.	The sailboats don't travel fast. A ship easily overtakes a sailboat. Our ship will overtake those sailboats which are now moving towards the harbor.

2. The root vowel of the verb changes in the following way: Я and И change to Е; А changes to О.

Я to Е	И to Е	А to О
ля́гам: ле́гна to lie down	вли́зам* вле́зна to enter	пома́гам: помо́гна to help
ся́дам: се́дна to sit down		ска́чам: ско́кна* to jump

* The verb вли́зам has a 2nd form for the perfective aspect: вля́за, вле́зеш, вле́зе

** The verb ска́чам also has a 2nd form for the perfective aspect: ско́ча, ско́чиш, ско́чи. (Notice the group of the verb).

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples:

Ако не се́днеш в ло́дката, ще па́днеш във вода́та.	If you don't sit down in the boat, you will fall into the water.
Парахо́дите влизат в приста́нището през деня́. Те́хният парахо́д ще вле́зне в три часа́.	The ships enter the harbor during the day. Their ship will enter at 3 o'clock.

3. Some verbs ending in -ЩЯМ which form the perfective aspect with Н lose the Щ after taking Н:

връ́щам се: въ́рна се	to return, to come back
прегръ́щам: прегъ́рна	to embrace
повръ́щам: повъ́рна	to vomit
обръ́щам: объ́рна	to turn

Notice the displacement of Ъ and Р .

4. The verb погле́ждам loses Ж before taking Н:

погле́ждам: погле́дна	to have a look (at);to glance at

Examples:

Тя се връ́ща от учи́лището в 2 часа́ обикнове́но. Днес тя се въ́рна в 3 часа́.	She usually comes back from school at 2 o'clock. Today she came back at 3 o'clock.
Вие не го погле́ждате, когато го сре́щате, затова́ и той не и́ска да ви погле́дне.	You don't glance at him, when you meet him, that's why he does not want to have a glance at you either.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of the Perfective Aspect with Suffix Н

1.

Аз често изпускам влака.
Аз ще изпусна влака следобед.

той, вие, тя, ние, ти, те,
аз, сестра ми, студентите,
и т.н.

Той често изпуска влака.
Той ще изпусне влака следобед.

и т.н.

Те понякога падат във водата от лодката.
Те ще паднат във водата от лодката.

Той вдига котвата сега.
Той ще вдигне котвата след малко.

Ние влизаме в стаята сега.
Ние ще влезнем в стаята след няколко минути.

Вие настигате пътниходката сега.
Вие ще настигнете пътниходката.

Аз често скачам от лодката във водата.
След малко аз ще скокна от лодката във водата.

Той почва да учи сега.
Той ще почне да учи след един час.

Те обикновено пристигат в 9 ч.
Утре те ще пристигнат в 10 ч.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз вдигам котвата сега.

Аз мога да вдигна котвата сега.
Аз искам да вдигна котвата сега.
Аз трябва да вдигна котвата сега.

ти, вие, той, ние, аз, те,
брат ми, ... и т.н.

Ти вдигаш котвата сега.

Ти трябва да вдигнеш котвата сега.
можеш
искаш

Ние настигаме платноходката
сега.
Аз често скачам от лодката във
водата.
Те влизат в ресторанта сега.
Тя понякога пада от лодката във
водата.
Ти често изпускаш моторницата.
Ние ставаме в 6 ч. всяка сутрин.
Той си ляга в полунощ .
Аз се връщам в къщи сега.
Тя минава покрай кафенето сега.
Те тръгват сега.
Той сяда на стола сега.
и т.н.

и т.н.

3.

Ние влизаме в стаята сега.
Защо не влезнем в стаята сега?

той, аз, вие, тя, те, ти

Той влиза в стаята сега.
Защо не влезне в стаята сега?

Той поглежда хубавото момиче.
Аз вдигам котвата сега.
Те настигат платноходката сега.
Той скача във водата сега.
Ти ще изпуснеш моторницата.
Тя заминава за София сега.
Той я среща в кафенето на площада.

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Аз често изпускам влака.
Вчера аз изпуснах влака.

тя, те, той, ние, ти, вие, сестра ми, ... и т.н.

Тя често изпуска влака.
Вчера тя изпусна влака.

Ние влизаме в кафенето сега.
Преди малко ние .....

Той вдига котвата сега.
Преди няколко минути ..... и т.н.

Те настигат платноходката.
Преди малко те .....

Тя често пада във водата.
Миналата събота тя .....

Аз често поглеждам хубавите момичета.
Аз току-що .....

Той често скача от лодката във водата.
Той току-що ..... и т.н.

Аз допускам това.
Аз допуснах това.

Вие обикновено тръгвате рано.
Преди няколко дена вие .....

Ти обикновено се връщаш късно в къщи.
Снощи ти .....

Той често настива.
Миналата седмица той .....

Ние обикновено преминаваме реката при вира.
Миналия месец ние .....

Те напускат купето сега.
Преди малко те .....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Тя пада много пъти във водата вчера.
Тя падна във водата преди малко.

той, ние, те, ти, вие, аз

Той пада много пъти във водата вчера.
Той падна във водата преди малко.

Ние скачахме много пъти от лодката тази сутрин.
Ние скокнахме от лодката преди малко.

Те се връщаха късно няколко пъти миналата седмица.
Те се върнаха късно снощи.

и т.н.

Той настива няколко пъти миналия месец.
Той настина преди няколко дена.

Аз ставах рано няколко пъти миналата седмица.
Аз станах рано тази сутрин.

6.

Ти ще скокнеш от моста в реката.

Не скачай от моста в реката!
Скокни от лодката!

Вие ще скокнете от моста.

Не скачайте от моста!
Скокнете от лодката!

Ти ще вдигнеш котвата след малко.
Вие ще останете на хижата до неделя.
Ти искаш да си хапнеш от гювеча.
Вие ще станете късно утре.
Ти ще си легнеш в полунощ.
Вие ще замине те със сутрешния влак.
Ти ще минеш по горната пътека.
Вие ще преминете реката при вира.
Ти ще я срещнеш пред театъра.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 34

ЧЕТИВО

Варна е български град на Черно море. Той е един от най-красивите градове на България. Има хубаво пристанище и голям плаж. През лятото много хора отиват на курорт във Варна.

Александър, Емануил, Атанас и Елена пристигнаха във Варна. Няколко дена след това Емануил и братовчед му Кольо поискаха да се разходят до плажа на острова. Те отидоха на пристанището, за да се качат на моторницата, но я изпуснаха. В пристанището имаше много гребни лодки. Взеха една от тях. Емануил седна на кормилото, защото не може да гребе. Започна да вдига котвата. Кольо му каза да внимава, за да не падне във водата.

Кольо започна да гребе. Тръгнаха с лодката към острова. Морето имаше хубав син цвят. Заливът беше много красив. Край брега имаше много рибарски лодки и платноходки. Един товарен параход беше на котва в средата на залива. Той не можа да влезе в пристанището през деня, защото то беше пълно с пътнически параходи.

Двамата братовчеди поискаха да настигнат една платноходка. Не можаха. Тя заплава бързо, понеже духна вятър. Водата на морето беше много топла и приятна. Кольо каза на Емануил да скочи от лодката и да поплува малко. Емануил не скочи. Той гълта вода, когато скача. Двамата решиха да плуват, когато стигнат на плажа.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Did you take my suit and her dress for dry cleaning yesterday? Yes, I did. When will they be ready? Your suit will be ready on Monday. They'll bring her dress in a few days.

2. Whose are these dirty shirts? The white silk ones are Dad's and the light-blue ones are mine. Why didn't you wash them this morning? I didn't have time, I'll wash their shirts tonight.

3. Are you mending your brother's socks now? I mended his last night. I'm mending yours now.

4. Did the shoemaker repair your mother's shoes? Yes, he did. He put soles and heels on her shoes.

5. Why didn't their children come to the dancing party? They got sick a few days ago. Did they get well? No, they're still sick.

6. What is his name? His name is Kolyo. Why is he wearing your overcoat? He is my cousin. Is he married? Yes, he is. His wife is an American. They live in her house. His parents stay with them. Her parents live in the country.

7. I cannot write with my pencil, but I will write very well with yours. You can take mine and give me yours.

8. They have a house in this street, and the house on the corner is also theirs.

9. I saw a cousin of mine at the coffee shop last night. We ate together. I had stuffed peppers with yogurt. He ordered pork chops. We drank plum whisky.

10. A friend of yours just told us that.

11. She wants to know if you sold your house last month. No, I did not sell my house.

12. I have to go home now. You can stay here if you want to. I want to come here again tonight. Don't come tonight. Come tomorrow morning.

13. He has been drinking wine for a few hours. He stopped at the tavern at noon and ordered a few bottles of red wine. You want to tell me that he has been drinking since noon? Yes. He wants to get drunk.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Where did you write your homework? I wrote it at school. Did you understand your grammar exercise? No, I didn't. I usually understand our teacher but this time I couldn't understand him.

15. When did you begin to study Bulgarian? I began to study Bulgarian last year. I've been studying Bulgarian for six months now.

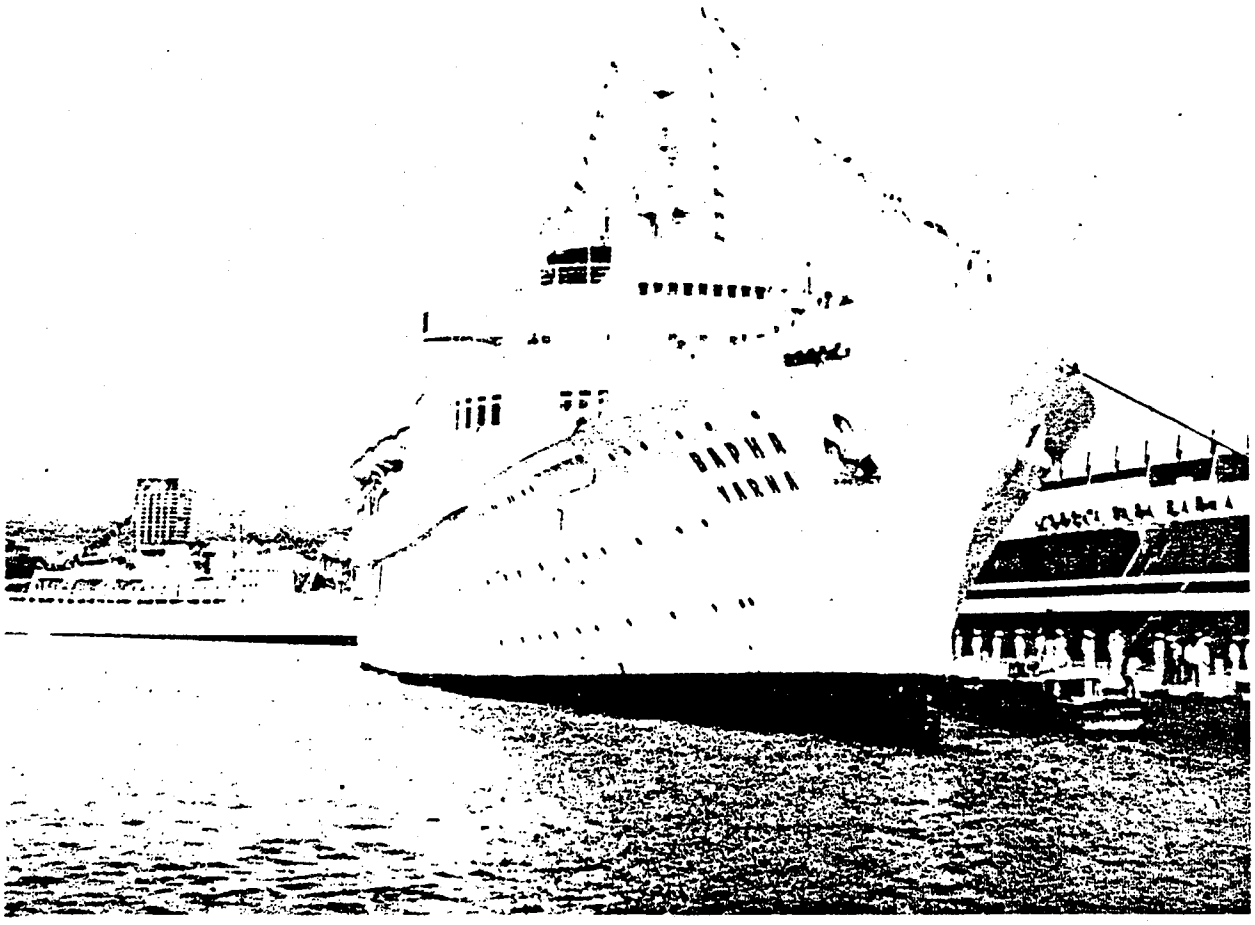

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде е Варна?
   Варна е на Черно море.

2. Руски град ли е Варна?
   Не, Варна не е руски град. Варна е български град.

3. Какъв град е Варна?
   Варна е един от най-красивите градове на България.

4. Защо Варна е един от най-красивите градове на България?
   Варна е един от най-красивите градове на България, защото има хубави улици, красива морска градина и голям красив плаж.

5. Какво правят много българи през лятото?
   През лятото много българи отиват на курорт във Варна.

6. Кой пристигна във Варна?
   Александър, Емануил, Атанас и Елена пристигнаха във Варна.

7. Какво поискаха да направят Емануил и братовчед му Кольо няколко дена след това?
   Няколко дена след това Емануил и братовчед му Кольо поискаха да се разходят до плажа на острова.

8. С какво искаха да отидат те на острова?
   Те искаха да отидат до острова с моторница.

9. Откъде тръгва моторницата?
   Моторницата тръгва от пристанището.

10. Защо Емануил и братовчед му Кольо отидоха на пристанището?
    Те отидоха на пристанището, за да се качат на моторницата.

11. Защо не се качиха те на моторницата?
    Те не се качиха на моторницата, защото я изпуснаха.

12. Какво направиха те, след като разбраха, че не могат да отидат на острова с моторницата?
    След като разбраха, че не могат да отидат на острова с моторницата, те отидоха при гребните лодки.

13. Къде бяха гребните лодки?
    Гребните лодки бяха в пристанището.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Имаше ли много гребни лодки в пристанището?
Да, в пристанището имаше много гребни лодки.

15. Какво стана, след като те отидоха при гребните лодки?
След като отидоха при гребните лодки, те взеха една от тях.

16. Къде седна Емануил?
Емануил седна на кормилото.

17. Защо Емануил седна на кормилото?
Той седна на кормилото, защото не може да гребе.

18. Какво започна Емануил да прави, след като седна на кормилото?
След като седна на кормилото, той започна да вдига котвата.

19. Какво каза Кольо на Емануил?
Той му каза да внимава.

20. Защо Кольо каза на Емануил да внимава?
Той му каза да внимава, за да не падне във водата.

21. Какво направи Кольо след като каза на Емануил да внимава?
След като каза на Емануил да внимава, Кольо седна и започна да гребе.

22. Накъде тръгнаха двамата с лодката?
Двамата тръгнаха с лодката към острова.

23. Какъв беше заливът?
Заливът беше много красив.

24. Какъв цвят имаше морето?
Морето имаше хубав син цвят.

25. Къде видяха те много рибарски лодки?
Те видяха много рибарски лодки край брега.

26. Какво видяха двамата братовчеди в средата на залива?
Двамата братовчеди видяха един товарен параход в средата на залива.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

27. На котва ли беше товарният параход?
Да, товарният параход беше на котва.

28. Къде беше на котва товарният параход?
Товарният параход беше на котва в средата на залива.

29. Можа ли да влезе товарният параход в пристанището през деня?
Не, той не можа да влезе в пристанището през деня.

30. Защо товарният параход не можа да влезе в пристанището през деня?
Той не можа да влезе в пристанището през деня, защото то беше пълно с пътнически параходи.

31. Какво поискаха да направят двамата братовчеди?
Двамата братовчеди поискаха да настигнат една платноходка.

32. Те можаха ли да настигнат платноходката?
Не, те не можаха да настигнат платноходката.

33. Защо двамата братовчеди не можаха да настигнат платноходката?
Те не можаха да настигнат платноходката, защото тя заплува бързо.

34. Защо платноходката заплува бързо?
Платноходката заплува бързо, защото духна вятър.

35. Каква беше водата на морето?
Водата на морето беше много топла и приятна.

36. Какво каза Кольо на Еманоил, когато видя, че водата на морето е много топла и приятна?
Когато видя, че водата на морето е много топла и приятна, той му каза да скочи от лодката и да поплува малко.

37. Еманоил скочи ли във водата?
Не, той не скочи във водата.

38. Защо Еманоил не скочи във водата?
Той не скочи във водата, защото винаги гъмта вода, когато скача.

39. Какво решиха двамата?
Двамата решиха да плуват, когато стигнат на плажа.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part I Translate into Bulgarian:

1. When does the motorboat leave? The motorboat leaves at a quarter to nine in the morning and at half past two in the afternoon. Are you going to leave for the island tomorrow morning? Yes,I am.

2. The train arrives at a quarter past eight in the evening. They are not going to arrive on that train. They'll arrive on the morning train.

3. You missed the train again this time, didn't you? Yes, I did. What of it? Don't miss it next time, because you won't be able to get there in time.

4. Let us pass by the harbor now. It's so beautiful there. I always pass by the harbor when the weather is nice. It is usually full of passenger and cargo ships. There are also a lot of sailboats, rowboats, and fishing boats there.

Part II Change the following sentences using "мога да, трябва да, искам да" and the perfective aspect.

Examples: Сега аз отивам на кино.
Answer: Сега аз искам да отида на кино.

1. Сега той се връща в къщи.
2. Ние заминаваме сега.
3. Те преминават реката сега.
4. Ти напускаш къщето сега.

Part III Translate and answer in Bulgarian:

1. Do you often get a cold?
2. Did you get a cold last week?
3. Do you go to bed late? And last night?
4. Do you usually get up early?
5. Did you get up early this morning?

Part IV Tape recording assignment:

1. Record the dialogue of Lesson 34.

2. Tell in a few words about a trip you made some time ago.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

бря́г m. with art. брега́ът, брега́, pl. брегове́	shore, coast; bank
два бря́га	two shores
вди́гам	to pull up, to lift
вди́гна, е, ах	
вле́зна see вли́зам	
вли́зам в /ста́ята/	to enter /the room/
вля́за в, е, ох	
внима́вам	to pay attention
вя́тър m. pl. ветрове́	wind
греба́, е, а́х	to row
гре́бен, гре́бна, о, и	pertaining to rowing, row
гре́бна ло́дка	rowboat
гъ́лтам	to swallow
гли́тна, е, ах	
допу́скам	to think, to suppose
допу́сна, е, ах	
ду́хам	to blow
ду́хна, е, ах	
за́лив m.	bay
значе́ние n.	meaning
ня́ма значе́ние	it doesn't matter
изпу́скам	to miss (train, boat, etc.)
изпу́сна, е, ах	
ко́лко adv. in exclamations	how
корми́ло n.	rudder
ко́тва f.	anchor
край prep.	along
краси́в, а, о, и	beautiful
ло́дка f.	boat
мо́ля, и, их	to beg
мо́ля ти се	I beg you
море́ n.	sea
мото́рница f.	motorboat
накъде́?	where to?, in what direction?
насти́гам	to catch up with
насти́гна, е, ах	
невъзмо́жен, -жна, о, и	impossible
о́нзи, она́зи, онова́, оне́зи	those
о́стров m.	island
па́дам	to fall
па́дна, е, ах	
парахо́д m.	steamship
плаж m.	beach
платноходка f.	sailboat
плу́вам, пла́вам	to sail; to navigate; to swim

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

погле́ждам	to have a look
погле́дна, е, ах	
приста́нище n.	harbor, port
прия́тен, прия́тна, о, и	pleasant
разхо́дка f.	walk; stroll; ride
разхо́ждам се	to go for a walk, to take a walk;
разхо́дя се, и, их	to go for a ride
риба́рски, а, о, и	fishing, fisherman's
ска́чам	to jump
скóча, и, их	
това́рен, това́рна, о, и	(of) cargo
тóпъл, тóпла, о, и	warm
щом conj.	since, as
я	you better; come on; do (sometimes not translated)

СТАРОБЪЛГАРСКА РЕЗБА НА ДЪРВО

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

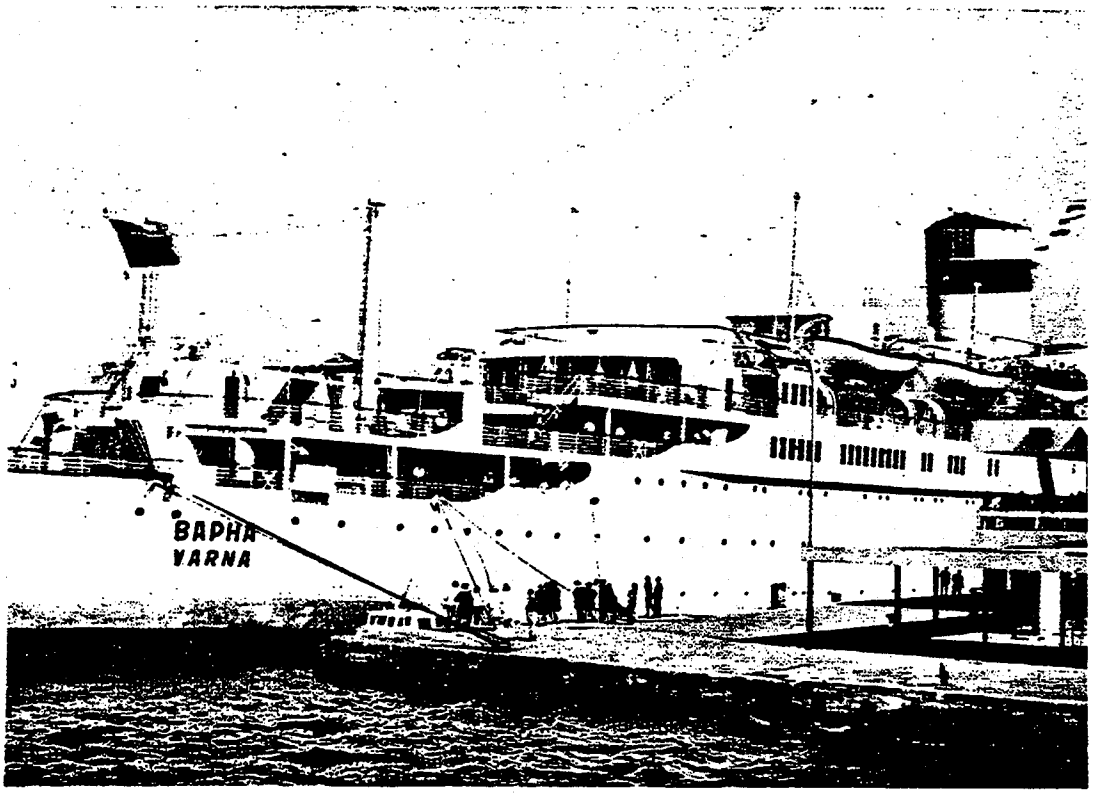

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И П Е Т И У Р О К

L E S S O N 3 5

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Article for Cardinal Numerals

II. Plural after Numerals of Nouns Ending in ЕЦ and ИН

I. Article for Cardinal Numerals

1.

На масата има два молива.
Единият молив е червен,
другият молив е жълт.

Колко молива има на масата?	На масата има два молива.
Какъв е цветът на моливите?	Единият молив е червен, другият молив е жълт.
Колко костюма има той?	Той има два костюма.
Какъв е цветът на костюмите?	Единият костюм е кафяв, другият костюм е син.
Какво има на масата?	На масата има два буркана.
Какво има в бурканите?	В единия буркан има американски крем, в другия буркан има италиански крем.
Колко острова има в този залив?	В този залив има два острова.
Какви са островите?	Единият остров е голям, другият остров е малък.
Колко плажа има на острова?	На острова има два плажа.
Къде са плажовете?	Единият е до пристанището, другият е до селото.
Колко пътника има в купето?	В купето има двама пътници.
Какво правят пътниците?	Единият чете, другият пише.
Колко ученика има на масата?	На масата има двама ученици.
Какво правят те?	Единият спи, другият говори.
Колко параходa има в пристанището?	В пристанището има два парахода.
Какви са параходите?	Единият параход е пътнически, другият е товарен.
Колко куфара има на перона?	На перона има два куфара.
Какъв е цветът на куфарите?	Единият е кафяв, другият е жълт.
и т.н.	и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз имам две ризи.
Едната риза е бяла, другата риза
е светлосиня.
Едната е бяла,другата е светлосиня.

Колко ризи имате ?
Какъв е цветът на ризите?

Аз имам две ризи.
Едната риза е бяла, другата
риза е светлосиня.

Колко блузи има тя?
рокли
кърпи
връзки
покривки

Колко лодки има край брега?
Какви са лодките?

Край брега има две лодки.
Едната е гребна, другата е рибарска.

Какви са тези две четки?

Едната е за бръснене, другата е
за зъби.

Какво правят двете българки?
Какво правят двете американки?

Едната пее, другата свири на пиано.
Едната американка учи урока си,
другата чете списание.

Къде бяха двете ти братовчедки
снощи?
Какво има в тези две манерки?

Едната беше на кино, другата - на
театър.
В едната манерка има ракия, в
другата манерка има вода.

Къде са двете кръчми?

Едната е на ъгъла, другата е до
ресторанта.

3.

Той има две сака.
Едното сако е бежово, другото
сако е кафяво.

Колко сака има той?
Какъв е цветът на саката?

Той има две сака.
Едното сако е бежово, другото сако
е кафяво.

Коя класа са тези две купета?

Едното купе е второкласно, другото
купе е третокласно.

Къде отиват тези две момичета?

Едното отива на училище, другото
отива на танцова забава.

Къде са двете яйца?
писма
деца
знамена
бурканчета
огледала
кафенета

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

На масата има пет молива.
И петте молива са жълти.

Колко молива има на масата?
Какъв е цветът на моливите?
книги
надписи

На масата има пет молива.
И петте молива са жълти.
И шестте книги са сини.
И седемте надписа са бели.

Колко костюма има той?
Какви са костюмите?

десет ризи
двайсет връзки
дванайсет сака

Той има три костюма.
И трите костюма са модерни.
хубави
летни
зимни

В залива има петнайсет лодки.
В пристанището има четири параходи.
В бюфета има девет бурканчета.
На закачалката има шест кепета.
По улицата вървят три момичета.
Във вагона има осем купета.
В залива има два острова.
На масата има две чинии.
и т.н.

И петнайсетте лодки са рибарски.
И четирите параходи са товарни.
И в деветте бурканчета има крем.
И шестте кепета са военни.
И трите момичета са хубави.
И осемте купета са третокласни.
И двата острова са големи.
И двете чинии са дълбоки.
и т.н.

5.

В стаята има двама студенти.
И двамата студенти четат урока.

Колко студента има в стаята?
Какво правят студентите?
Колко кондуктора има в влака?
Какво правят кондукторите?

Колко пътника има в коридора?
Какво правят пътниците?
Колко продавача има в магазина за дрехи?
Какво правят продавачите в магазина за дрехи?
Колко чиновника има на това гише?
Какво правят чиновниците на това гише?
Колко лекаря има в селото?
Къде живеят лекарите?

и т.н.

В стаята има двама студенти.
И двамата студенти четат урока.
В влака има трима кондуктори.
И тримата кондуктори проверяват билетите на пътниците.
В коридора има четирима пътници.
И четиримата пътници говорят.
В магазина за дрехи има петима продавачи.
И петимата продават дрехи.

На това гише има двама чиновници.
И двамата чиновници продават билети.
В селото има трима лекари.
И тримата лекари живеят на улица X.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Plural after Numerals of Nouns Ending in ЕЦ and ИН

1.

Това е прозорец.
Стаята има прозорци.
Стаята има два прозореца.

Какво е това?
Стаята има ли прозорци?
Колко прозореца има стаята?

Това е прозорец.
Да, стаята има прозорци.
Стаята има два прозореца.

Стаята има ли много прозорци?
Само един прозорец ли има тази стая?

Не, стаята има само два прозореца.
Не, тази стая няма само един прозорец. Тази стая има три прозореца.

Пет прозореца ли има стаята?

Не, стаята няма пет прозореца. Стаята има два прозореца.

Аз съм българин.
Какъв сте Вие?
Какви са те?
Колко души американци има в стаята?
Има ли много американци в стаята?
Колко американеца има в стаята?

Аз съм американец.
Те са американци.
В стаята има пет американеца.

Не, в стаята няма много американци.
В стаята има само три американеца.
В стаята има шест американеца.

2.

Аз съм българин.
Учителите са българи.
Седем българина работят в отдела.

Какъв съ аз?
Какви са учителите?
Колко души българи работят в отдела?
Има ли много българи в училището?

Вие сте българин.
И те са българи.
Седем българина работят в отдела.

Не, в училището няма много българи.
В училището има само пет българина.

Колко души българи има в този град?
Колко българина има в стаята?

В този град има петдесет българина.
В стаята има два българина.

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

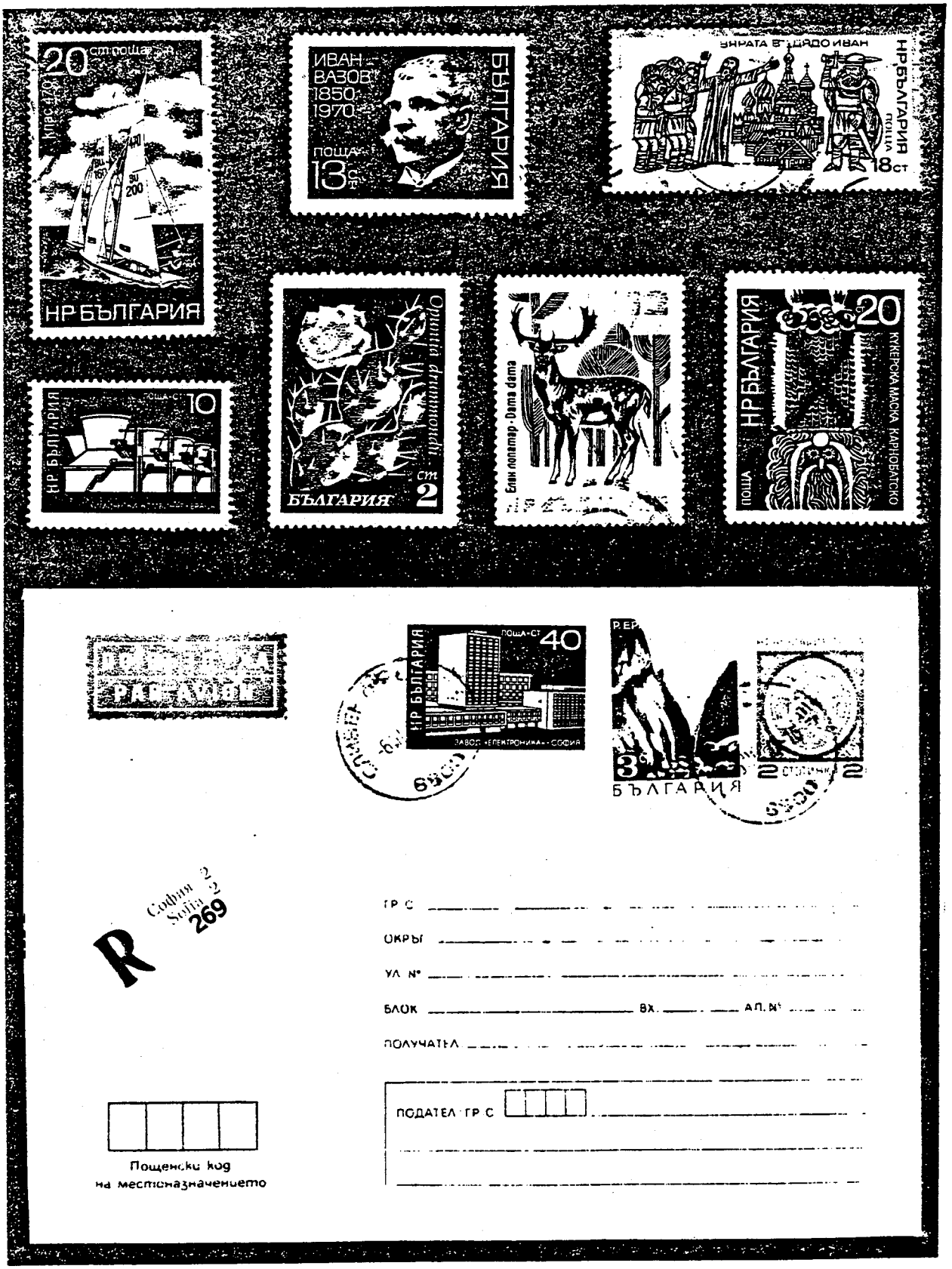

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 35

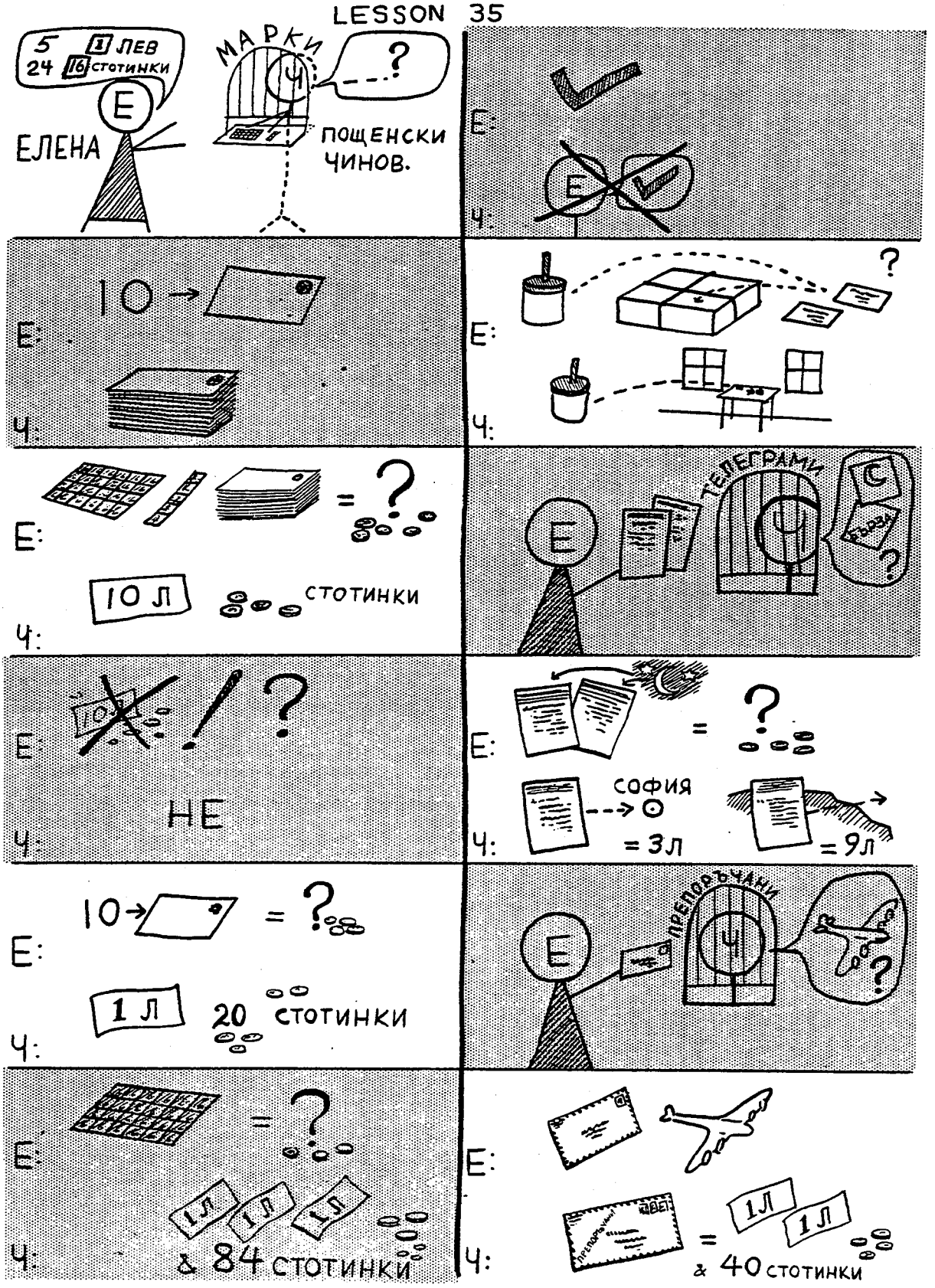

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 35 - РАЗГОВОР

НА ПОЩАТА

Еле́на/вли́за в по́щата и оти́ва на гише́то за по́щенски ма́рки /
По́щенски **служи́тел**

- Да́йте ми, мо́ля, пет ма́рки по еди́н лев и 24 ма́рки по 16 стоти́нки.
- Ето! Какво́ дру́го и́скате?

- Де́сет по́щенски ка́рти.
- Заповя́дайте!

- Ко́лко стру́ва вси́чко?
- Вси́чко стру́ва 10 ле́ва и 4 стоти́нки.

- Ня́мате ли гре́шка?
- Не вя́рвам.

- Ко́лко стру́ват десетте́ ка́рти?
- Те стру́ват 1 лев и 20 стоти́нки.

- А двайсетте́ и че́тири ма́рки?
- Два́десет и четирите́ ма́рки стру́ват 3 ле́ва и десе́т и че́тири стоти́нки.

- Имате пра́во. Извиня́вайте.
- Ня́ма защо́.

- Мо́же ли да залепя́ на коле́та те́зи два ли́ста с адре́си?
- Разби́ра се, лепи́лото е там на ма́сата между́ два́та прозо́реца.

/Еле́на оти́ва на гише́то за телегра́ми/
- Искам да изпра́тя те́зи две телегра́ми.
- Обикнове́ни или бъ́рзи?

- И две́те обикнове́ни. Ко́лко стру́ват?
- За Со́фия стру́ва 3 ле́ва. Дру́гата - за чужби́на - 9 ле́ва.

/Еле́на - на гише́то за препоръ́чани писма́/
- Изпрате́те, мо́ля, това́ писмо́ препоръ́чано.
- По въ́здуха ли?

- Да, с въздушна по́ща.
- Добре́. Стру́ва два ле́ва и 40 стоти́нки.

---

19. Имам право - to be right. 20. Няма защо - don't mention it. lit. there is nothing why. 33. по = by . 34. с = by.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE POST OFFICE

Helena (enters the post office and goes to the stamp window)
Post office clerk

- Give me, please, five one lev stamps and 24 sixteen stotinki stamps.
- Here they are! What else would you like?

- Ten post cards.
- Here they are.

- How much does it all cost?
- All of that costs 10 leva and 4 stotinki.

- Haven't you made a mistake?
- I don't believe so.

- How much do the 10 post cards cost?
- They cost 1 lev and 20 stotinki.

- And the 24 stamps?
- The 24 stamps cost 3 leva and 84 stotinki.

- You are right. Excuse me.
- Don't mention it.

- Is it possible to glue these two sheets with the addresses on this package?
- Of course, the glue is there on the table between the two windows.

/Helena goes to the telegram window/
- I'd like to send these two telegrams.
- Night(letter)or straight.

- Both night(letters.) How much do they cost?
- (The one) to Sofia costs 3 leva. The other(going) - out of the country - 9 leva.

/Helena - at the window for registered letters/
- Please send this letter registered.
- By air?

- Yes, by air-mail.
- All right. It costs two leva and 40 stotinki.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. ARTICLE FOR CARDINAL NUMERALS

The cardinal numerals may be used with an article.

a.

еди́н една́ едно́	one	еди́ният една́та едно́то	the one

Еди́ният пи́ше а дру́гият чете́. The one writes and the other reads.

b. The article for cardinal numerals ending in a consonant, Е, И or О, is ТЕ. Examples:

пет	five	петте́*	the five
две	two	две́те*	the two
че́тири	four	четирите́*	the four
три	three	три́те́	the three
шест	six	шестте́*	the six
де́сет	ten	десетте́*	the ten
сто	hundred	стоте́*	the hundred

c. The article for cardinal numerals ending in А is -ТА. Examples:

два́ма	two (men)	два́мата	the two
три́ма	three (men)	три́мата	the three
три́ста	three hundred	три́стата	the three hundred
хиля́да	thousand	хиля́дата	the thousand

* Notice the change of accent!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

d. The compound numerals usually have the article on the last one. Examples:

два́десет и петте́	the twenty-five
сто петдесе́т и два́та	the hundred fifty-two
хиля́да сто и тридесетте́	the thousand hundred & thirty

Sometimes the article is added to the first numeral. Examples:

тридесетте́ и три	the thirty-three
петдесетте́ и шест	the fifty-six

II. PLURAL AFTER NUMERALS OF NOUNS ENDING IN -ЕЦ &-ИН

a. Nouns ending in ЕЦ drop the Е before taking the ending for the plural И. (See lesson 17, Grammar II c). These nouns, when they form the special plural used after numerals, do not drop the Е. Examples:

прозо́рец window	pl.	прозо́рци windows	but;	два прозо́реца two windows
америка́нец an American	pl.	америка́нци Americans	but;	два америка́неца two Americans

b. Nouns ending in -ИН form their plural by losing the final Н (See Lesson 17, Grammar II d). These nouns add the ending А to the singular, when they form the special plural used after numerals.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples:

бъ́лгарин a Bulgarian	бъ́лгари Bulgarians	два бъ́лгарина two Bulgarians
францу́зин a Frenchman	францу́зи Frenchmen	петдесет францу́зина fifty Frenchmen
англича́нин an Englishman	англича́ни Englishmen	сто англича́нина hundred Englishmen

III. MASCULINE NOUNS ENDING IN PLURAL IN A

The following three masculine nouns end in the plural in A also when they are not used after numerals. When used after numerals these nouns change the place of their accent only.

Singular		Plural		Plural after Numerals	
крак	- a leg	крака́	- legs	but: два кра́ка	- 2 legs
лист	- a sheet**	листа́ ли́стове*	- sheets	but: три ли́ста	- 3 sheets
	- a leaf	ли́сти* листя́* ли́ста́*	- leaves	but: пет ли́ста	- 5 leaves
рог	- a horn	рога́ ро́го́ве*	- horns	but: два ро́га	- 2 horns

* лист and рог have more than one form for the plural.
** any sheet, but not bed sheet - чаршаф.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Article for Cardinal Numerals

II. Plural after Numerals of Nouns Ending in ЕЦ and ИН

1.

Колко молива има на масата?
Какъв е цветът на моливите?

На масата има два молива.
Единият молив е червен, другият молив е жълт.
Единият е червен, другият - жълт.

Колко костюма има той?
сака
балтона
ризи
кепета
куфара
одеала
блузи има тя?
рокли
кърпи
телефона
пиана

Колко острова има в този залив?
Какви са островите?

В този залив има два острова.
Единият е голям, другият е малък.
Единият остров е .....

Колко пътника има в купето?
Къде седят пътниците?

В купето има двама пътници.
Единият пътник седи до прозореца, другият седи до вратата.

Колко лодки има край брега?
Какви са лодките?
Колко летни сака имам ти?
Какъв е цветът на саката?
Колко курсиста има в стаята?
Какво правят курсистите?
Колко телеграми изпратихте?
Как изпратихте телеграмите?

Край брега има две лодки.
Едната е гребна, другата е рибарска.
Аз имам две летни сака.
Едното е бяло, другото - бежово.
В стаята има два курсиста.
Единият чете, другият пише.
Изпратих две телеграми.
Изпратих едната бърза, другата - обикновена.

Колко колета изпрати тя?
На кого изпрати тя колетите?

Тя изпрати два колета.
Единия колет тя изпрати на майка си, другия - на брат си.

Колко писма изпратихте вчера?
Как ги изпратихте?

Изпратих две писма вчера.
Едното препоръчано, другото по въздуха.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Колко списания има на масата?	На масата има две списания.
Американски ли са списанията?	Само едното списание е американско. Другото списание е българско.
Колко параходa има в пристанището?	В пристанището има два парахода.
Товарни ли са параходите?	Само единият параход е товарен. Другият е пътнически.
Колко души има в стаята?	В стаята има двама души?
Американци ли са двамата?	Само единият е американец. Другият е българин.
Колко жени има в кафенето?	В кафенето има две жени.
Американки ли са жените?	Само едната е американка. Другата е българка.
Колко рокли си купи жена Ви?	Жена ми си купи две рокли.
Скъпи ли бяха роклите?	Само едната рокля беше скъпа. Другата беше евтина.
Какво има в тези две шишета?	В тези две шишета има одеколон.
Виенски ли е одеколонът?	Само в едното шише е виенски. В другото е френзузки.
Колко костюма имате Вие?	Аз имам два костюма.
Зимни ли са костюмите?	Само единият е зимен. Другият е летен.
Колко книги има на масата?	На масата има две книги.
Руски ли са книгите?	Само едната книга е руска. Другата книга е английска.
и т.н.	и т.н.

3.

Колко молива има на масата?	На масата има десет молива.
Какъв е цветът на моливите?	И десетте молива са жълти.

шест книги	сини
четири списания	зелени
петнайсет пощенски карти	жълти
двайсет и пет листа	бели
три ризи	бели
две връзки	кафяви
седем кепета	зелени
три одеала	сиви
две покривки	бели
дванайсет кърпи	жълти
осем чинии	бели
петдесет ножчета за бръснене	сини
девет надписа	бели

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Колко студента има в стаята?
Какво правят студентите?

В стаята има двама студенти.
И двамата студенти четат.
И двамата четат.

трима учители ..... говорят
четирима войници ..... пишат
петима курсисти ..... учат
шестима ученици ..... държат изпит

Колко кондуктора има във влака?
Какво правят кондукторите?

Във влака има два кондуктора.
И двата кондуктора проверяват билетите на пътниците.

Колко войника има в гората?

В гората има двайсет и двама войници.

Какво правят войниците?

И двайсет и двамата войници стрелят с пушки.

Колко параходa има в пристанището?
Какви са параходите?
Колко души американци има в Българския отдел?

В пристанището има два парахода.
И двата парахода са товарни.
В Българския отдел има десет американеца.

Какво правят американците в Българския отдел?

В Българския отдел има десет души американци.
И десетте американеца учат български език.
И десетте души американци учат български език.

С колко души французи се запозна Елена?
Къде се запозна Елена с французите?

Елена се запозна с два французина.
И с двата французина тя се запозна в морската градина.

Колко прозореца има стаята?
Какви са прозорците?

Стаята има два прозореца.
И двата прозореца са големи.

Колко души българи има в Българския отдел?
Какви са българите?

В Българския отдел има седем българина.
И седемте българина са учители.

Колко пътника има в купето?
Какво правят пътниците?

В купето има трима пътници.
И тримата пътници четат вестници.

Колко братя има тя?
Къде учат братята ѝ?

Тя има двама братя.
И двамата ѝ братя учат в техническото училище.

Колко чиновника има на гишето?

На гишето има двама чиновници.
На гишето има два чиновника.

Какво правят чиновниците сега?

И двамата чиновници продават билети.
И двата чиновника продават билети.

Колко лекаря има на тази улица?
Къде живеят лекарите?

На тази улица има трима лекари.
И тримата лекари живеят в голямата къща на ъгъла.

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Два дена след пристигането си във Варна Елена отиде на пощата. На гишето за пощенски марки тя купи пет марки по един лев и 24 марки по 16 стотинки. После поиска десет пощенски картички и попита колко струва всичко. Служителят ѝ каза, че всичко струва 10 лева и четири стотинки.

Елена помисли, че служителят има грешка. Затова тя самата сметна всичко. Десетте картички струваха един лев и 20 стотинки. Двадесетте и четири марки струваха 3 лева и осемдесет и четири стотинки. Петте марки по един лев - пет лева. Всичко 10 лева и 4 стотинки. Служителят имаше право. Тя се извини.

После тя попита служителя къде може да залепи два листа с адреси на един колет. Той ѝ показа една маса между два прозореца, където имаше лепило. Там тя залепи листовете на колета.

Гишето за телеграми беше до гишето за пощенски марки. Тя отиде там и поиска да изпрати две телеграми. И двете бяха обикновени. Телеграмата за София струваше 3 лева. Другата, за чужбина, 9 лева.

След това тя отиде на гишето за препоръчани писма. Изпрати едно писмо до родителите си препоръчано и с въздушна поща. То струваше два лева и четиридесет стотинки.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Най-после излезе от пощата и си тръгна* за къщи. Мина през Морската градина. Спомни си, че миналата година в нея тя се запозна с два французина. С тях тя прекара няколко хубави дена. Затова реши да напише на двамата французи по една илюстрована картичка.

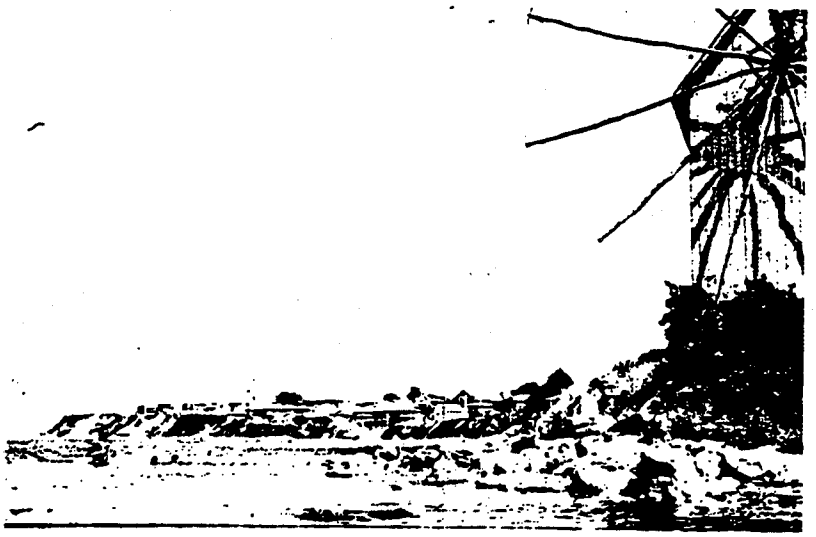

* си тръгна за къщи - is a reflexive form of the verb. Си has no meaning in English. Translate: started for home

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Did you meet Mrs. Popoff yesterday? Yes, I met her. Did you visit Miteffs? Yes, we visited them. Did you see Miteff's son. No, we didn't see him.

2. Did she bring her children? She didn't bring her children. She brought her books. She always brings a few books when she comes to visit us. She took our children to the movies last night. She forgot to take the books home.

3. Are you going to call me on the phone tonight? Yes, I'll phone you tonight. Don't forget to take the record player and the records to your uncle in the afternoon. He invited me to go to his place, but I'll have to remain home. I have to look for some documents. As soon as I find them I'll call you.

4. Many regards to Christo.

5. What is this noise? Can you hear me? I can hear you but I don't understand you.

6. He's taking an examination on Tuesday that's why he has been studying for weeks. Is he going to a resort immediately after the examination? No. He'll go to the wedding of his cousin. Where will the wedding take place? At the church of St. Mary. Will you be there? I think I will. It won't be a bad idea to be there. We'll eat and drink and dance the horo and the ratchenitsa. A lot of relatives, friends and acquaintances will be there. We'll have a wonderful time.

7. We were so happy we got drunk.

8. Were you at home last night? I was, but my wife wasn't. She was at a celebration. It lasted until dawn. She got sick. Now she has a little temperature and the doctor is giving her an injection.

9. How long have you been waiting for me? I've been waiting for you since four o'clock. I've been looking at these pictures for an hour now.

10. It is going to rain. Didn't it rain yesterday? It did a little.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какво направи Елена два дена след пристигането си във Варна?
   Два дена след пристигането си във Варна Елена отиде на пощата?

2. Кога отиде Елена на пощата?
   Елена отиде на пощата два дена след пристигането си във Варна.

3. На кое гише отиде тя най-напред, след като влезе в пощата?
   След като влезе в пощата, тя отиде на гишето за пощенски марки.

4. Какво купи Елена?
   Пощенски марки.

5. Колко марки купи Елена?
   Тя купи пет марки по един лев и 24 марки по 16 стотинки.

6. Освен пощенски марки още какво купи Елена?
   Тя купи десет пощенски картички.

7. Кой даде на Елена марките и пощенските карти?
   Пощенският **служител** даде на Елена марките и пощенските карти.

8. Колко струваше всичко?
   Всичко струваше десет лева и четири стотинки.

9. Какво помисли Елена?
   Тя помисли, че **служителят** има грешка.

10. Какво направи Елена, след като помисли, че **служителят** има грешка?
    След като помисли, че **служителят** има грешка, тя самата сметна всичко.

11. Колко струваха десетте картички?
    Десетте картички струваха един лев и двайсет стотинки.

12. Колко струваха двадесетте и четири марки?
    Двайсетте и четири марки струваха три лева и 84 стотинки.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Колко струваха петте марки по един лев?
Петте марки по един лев струваха пет лева.

14. Кой имаше право?
Пощенският **служител** имаше право.

15. Какво направи Елена, след като видя, че пощенският **служител** има право?
След като видя, че пощенският **служител** има право, тя се извини.

16. Защо се извини Елена на **служителя?**
Елена се извини на **служителя**, защото видя, че той има право.

17. Какво направи Елена, след като се извини?
След като се извини, Елена попита **служителя** къде може да залепи два листа с адреси на един колет.

18. Какво показа **служителят** на Елена?
Той ѝ показа една маса между два прозореца.

19. Какво имаше на масата?
Лепило.

20. Какво искаше да прави Елена с лепилото?
Тя искаше да залепи с него два листа с адреси на един колет.

21. Къде беше масата с лепилото?
Тя беше между два прозореца.

22. Какво направи Елена, след като разбра къде има лепило?
След като разбра къде има лепило, тя отиде до масата, взе лепилото, сложи по малко лепило на листовете и ги залепи на колета.

23. Къде беше гишето за телеграми?
Гишето за телеграми беше до гишето за пощенски марки.

24. Какво направи Елена, след като залепи листовете на колета?
След като залепи листовете с адреси на колета, Елена изпрати колета, и след това отиде на гишето за телеграми.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Към кого се обърна Елена, когато отиде на гишето за телеграми?
Когато отиде на гишето за телеграми, тя се обърна към служителя.

26. Защо отиде Елена на гишето за телеграми?
Елена отиде на гишето за телеграми, защото искаше да изпрати две телеграми.

27. Какви бяха телеграмите, които Елена искаше да изпрати?
И двете телеграми бяха обикновени.

28. За къде бяха двете телеграми?
Едната телеграма беше за София, а другата - за чужбина.

29. Коя телеграма струваше девет лева?
Телеграмата за чужбина струваше девет лева.

30. Колко струваше телеграмата за София?
Телеграмата за София струваше три лева.

31. Къде отиде Елена, след като изпрати двете телеграми?
След като изпрати двете телеграми, Елена отиде на гишето за препоръчани писма.

32. Защо отиде Елена на гишето за препоръчани писма?
Тя отиде на гишето за препоръчани писма, защото искаше да изпрати едно препоръчано писмо до родителите си.

33. Само препоръчано ли изпрати Елена писмото до родителите си?
Не. Тя изпрати препоръчаното писмо до родителите си с въздушна поща /по въздуха/.

34. Колко струваше писмото препоръчано и с въздушна поща?
Препоръчано и по въздуха писмото струваше два лева и 40 стотинки.

35. Какво направи Елена най-после?
Най-после тя излезе от пощата и си тръгна за къщи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

36. През къде мина Елена, след като излезе от пощата?
    След като излезе от пощата, тя мина през Морската градина.

37. Какво си спомни Елена, когато минаваше през Морската градина?
    Когато минаваше през Морската градина, Елена си спомни, че миналата година тя се запозна с два французина в нея.

38. Какво друго си спомни Елена?
    Тя си спомни още, че прекара няколко хубави дни с тях.

39. Какво реши да направи Елена тогава?
    Тя реши да напише на двамата французи по една илюстрована картичка.

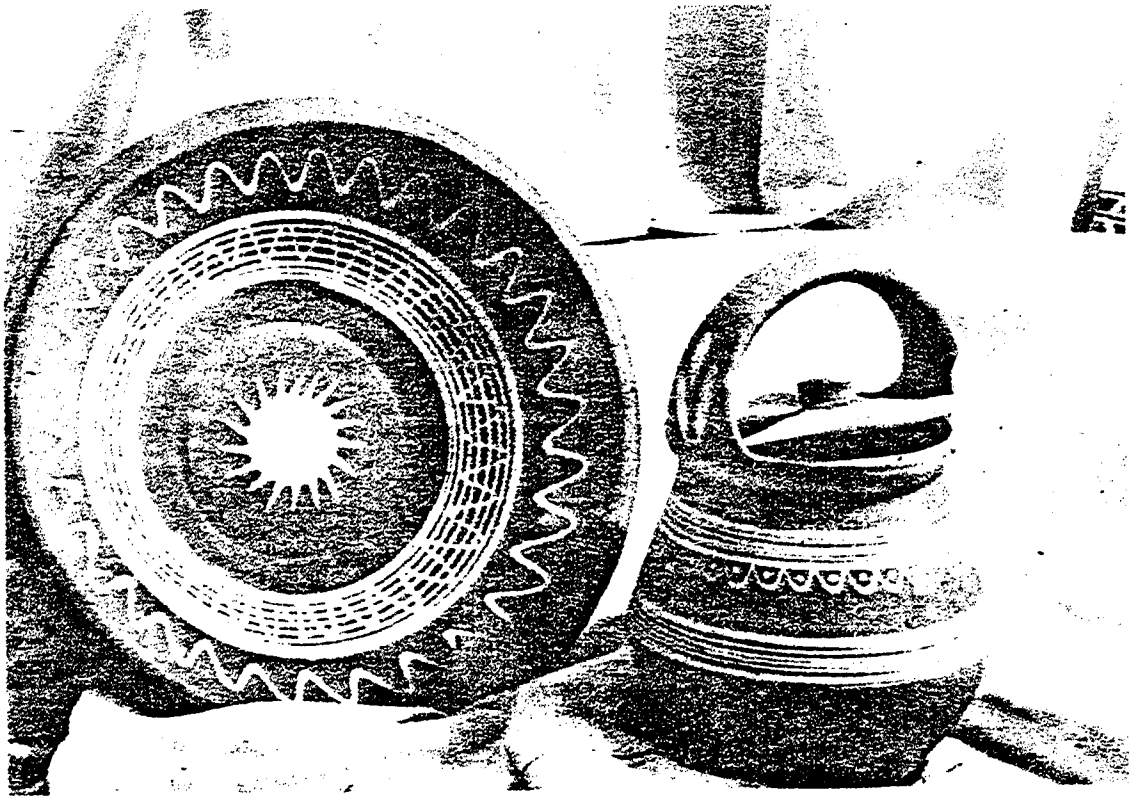

ГЛИНЕНИ СЪДОВЕ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I — Translate into Bulgarian:

1. I entered the post office and went to the stamp window. I bought two stamps at 80 stotinki each, six stamps at sixteen stotinki, twelve stamps at ten stotinki, and thirty-two stamps at two stotinki each. Then I bought three postcards at twelve stotinki each. I gave one lev and sixty stotinki for the two stamps. The twelve stamps at ten stotinki cost one lev and twenty stctinki. The thirty-two stamps - sixty-four stotinki. Together with the two postcards, that cost sixty-four stotinki, I paid the clerk at the window four leva and seventy-six stotinki.

2. She took the two parcels and carried them to the table that was between the two windows. She glued the two sheets of paper on the parcels and wrote the two addresses. She sent one parcel to Sofia, the other - to Washington.

3. The post office clerk took the two registered letters. He put one letter in the drawer and the other - out of the country - he put in a book.

4. Please don't send this telegram straight.

5. He is right. There is no mistake.

6. Don't believe what he told you a little while ago.

7. The two Frenchmen sat down on the two chairs between the two big mirrors.

Part II — Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 35.

2. Tell us the dialogue in your own words.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

адре́с m.	address
вси́чко	everything
въ́здух m.	air
по въ́здуха	by air (mail)
възду́шен, -шна, о, и	aerial, air
с възду́шна по́ща	by air mail
вя́рвам	to believe
не вя́рвам!	I don't believe so!
гише́ за по́щенски ма́рки	stamp window
гради́на f.	garden, park
гре́шка f.	mistake, error
и́мам гре́шка	to make a mistake
ня́мате ли гре́шка?	haven't you made a mistake?
запозна́вам се	to get to know, to meet
запозна́я се, е, а́х се	
извиня́вам се	to excuse oneself, to apologize
извиня́ се, и́, и́х се	
илюстро́ван, а, о, и	illustrated
илюстро́вана ка́ртичка	picture post card
ка́рта f.	card
по́щенска ка́рта	post card
ка́ртичка f.	small card
по́щенска ка́ртичка	post card
коле́т m.	package, parcel
къде́то rel. adv.	where, wherever
лепи́ло n. pl.лепила́	glue, paste
лепя́, и́, и́х	to glue, to paste, to stick
зале́пя́	
лист m. pl. листа́, ли́стове	sheet (of paper)
after numerals: ли́ста	
ма́рка f.	stamp, label
мо́рски, а, о, и	sea
мо́рска гради́на	park by the sea
ня́ма защо́	don't mention it
обикнове́н, а, о, и	usual, common, ordinary, general
обикнове́на телегра́ма	day letter, night letter
обръ́щам се към	to turn to
объ́рна се, е, ах се	
по́ща f.	post office
на по́щата	at the post office, to the P.O.
по́щенски, а, о, и	postal, of or pertaining to the P.O.
по́щенска ма́рка	postage stamp

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

пра́во n. pl. права́	right
и́мам пра́во	I am right
препоръ́чан, а, о, и	recommended
препоръ́чано писмо́	registered letter
присти́гане n.	arrival
сам, а́, о́, и́	alone; also used for emphasis:
той сами́ят	he himself
тя сама́та сме́тна вси́чко	she herself added up everything
смя́там	to add up, to calculate
сме́тна, е, ах	
спо́мням си	to remember
спо́мня си, и, их си	
телегра́ма f.	telegram, wire
гише́ за телегра́ми	telegram window
обикнове́на телегра́ма	day letter, night letter
бъ́рза телегра́ма	straight wire
францу́зин m. pl. францу́зи	Frenchman
чужби́на f.	abroad; foreign land, foreign country (countries)
за чужби́на	out of the country, for abroad

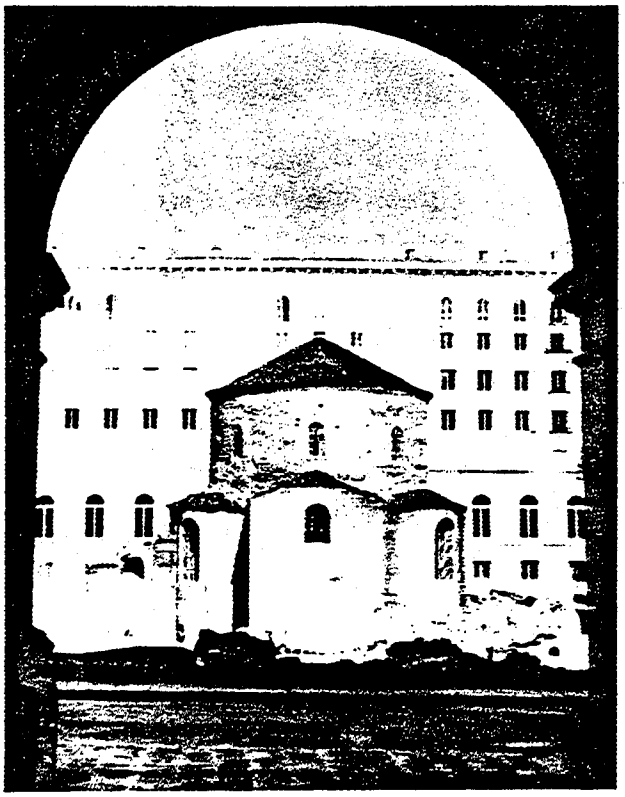

СТАРА РИМСКА ПОСТРОЙКА В СОФИЯ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

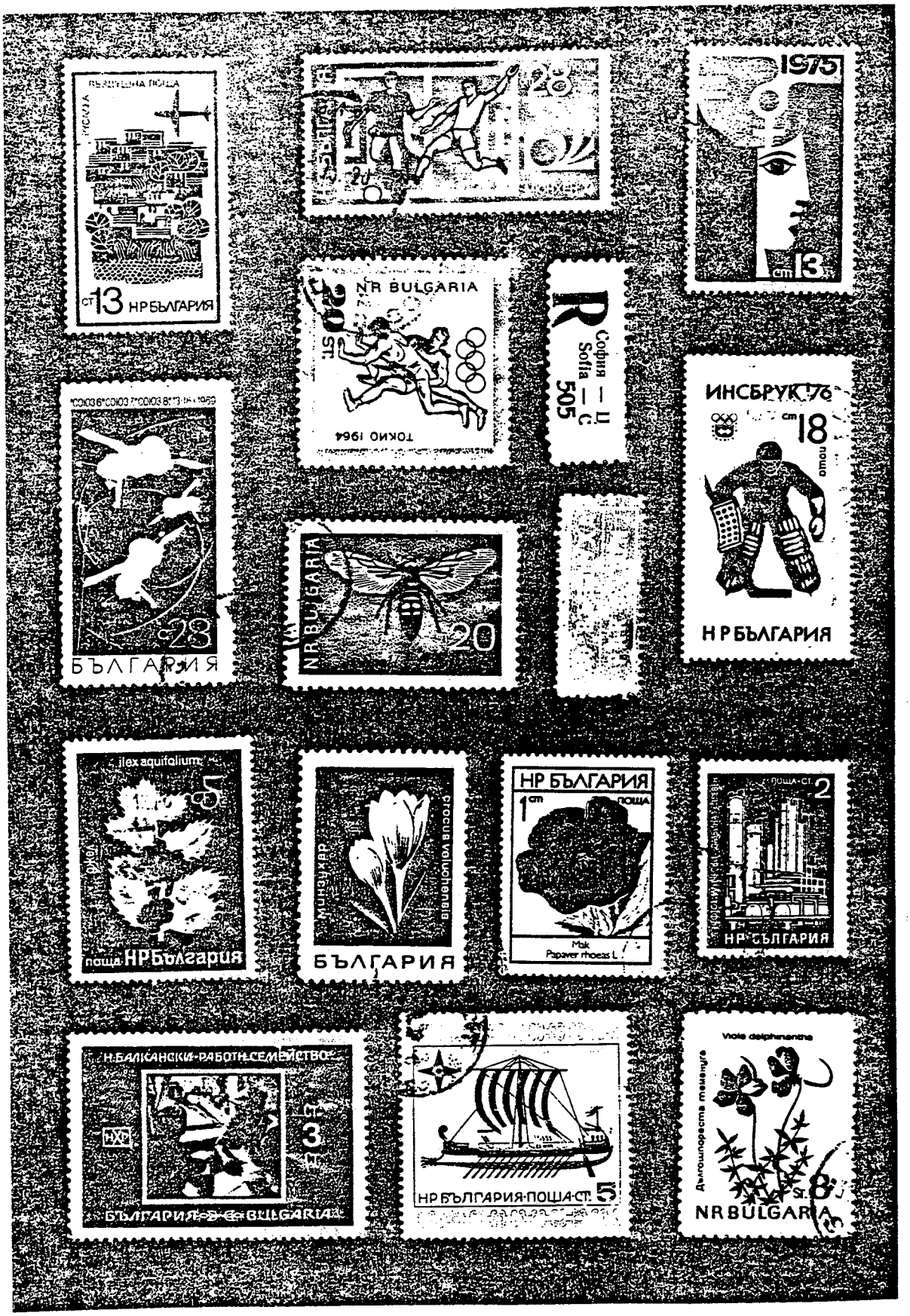

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И Ш Е С Т И У Р О К

L E S S O N 3 6

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Reflexive Form of the Verb

1.

Аз се връщам късно в къщи.

той, ние, тя, вие, ти,
те, син ми, децата, аз,
дъщеря ми, ... и т.н.

Той се връща късно в къщи.

и т.н.

Тя се безпокои много.
Ние често се изкачваме на
Черни връх.
Той се казва.....
Те се приготвят сега.
Вие се напивате понякога,
Тя се прибира рано.
Ние се отбиваме в тази кръчма
всяка вечер.

2.

Той се извини вече.

аз, тя, ние, ти, те, вие,
брат ми, той, ... и т.н.

Аз се извиних вече.

и т.н.

Децата се прибраха късно снощи.
Тя се обърна към чиновника.
Той се спря пред киното.
Аз се запознах с г-н Цочев
миналата седмица.
Аз се срещнах с Христови преди
няколко дена.
Миналата седмица ние се изка-
чихме по билото до хижата.
Те се приготвиха вече.
Той се разболя вчера.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Аз ще се върна в 8 ч. довечера.

той, ние, тя, вие, ти, аз,
те, сестра ми, учениците,
г-н Цанев, ... и т.н.

Той ще се върне в 8 ч. довечера.

и т.н.

Ние няма да се върнем рано
довечера.
Те ще се приберат късно.
Тя няма да се срещне с г-н
Чакалов утре.
Аз не искам да се запозная
с г-жа Стоянова.
Вие ще се отбиете в кръчмата
след малко.
Те трябва да се приготвят сега.
Ние ще се изкачим на Черни
връх идущата неделя.
Ти няма да се напиеш довечера.
Те ще се спрат в селото.
Той ще се извини.
Той няма да се извини.

4.

Аз си купих няколко ризи и
връзки вчера.

той, ние, те, тя, вие, ти,
аз, брат ми, учителят, и т.н.

Той си купи няколко ризи и
връзки вчера.

и т.н.

Аз няма да си купя тази риза.
Те си хапнаха преди малко.
Ние си легнахме рано снощи.
Вие винаги трябва да си лягате
рано.
Той си мисли.
Аз си поръчах пържено пиле.
Тя си пее.
Вие си играете на карти.
Ти ще си хапнеш след малко.
Аз няма да си легна рано довечера.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Приготвят се сега.

аз, той, ние, тя, ти,
вие, те, ... и т.н.

Приготвям се сега.

и т.н.

Казвам се.....
Безпокои се много.
Връщат се късно в къщи.
Прибрахме се рано снощи.
Изкачих се на върха вчера.
Напиват се често.
Напи се снощи.
Спряха се пред магазина тази
сутрин.
Запознах се с г-н Шишков преди
няколко дена.
Срещнах се с г-жа Чипева миналия
месец.
Извиних се преди малко.
Обърна се към чиновника.
Отбиват се често в този ресторант.
Легнах си късно.
Лягам си рано обикновено.
Купиха си къща миналата седмица.
Поръча си гювеч.
Хапнахме си преди малко.
Хапва си често.

6.

Тя се безпокои.
Тя безпокои ли се?
той, ти, те, ние, и т.н.
Тя се безпокои.
Те се приготвиха.
Ти се върна рано снощи.
Той се напива често.
Те се изкачиха на Черни връх
миналата събота.
Ирина си легна късно снощи.
Кольо си хапна от дуканката.
Аз си купих обувки.
Тя си поръча киселo мляко.

Тя безпокои ли се?
Те приготвиха ли се?

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Те се прибраха късно снощи.
Те не се прибраха късно снощи.

Те се прибраха късно снощи. Те не се прибраха късно снощи.

аз, вие, той, ние, тя,
син ти, те, ти, ... и т.н.

Тя се безпокои.
Ние се върнахме рано снощи.
Той се казва Иван.
Те се наричат курсисти.
Вие се напихте.
Той се отби в кръчмата преди
малко.
Тя се извини.
Той се запозна с г-жа Иванова.

и т.н.

8.

Тя не се безпокои.
Тя не се ли безпокои?

Тя не се безпокои. Тя не се ли безпокои?

ти, те, той, ние, аз,
вие, тя, ... и т.н.

Те не се връщат в 5 ч. обикновено.
Той не се върна рано снощи.
Ние не се изкачихме на върха.
Тя не се прибира рано.
Ние не се спряхме при реката.
Ти не се отбиваш често в тази
кръчма.

и т.н.

9.

Той се върна снощи.
Снощи се върна.

Той се върна снощи. Снощи се върна.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10.

Кой си легна късно снощи? — Аз си легнах късно снощи.

той, ние, тя, вие, аз,
те, ти, студентите,
брат ми, ... и т.н.

Кой се казва Иван Стоянов?
Кой се върна късно снощи?
Кой ще се изкачи на Черни връх утре?
Кой се напива често?
Кой се напи снощи?
Кой си купи ризи и връзки вчера?
Кой си хапна от луканката?
Кой се запозна с г-жа Петрова?
Кой се срещна с полковника?
Кой се прибра късно снощи?
Кой се приготви?
Кой се извини?

11.

Кога се прибрахте снощи? — Прибрах се рано снощи.
Аз се прибрах рано снощи.

той, те, тя, аз, ти,
ние, децата, ... и т.н.

Кога се отби той в кръчмата?
Кога се запознаха с г-жа Попова?
Кога се извини тя?
Кога се срещате с приятеля си?
Кога се срещнахте с дядо си?
Кога се напихте?
Кога си купихте този летен костюм?
Кога си хапнахте?
Кога си лягате обикновено?
Кога си легнахте снощи?
Кога ще си легнете довечера?
Кога ще се върне той?

12.

Прибрахте ли се рано снощи? — Да, аз се прибрах рано снощи.
Да, прибрах се рано снощи.
Не, аз не се прибрах рано снощи.

той, те, тя, ти, ...и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 36

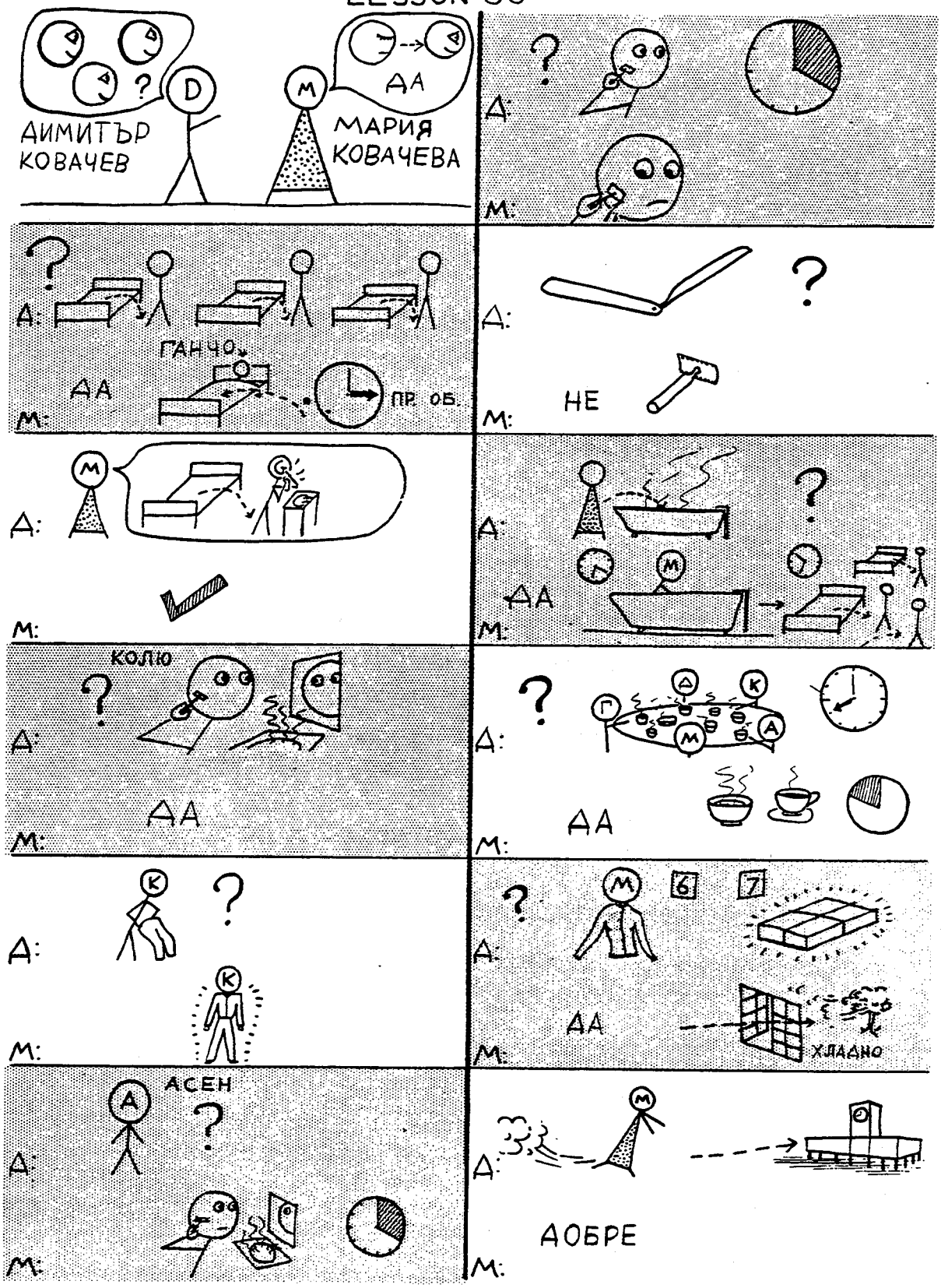

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 36 - РАЗГОВОР

УТРИНЕН ТОАЛЕТ

Димúтър и Марúя Ковáчеви се гóтвят да отúдат на гáрата в Вáрна, за да посрéщнат Георгúеви, кóито úдват от Сóфия.

Димúтър
Марúя

- Събýдиха ли се децáта?
- Да, събýдиха се.

- Стáнаха ли?
- Да, сáмо Гáнчо óще лежú. Лéгна си къ́сно.

- Кажú му да стáне веднáга и да се умúе!
- Ще му кáжа.

- Кóлю обръ́сна ли се?
- Да, той се умú и се обръ́сна вéче.

- Облéче ли се?
- Облéче се.

- Какво́ прáви Асéн?
- Той се бръ́сне от двáйсет минýти.

- Защó се бáви тóлкова мнóго?
- Защóто се поря́за при бръ́сненето.

- Пак ли се бръ́сна с мóя бръснáч?
- Не. Бръ́сна се със свóята самобръснáчка.

- Ти окъ́па ли се?
- Да. Окъ́пах се, предú да стáнат децáта.

- Ще успéем ли да закýсим до óсем часá?
- Да. Закýската ще бъ́де готóва след мáлко.

- Ще облечéш ли пулóвера, кóйто си кýпи вчéра?
- Ще го облекá. Врéмето е дóста хлáдно.

- Побъ́рзай, за да бъ́дем на гáрата на врéме.
- Добрé. Ще побъ́рзам.

---

17. Той се бръ́сне от двáйсет минýти. He has been shaving for twenty minutes; Bulgarian uses pres. tense with the prep. от in order to express an action which started in the past and is still continuing, while English uses present perfect tense with the prep. for. 24. Ще успéем ли? lit. will we succeed? 28. за да бъ́дем lit. in order to be.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

MORNING TOILET

Dimiter and Maria Kovatchev are getting ready to go to the station in Varna in order to meet Georgieffs who are arriving from Sofia.

Dimiter:
Maria:

- Did the children awake?
- Yes, they awoke.

- Did they get up?
- Yes. Only Gantcho is still lying. He went to bed late.

- Tell him to get up at once and to wash.
- I'll tell him.

- Did Kolyo shave?
- Yes, he washed and shaved already.

- Did he dress?
- He did.

- What is Assen doing?
- He has been shaving for twenty minutes.

- Why is he so slow?
- Because he cut himself while shaving.

- Did he shave again with my straight razor?
- No. He shaved with his safety razor.

- Did you take a bath?
- Yes. I took a bath before the children got up.

- Will we be able to finish breakfast by eight o'clock?
- Yes. The breakfast will be ready in a little while.

- Are you going to put on the sweater, which you bought yesterday?
- I'll put it on. The weather is quite cool.

- Hurry up, so that we be at the station on time.
- All right. I will.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

REFLEXIVE FORM OF THE VERB

I. FORMATION

1. The reflexive forms of the verb in English consist of the active form of the verb plus the reflexive pronoun. The reflexive pronoun changes for each person. Examples:

I wash myself	You wash yourself
He washes himself	She washes herself
You shave yourself	They shave themselves
We shave ourselves	

2. The reflexive forms of the verb are more widely used in Bulgarian than in English. They are formed the same way as in English, but the reflexive pronoun does not change in person, gender and number, as it does in English. It has one and the same form for all persons, genders, and numbers.

   There are two reflexive pronouns:

   a. СЕ, (double form) СЕ́БЕ СИ

   b. СИ, (double form) ЗА* СЕ́БЕ СИ

II. REFLEXIVE FORMS WITH СЕ

The reflexive form with СЕ, double form СЕБЕ СИ shows an action which is performed by the subject and comes back to it. Examples:

аз се ми́я	I wash myself
ти се ми́еш	you wash yourself
той се ми́е	he washes himself
тя се ми́е	she washes herself
ние се ми́ем/е/	we wash ourselves
вие се ми́ете	you wash yourselves
те се ми́ят	they wash themselves

---

* Several prepositions may be used with this long form:
Examples: с - with, у - at, etc.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The double form СЕБЕ СИ is used when the stress falls on the reflexive pronoun. Examples:

Аз ми́я се́бе си, не ми́я не́го.	I wash myself, I don't wash him.
Бръсна́рят бръ́сне клие́нтите си, не бръ́сне се́бе си.	The barber shaves his customers; he doesn't shave himself.

III. REFLEXIVE FORMS WITH СИ

The reflexive form with СИ shows that the action performed by the subject not only comes back to it, but also that the subject has some benefit of it. Examples:

Аз си купу́вам обу́ща.	I am buying shoes for myself.
Ти си купу́ваш дре́хи.	You are buying clothes for yourself.
Той си купу́ва ри́зи.	He is buying shirts for himself.
Тя си купу́ва кру́ши.	She is buying pears for herself.
Ни́е си купу́ваме я́бълки.	We are buying apples for ourselves.
Ви́е си купу́вате ви́но.	You are buying wine for yourselves.
Те си купу́ват месо́.	They are buying meat for themselves.

The same way:

Аз си строя́ къ́ща.	I am building a house for myself.

The reflexive action of these verbs sometimes cannot be translated into English. Examples:

Аз си ля́гам ра́но.	I go to bed early.
Той си и́два в къ́щи в 5 часа́.	He comes home at 5 o'clock.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. PLACE OF THE REFLEXIVE PRONOUN

1. The place of the reflexive pronoun СЕ is generally between the subject (personal pronoun or noun) and the verb. Examples:

Той /Ива́н/ се ми́е с то́пла вода́.	He (Ivan) washes (himself) with warm water.

2. When the sentence starts with the verb, i.e. when the subject is not mentioned, or when it is after the verb, the reflexive pronoun follows the verb. Examples:

Ми́е се с то́пла вода́.	He washes (himself) with warm water.

3. The same happens in questions with ЛИ where СЕ is always after ЛИ. Examples:

Ива́н ми́е ли се с то́пла вода́?	Does Ivan wash (himself) with warm water?
Ви́е бръ́снете ли се все́ки ден?	Do you shave (yourselves) every day?

4. In negative sentences the reflexive pronoun СЕ does not change its position. Examples:

Той не се ми́е.	Не се ми́е.	He does not wash (himself)?

5. In interrogative-negative sentences the order is as follows: a. Negation b. Reflexive pronoun. c. ЛИ d. Verb. Examples:

Той не се ли ми́е? Не се ли ми́е?	Doesn't he wash (himself)?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6. The double reflexive pronouns acc. СЕБЕ СИ, dat. (за, в, у, на) СЕБЕ СИ when emphasized precede the verb, otherwise they follow it. Examples:

Аз ми́я се́бе си.	I wash myself.
Emphasized:	
Аз се́бе си ми́я, не ми́я не́го.	I wash myself, not him.
Той купу́ва дре́хи за се́бе си.	He buys clothes for himself.
Emphasized:	
За се́бе си купу́ва дре́хи той, не за не́я.	He buys clothes for himself, not for her.

При изпитване на слаби студенти някои професори проявяват снизхождение.

Професорът: Чудно с тези слаби знания как сте стигнали до четвърта година?
Студентът: С ваша помощ и мое постоянство, др. професор!..

изпи́тване examination, examining
слаб, а, о, и weak, poor
проявя́вам to show
снисхожде́ние leniency

чу́дно strange, it is strange
зна́ние knowledge
сти́гам to reach
четвъ́рта годи́на the fourth year (which is the last in the university)
по́мощ help
постоя́нство persistence

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Reflexive Form of the Verb

1.

Аз се обличам сега.

той, те, тя, ти, вие, ние, аз, децата, жена ми, брат ми, сестра ти, и т.н.

Той се облича сега.
и т.н.

Той се облече преди малко.
Той облече новия пуловер.
Те ще се облекат след малко.
Ние се бръснеме сега.
Аз се обръснах преди половин час.
Той ще се обръсне след половин час.
Те винаги се мият с френзузки сапун.
Уми ли се той?
Кога ще се умиеш?
Събудиха ли се децата?
Аз обикновено се събуждам в 6 ч.
Кога ще събуди той децата?
Тя се бави много.
Защо се забави толкова?
Те не се къпят всеки ден.
Често ли се порязваш?
Аз се порязах с бръснача си.
Гледай да не се порежат с ножчето за бръснене!
Той се окъпа вече.
Аз ще се окъпя след малко.
Вие не се връщате късно в къщи.
Защо не се върнат по-рано?
Кога се прибра тя снощи?
Аз се безпокоя много.
Как се казва той?
Кога ще се приготвите?
Ние не се отбиваме често в тази кръчма.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Окъпаха ли се вече?

Той, ти, тя, аз, вие,
ние, те, ... и т.н.

Да, окъпаха се.
Не, не се окъпаха.

и т.н.

Къпете ли се всеки ден?
Безпокои ли се много?
Облякохте ли се?
Обличат ли се?
Бръсне ли се той?
Обръсна ли се?
Ще се изкачите ли на Черни връх
в събота?
Запозна ли се с хубавото момиче?
Отбихте ли се в кръчмата?
Често ли се отбивате в това кафене?
Умиха ли се вече?
Купиха ли си къщата?
Лягате ли си рано?
Събудиха ли се децата?

и т.н.

3.

Аз не се мия с български сапун.
Мия се с американски сапун.

Ние, той, вие, тя, те, ти,
аз, ... и т.н.

Ние не се мием с български сапун.
Мием се с американски сапун.

и т.н.

Той не се казва Христо. Казва
се Кольо.
Ти не се облече преди малко.
Облече се преди един час.
Те няма да се приготвят сега.
Ще се приготвят след един час.
Те не се умиха със сапун. Умиха
се само с вода.
Вие не се събудихте в 6 ч.
Събудихте се в 7 ч.
Тя не се прибра рано. Прибра
се късно.
Той не се поряза с бръснача.
Поряза се с нока.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Кой се разболя преди няколко дена?

Аз се разболях преди няколко дена.

той, ние, ти, тя, те, вие, аз, то, сестра ми, майка ми и баща ми, брат ми, и т.н.

Кой се разболява често?
Кой се облече вече?
Кой се облича сега?
Кой се бръсне сега?
Кой се обръсна вече?
Кой си купи това американско списание?

и т.н.

Кой се безпокои толкова много?
Кой се бави толкова много?
Кой се поряза с бръснача ми?
Кой се събуди рано тази сутрин?
Кой се събужда рано всяка сутрин?
Кой си ляга късно всеки ден?
Кой се окъпа тази сутрин?
Кой се къпе сега?
Кой се мие с италиански сапун?
Кой се уми с топла вода и сапун преди малко?
Кой се прибра късно снощи?
Кой се прибира късно всяка вечер?
Кой се казва Драган?
Кой ще се отбие в кръчмата довечера?
Кой се отбива в кръчмата всеки ден?
Кой се изкачи на върха?
Кой си хапна от киселото мляко преди малко?
Кой си поръча агнешко печено?
Кой си поръчва винаги свински пържоли?
Кой си пее?
Кой си свири на пиано?
Кой се напи вчера?
Кой се напива често?
Кой ще се напие на сватбата?
Кой се извини на учителя?
Кой се запозна с хубавото момиче?
Кой се обръща към чиновника сега?
Кой се върна в къщи преди малко?
Кой се приготви вече?
Кой се спира обикновено пред театъра?
Кой се спря на ъгъла на улицата преди малко?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Кога си купихте тази риза? Купих си я завчера.

той, ти, те, тя, вие,
аз, ние, ...и т.н.

Кога се прибра той снощи?
Кога се прибирате обикновено?
Кога се върнаха децата от училище?
Кога ще се приготвите?
Кога ще се облекат?
Кога се облякохте?
Кога си легнахте снощи?
Кога си лягате обикновено?
Кога се бръсне баща ти?
Кога се порязахте?
Кога се запознахте с г-жа Георгиева?
Кога ще се запознаете с това хубаво момиче?
Кога се окъпа тя?
Кога се къпете?
Кога се събуждате обикновено?
Кога се събудихте тази сутрин?
Кога се нами младоженецът?
Кога си поръчаха свински пържоли?
Кога се отби в кръчмата?
Кога се отбивате в кръчмата?
Кога се извини ти на учителя?
Кога се умихте?
Кога се миете?
Кога ще се срещнете с братовчед си?
Кога се срещате с приятелите си?

6.

С какви ножчета се бръснете? Бръсна се с американски ножчета.
Порязвате ли се, когато се бръснете?
Миете ли се със сапун, преди да се бръснете?
С какъв сапун се миете?
Къпете ли се, след като се бръснете?
Окъпахте ли се тази сутрин, след като се обръснахте?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Той се мие сега.
Той мие децата сега.

Той се мие сега. — Той мие децата сега.

тя, аз, вие, майката,
те, ти, родителите,
бащата, ... и т.н.

Майката се облича.
Майката облича дъщеря си.

Майката се облича. — Майката облича дъщеря си.
и т.н.

Бащата се уми. — Бащата уми чиниите.
и т.н.

Аз се облякох. — Аз облякох новите си дрехи.
и т.н.

Той се къпе сега. — Той къпе сина си сега.
и т.н.

Той се окъпа преди малко. — Той окъпа сина си преди малко.
и т.н.

Ти се бръснеш с бръснач. — Ти бръснеш приятеля си с бръснач.
и т.н.

Ние се обръснахме вече. — Ние обръснахме другарите си.
и т.н.

Те се събудиха преди малко. — Те събудиха войниците преди малко.
и т.н.

Те се събуждат рано обикновено. — Те събуждат децата си рано.
и т.н.

8.

Тя се мие. Тя не мие децата.
Тя мие себе си, не мие децата.

Тя се мие. Тя не мие децата. — Тя мие себе си, не мие децата.

аз, ние, те, вие,.....и т.н.

Той се обръсна. Той не обръсна приятеля си. — Той обръсна себе си, не обръсна приятеля си.
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ти се бръснеш сега.
Ти не бръснеш другите.
и т.н.
Майката се окъпа преди малко.
Тя не окъпа децата.
и т.н.
Той се извини вчера. Той не извини сина си.
и т.н.

Ти бръснеш себе си сега, не бръснеш другите.

Майката окъпа себе си преди малко, не окъпа децата.

Той извини себе си вчера, не извини сина си.

9.

Тя уми себе си, не уми децата.
Себе си уми, не уми децата.

Тя уми себе си, не уми децата.

Себе си уми,не уми децата.

аз, вие, те, той, ние,
ти, тя, ... и т.н.

Той ще извини себе си, няма да извини приятеля си.
и т.н.
Ние ще обръснем себе си, няма да обръснем другите.
и т.н.
Той поряза себе си, не поряза сестра си.
и т.н.

Себе си ще извини той, няма да извини приятеля си.

Себе си ще обръснем, няма да обръснем другите.

Себе си поряза, не поряза сестра си.

10.

Тя си купи дрехи. Тя не купи дрехи за дъщеря си.
Тя купи дрехи за себе си, не купи дрехи за дъщеря си.

Тя си купи дрехи. Тя не купи дрехи за дъщеря си.

Тя купи дрехи за себе си, не купи дрехи за дъщеря си.
За себе си купи дрехи, не за дъщеря си.

аз, той, те, ние, ти, тя,
вие, ... и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Димитър и Мария Ковачеви живеят с децата си от много години във Варна. Те имат хубава къща близо до Морската градина. От верандата на къщата си те могат да виждат целия залив с пристанището, нос Галата и цялото крайбрежие до Евксиноград.

Всяка година техните роднини Ангел и Младена Георгиеви идват във Варна, за да прекарат лятото заедно. Тази година децата на Георгиеви дойдоха във Варна преди родителите си. Няколко седмици след това Ангел съобщи, че той и жена му ще пристигнат във Варна в 8 часа и 30 минути в неделя сутринта.

В неделя Ковачеви се приготвиха да ги посрещнат. Димитър и Мария станаха рано. Тя побърза да се окъпе, преди да станат децата. След като се окъпа и се облече, тя ги събуди. Колю и Асен станаха веднага. Ганчо продължаваше да лежи. Той беше уморен, защото си легна много късно. Беше на танцова забава и се прибра в къщи след полунощ. Майка му го повика втори път. Чак тогава той стана. Колю се обръсна, уми се и се облече пръв. Асен се забави много. Бръсна се и при бръсненето се поряза със самобръсначката си.

Димитър бързаше. Той искаше те да бъдат на гарата на време. Закуската беше готова. Те успяха да закусят до

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

осем часа. Преди да тръгнат за гарата, Мария облече пуловера си, понеже времето беше доста хладно. Отидоха на гарата с автомобил. Малко време след като те пристигнаха там, влакът от София влезе в гарата на Варна. Посрещнаха Георгиеви на перона. Всички бяха много весели и щастливи.

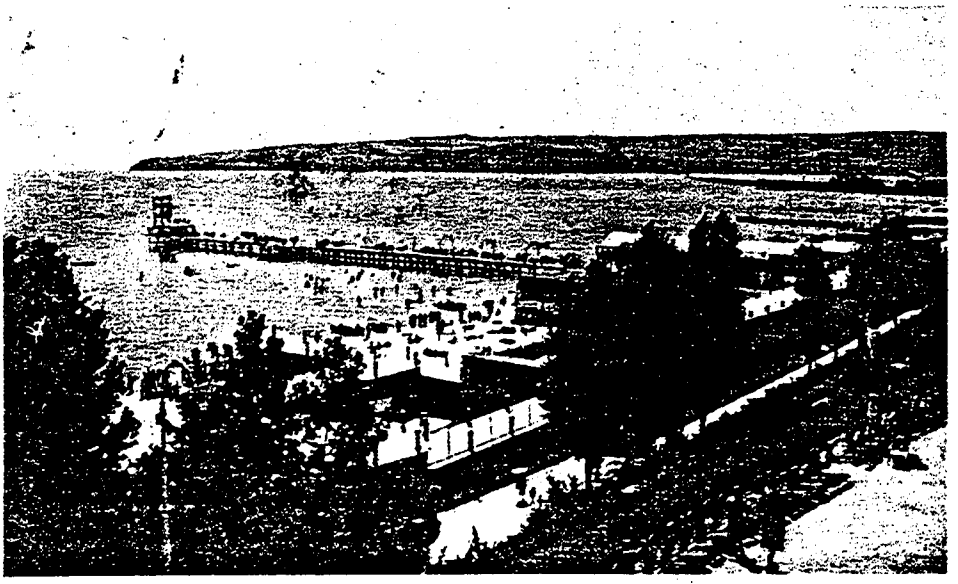

Варна - Плажът и морските бани

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. How long does the Russian course at the Army Language School last? One Russian course lasts eleven months, the other - eighteen months.

2. What is the distance from here to Los Angeles? The distance from here to Los Angeles is seven hundred and forty-six kilometers. And from here to New York? Five thousand five hundred and ninety-eight kilometers.

3. How much does he want for his house? He wants twenty-two thousand seven hundred and eighty-nine leva. Are you going to buy it? I can give him only nineteen thousand five hundred leva for the house.

4. When does the evening train leave? The evening train leaves at nine forty-five. Is it a local? No, it is an express train. Is he leaving on the morning train? No, he's leaving on the noon train. When does it arrive? At eleven o'clock exactly.

5. Are there many soldiers in the Bulgarian Department? No, there aren't many. There are only fourteen soldiers.

6. She went to the clerk at the ticket window and asked him about the train schedule to Varna. She bought four round trip tickets. She gave the clerk a thousand leva. He gave her back two hundred and seventy-nine leva change.

7. These men go to work by train every day. They stay in the train for half an hour and sit there and read newspapers or magazines.

8. The children played all the morning and slept in the afternoon.

9. My friend works in Sofia. He buys and sells houses. Last week he bought two houses for ninety thousand leva and sold them for a hundred thousand.

10. Don't take the magazines. Take the textbooks. And don't forget to bring them back tomorrow. See that you come back in time. O.K. I'll try to be here at a quarter to eight.

11. The weather here is very windy, cloudy, and cool.

12. Are you taking your wife to the movies tonight? I usually take her to the movies on Saturday, but today I won't be able to.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Кой живее във Варна?
   Димитър и Мария Ковачеви живеят с децата си във Варна.

2. От кога живеят Ковачеви във Варна?
   Ковачеви живеят във Варна от много години.

3. Къде живеят Ковачеви във Варна?
   Те живеят в една хубава **къща** близо до Морската градина.

4. Какво могат да виждат Ковачеви от верандата на **къщата** си?
   От верандата на **къщата** си Ковачеви могат да виждат целия залив с пристанището, нос Галата и цялото крайбрежие до Евксиноград.

5. Откъде могат Ковачеви да виждат целия залив с пристанището?
   Ковачеви могат да виждат целия залив с пристанището от верандата на **къщата** си.

6. Кой идва във Варна всяка година?
   Техните роднини Ангел и Младена Георгиеви идват всяка година във Варна.

7. Защо Георгиеви идват всяка година във Варна?
   Георгиеви идват всяка година във Варна, за да прекарат лятото заедно с Ковачеви.

8. Кога дойдоха във Варна тази година децата на Георгиеви?
   Тази година децата на Георгиеви дойдоха във Варна преди родителите си.

9. Какво съобщи Ангел Георгиев няколко седмици, след като децата му пристигнаха във Варна?
   Няколко седмици след това Ангел Георгиев съобщи, че той и жена му ще пристигнат във Варна в 8 ч. и 30 минути в неделя сутринта.

10. За какво се приготвиха Ковачеви рано в неделя сутринта?
    Рано сутринта в неделя Ковачеви се приготвиха да посрещнат Георгиеви на гарата.

11. Кой стана рано?
    Димитър и Мария станаха рано.

12. Какво побърза да направи Мария?
    Тя побърза да се окъпе, преди да станат децата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво направи Мария, след като се окъпа?
    След като се окъпа, тя се облече и събуди децата.

14. Кой стана веднага?
    Колю и Асен станаха веднага.

15. Какво правеше Ганчо?
    Той продължаваше да лежи.

16. Защо Ганчо продължаваше да лежи?
    Ганчо продължаваше да лежи, понеже беше уморен.

17. Защо беше уморен Ганчо?
    Ганчо беше уморен, защото си легна много късно.

18. Защо Ганчо си легна много късно?
    Ганчо си легна много късно, защото беше на танцова забава и се прибра в къщи след полунощ.

19. Какво направи майка му, когато видя, че той още лежи?
    Когато видя, че той още лежи, майка му го повика втори път.

20. Какво направи Ганчо, след като майка му го повика втори път?
    След като майка му го повика втори път, Ганчо стана.

21. Какво направи Колю?
    Колю се обръсна, уми се и се облече пръв.

22. Асен обръсна ли се бързо?
    Не, той не се обръсна бързо. Той се забави много.

23. Защо Асен се забави, когато се бръсна?
    Асен се забави, когато се бръсна, защото се поряза със самобръсначката си при бръсненето.

24. Защо бързаше Димитър?
    Димитър бързаше, защото искаше да бъдат на гарата навреме.

25. Закуската беше ли готова?
    Да, закуската беше готова.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Те успяха ли да закусят до осем часа?
Да, те успяха да закусят до осем часа.

27. Какво направи Мария, преди да тръгнат за гарата?
Преди да тръгнат за гарата, Мария облече пуловера си.

28. Защо Мария облече пуловера си?
Мария облече пуловера си, понеже времето беше доста хладно.

29. С какво отидоха Ковачеви на гарата?
Ковачеви отидоха на гарата с автомобил.

30. Кога влезе влакът от София в гарата на Варна?
Влакът от София влезе в гарата на Варна, малко време след като Ковачеви пристигнаха на гарата.

31. Къде посрещнаха те Георгиеви?
Те посрещнаха Георгиеви на перона.

32. Какви бяха всички?
Всички бяха много весели и щастливи.

Без думи

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I Translate into Bulgarian:

1. I usually get up at six o'clock in the morning. After I get up, I shave. After I shave, I wash. Then I take a bath and dress. This morning however I got up late. I washed myself with warm water before I shaved. I didn't take a bath because I didn't have time. I forgot to tell you that I cut myself while shaving. I don't cut myself very often. Only sometimes when I'm in a hurry.

2. Do you shave with a safety razor? No, I shave with a straight razor.

3. When do you usually have breakfast? We usually have breakfast at a quarter to eight, but this morning we had breakfast at a quarter past eight. What do you have for breakfast? We have for breakfast fruit, milk or yogurt, cheese or yellow cheese, and sometimes meat or salami.

4. Are they dressing now? Yes, they are. Are they going to put on their sweaters? No, they're not going to put them on. The sweaters are very dirty, and I'll have to wash them before they wear them again.

Part II Translate and answer the following questions:

1. What do you shave with?
2. Do you wash before you shave?
3. Do you take a bath every morning?
4. Did you take a bath after you had breakfast this morning?
5. What time do you go to bed?
6. What time did you go to bed last night?
7. When do you dress: before or after breakfast?
8. When did you dress this morning?

Part III Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 36.

2. Do Part II of this assignment and record it.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

автомоби́л m.	automobile
ба́вя се, и, их се	to be slow, to tarry, to lag
заба́вя се	behind
бли́зо до prep.	near, close-by
бръ́сна се, е, ах се	to shave oneself
обръ́сна се	
бръсна́ч m.	straight razor
бъ́рзам	to hurry up, to be in a hurry
побъ́рзам	
вера́нда f.	porch, veranda
ви́ла f.	villa, cottage
го́твя се, и, их се	to get ready, to prepare oneself
приго́твя се	
до́ста adv.	quite, considerably, enough
заку́свам	to have (eat) breakfast
заку́ся, и, их	
заку́ска f.	breakfast
и́двам	to come, to arrive
до́йда, е, о́х	
крайбре́жие n.	coast, shore, seaboard
къ́пя се, е, ах се	to take a bath, to bathe
окъ́пя се	
лежа́, и́, а́х	to lie (in bed, on the ground)
полежа́	
ми́я се, е, мих се	to wash oneself
уми́я се	
нос m. pl. но́сове	nose; (geogr.) cape
after numerals но́са	
обли́чам	to put on (clothes)
облека́, ече́, обля́кох, е́че	
обли́чам се	to dress
поря́звам се	to cut oneself
поре́жа се, е, поря́зах се	
посре́щам	to meet somebody who is coming,
посре́щна, е, ах	to welcome
при prep.	while
пуло́вер m.	sweater
самобръсна́чка f.	safety razor
събу́ждам	to wake up
събу́дя, и, их	
събу́ждам се	to awake
съобща́вам	to inform
съобща́,и́, и́х	
тоале́т m.	toilet (grooming process)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

то́лкова adv.	so, so much
то́лкова мно́го	so much
успя́вам	to be able to
успе́я, е́е, успя́х	
у́тринен, у́тринна, о, и	morning
чак	no sooner than, only
чак тога́ва	only then
щастли́в, а, о, и	happy

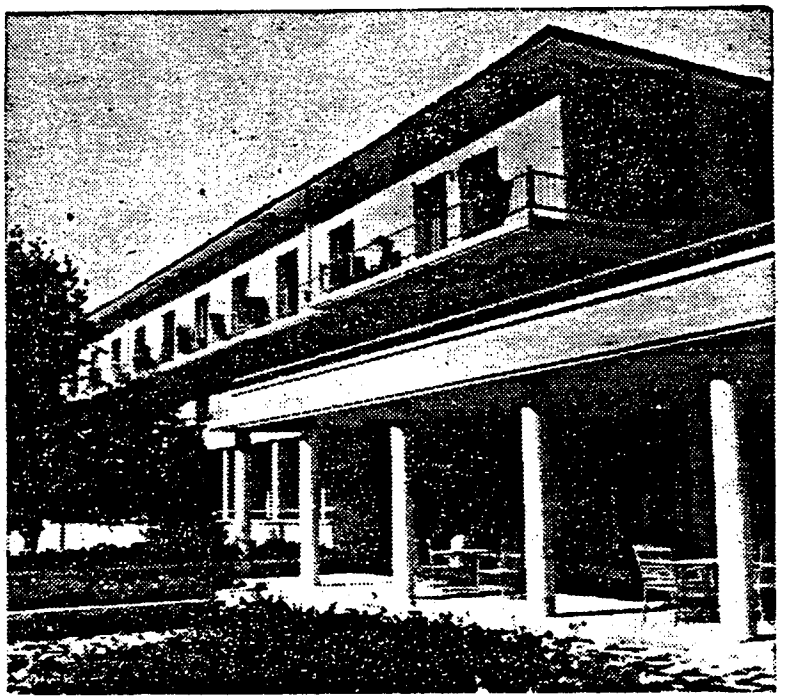

Един от новопостроените хотели край Варна

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И С Е Д М И У Р О К

L E S S O N 3 7

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Past Imperfect Tense

УЧА, И

АЗ	УЧЕ - Х	
ТИ	УЧЕ - ШЕ	
ТОЙ ТЯ ТО	УЧЕ - ШЕ	в 6 ч. тази сутрин. ,когато влязох в стаята. ,а тя свиреше на пиано.
НИЕ	УЧЕ - ХМЕ	
ВИЕ	УЧЕ - ХТЕ	
ТЕ	УЧЕ - ХА	

1.

Аз пиша сега.
Аз пиех в 6 ч. тази сутрин.

Какво правите сега? — Аз пиша сега.
Какво правехте в 6 ч. тази сутрин? — Аз пиех в 6 ч. тази сутрин.

ти, той, тя, ние, вие, те,
аз, учениците, жена ми,
г-н Стоянов, ... и т.н.

Аз учех урока си в 5 ч. тази сутрин.
Аз пиех чай в 5 ч. и половина.
Той играеше на карти в 9 ч. снощи.
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Ние вечеряхме в 7 ч. снощи.

той, тя, аз, ти, те, вие,
Радка, децата, брат ми.
сестра ми, ... и т.н.

Той вечеряше в 7 ч. снощи.

и т.н.

Аз закусвах в 6 ч. тази сутрин.
Ти обядваше в 12 ч. вчера на обяд.
Той се обличаше преди пет минути.
Тя нареждаше масата преди малко.

3.

Аз четях урока си в 6 ч. тази сутрин.

Какво правеше ти в 6 ч. тази сутрин?

Аз четях урока си тази сутрин в 6 ч.

ти, той, тя, ние, вие, те,
курсистите, курсистът Стоев,
войниците, и т.н.

Ти стоеше пред киното в 4 ч. вчера следобед.
Вие спяхте в 3 ч. вчера следобед.
Тя вървеше по улицата преди малко.
Те седяха в градината преди няколко минути.

4.

Той лежеше преди малко.

аз, ние, ти, вие, тя,
те, той, Ганчо, ... и т.н.

Аз лежах /лежех/ преди малко

и т.н.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Когато аз влязох в стаята,
тя свиреше на пиано.

те, той, ти, вие, брат ти,
сестра ти, ... и т.н.

Когато аз влязох в стаята,
те свиреха на пиано.

Когато той се върна в къщи
снощи, ние спяхме.

ти, аз, той, вие, тя,
ние, те, майка ми

Когато той се върна в къщи
снощи, ти спеше.

Аз пишех писмо, когато той
влезе в стаята.
Като вървях по улицата, аз
видях братовчедка си Мария.
Още като се качвахме по бързо,
почна да вали.
Учителят говореше на учениците,
когато началникът влезе.
Когато отивах на училище, аз
срещнах приятеля си Цанков.
Ние учехме, когато тя ни повика
по телефона.
Аз четях списания, когато тя
пристигна.
Като вдигаше котвата, той падна
във водата.
Когато слизахме от върха,
дъждът спря.
Като се бръснеше, той се поряза.
Той седеше в едно кафене, когато
го видях.
Ние обядвахме, когато те дойдоха.
Аз завеждах децата на кино,
когато срещнах чичо си Славчо.
Тя стоеше пред театъра, когато аз
се запознах с нея.
Какво правеше той, когато тя
напусна стаята?
Какво работехте като цивилен?
Влакът тръгна, когато се качвах.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.
Аз пеех, а той свиреше на пиано.

Ти....., а те.....
Тя....., а ти.....
Ние....., а той.....
Вие....., а аз.....
Аз....., а те.....
Той....., а аз.....
Те....., а тя.....

Ти пееше, а те свиреха на пиано.

и т.н.

Ти четеше роман, а аз пишех
домашната си работа.
Той лежеше, а те седяха.
Тя се къпеше, а той се бръснеше.
Ние живеехме на улица "Вашингтон";
а те живееха на площад "Победа".
Те играеха на карти, а вие
танцувахте.
Когато аз отивах на училище, той
се прибираше в къщи.
Ние ядяхме гювеч, а той пиеше
червено вино.
Аз плувах около лодката, а той
гребеше.
и т.н.

7.

Какво правеше той, когато вля-
зохте в стаята?
Какво правеха те, ...
ние
аз

и т.н.

Когато влязох в стаята,
той спеше.
пишеше писма
четеше вестници
пееше
ядеше
и т.н.

Какво правеха децата, когато се
върнахте в къщи?

Когато се върнахме в къщи,
децата слагаха масата.
вечеряха
танцуваха
учеха

Какво правехте, когато той пристигна?
те
аз
тя

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 37

КОМУНИСТИЧЕСКА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ

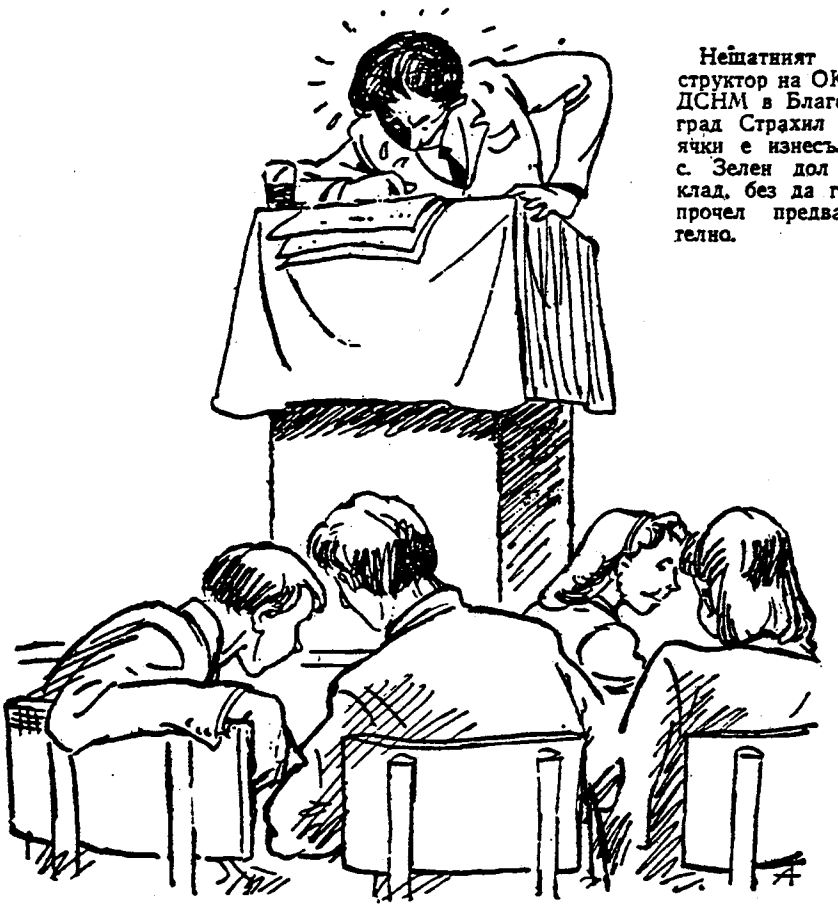

Нещатният инструктор на ОК на ДСНМ в Благоевград Страхил Вейчки е изнесъл в с. Зелен дол доклад, без да го е прочел предварително.

— Разбираш ли нещо от тоя доклад?
— Ами! Тоя, дето го чете, не може да го разбере, та аз ли...

ДЕЙСТВИ́ТЕЛНОСТ reality

нещáтен,тна,о,и temporary
ОК – Областен комитéт Regional Committee
ДСНМ – Димúтровски съю́з на наро́дната младéж Dimitroff's Union of People's Youth
изнéсъл е made
докла́д report
без да го е прочéл without having read it
предвари́телно in advance

ами́! not at all!
дéто who
та аз ли..... not to mention me

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 37

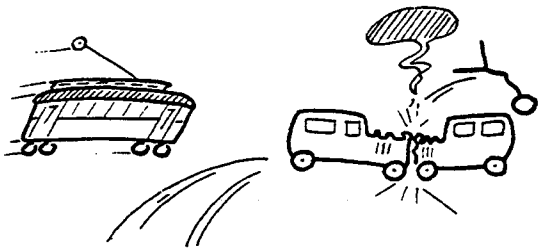

С: УНИВЕРС ЗАЩО ?

Б: Б ПОЛИЦИЯ ?

С: ПОЛИЦИЯ ? ЗАЩО

Б: Б

С: ?

Б: Ул. РАКОВСКИ

С: Б ?

Б: П.

С: КЛМ/час ?

Б: "БЪРЗИНА 30 КЛМ"

С: КАК ?

Б:

С: П ?

Б: ЗЗЗЗЗЗЗ

С: ?

Б:

С: ?

Б:

С: ?

В:

С: КЪДЕ П. ?

В: П.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 37 - РАЗГОВОР

АВТОМОБИЛНА КАТАСТРОФА

Стоя́н
Боя́н

- Защо́ не дойде́ в университе́та вче́ра?
- Тря́бваше да оти́да в уча́стъка.

- В уча́стъка ли? Защо́?
- Извика́ха ме да свиде́телствувам за катастро́фата, която́ претърпях вчера.

- Катастро́фа ли? Я ми разправи́!
- Пъту́вахме в автомоби́ла на Пе́тър. Спу́скахме се по у́лица "Рако́вски"към булева́рд "Донду́ков".

- Ти ли ка́раше?
- Не. Аз не ка́рах. Той ка́раше.

- Бъ́рзо ли ка́раше?
- Да. Той бъ́рзаше и затова́ не спа́зваше мно́го правила́та за движе́ние.

- Как ста́на катастро́фата?
- Кога́то сти́гнахме на пресе́чката, трамва́ят и́дваше отля́во с голя́ма бързина́.

- Пе́тър не можа́ ли да спре автомоби́ла?
- Опи́та се, но не успя́.

- Какво́ ста́на по́сле?
- Той зави́ надя́сно с наде́жда да избе́гне сблъ́скването.

- Избе́гна ли го?
- Да. Но докато́ зави́ваше надясно, той бля́сна еди́н пешехо́дец и еди́н автомоби́л.

- Какво́ ста́на с пешехо́деца?
- Кога́то го карахме за болницата, той умря.

- Къде́ е Пе́тър сега́?
- В затво́ра.

---

7. извикаха ме they called me: the 3rd person plural is often used in English as well as in Bulgarian to express an indefinite subject. In such a case, the Bulgarian verb is never accompanied by the personal pronoun те. 9. я serves to stress the imperative.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AN AUTOMOBILE ACCIDENT

Stoyan
Boyan

- Why didn't you come to the University yesterday?
- I had to go to the police station.

- To the police station? Why?
- They called me to testify about the accident which I experienced the day before yesterday.

- An accident? Do tell me about it.
- We were traveling in Peter's car. We were going down Rakovsky Street toward Boulevard Dondookoff.

- Were you driving?
- No. I wasn't driving. He was driving.

- Was he driving fast?
- Yes, he was in a hurry and therefore he wasn't observing closely the traffic regulations.

- How did the accident happen?
- When we reached the intersection, the street car was coming from the left at a great speed.

- Wasn't Peter able to stop the car?
- He tried but didn't succeed.

- What happended after that?
- He turned to the right hoping to avoid the collision.

- Well, did he avoid it?
- Yes. But while he was turning to the right, he hit a pedestrian and a car.

- What happened to the pedestrian?
- When we were carrying him into the hospital, he died.

- Where is Peter now?
- In jail.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

THE PAST IMPERFECT TENSE

1. Formation

The imperfect tense has the following endings:

Singular:	1st p.	-х	Plural:	1st p.	-хме
	2nd p.	-ше		2nd p.	-хте
	3rd p.	-ше		3rd p.	-ха

These endings are added to the stem of the verbs in the following way:

a. Verbs of the First Group

The endings are added to the verbal stem ending in Е. The stem vowel Е appears in all persons and numbers.

пи́ша, е		пе́я, пее	
пи́ше-х	I was writing	пе́е-х	I was singing
пи́ше-ше		пе́е-ше	
пи́ше-ше		пе́е-ше	
пи́ше-хме		пе́е-хме	
пи́ше-хте		пе́е-хте	
пи́ше-ха		пе́е-ха	

b. Verbs of the Second Group

The stem vowel И changes to Е, which, as in the verbs of 1st group, appears in all persons and numbers.

у́ча, и		хо́дя, и	
у́че-х	I was studying	хо́де-х	I was walking
у́че-ше		хо́де-ше	
у́че-ше		хо́де-ше	
у́че-хме		хо́де-хме	
у́че-хте		хо́де-хте	
у́че-ха		хо́де-ха	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. Verbs of the Third Group

These verbs have the vowel А or Я according to the vowel which they have in front of the ending for the 1st person singular, present tense.

преминавáм, А		стрéлям, я	
преминáва-х	I was passing	стрéля-х	I was shooting
преминáва-ше		стрéля-ше	
преминáва-ше		стрéля-ше	
преминáва-хме		стрéля-хме	
преминáва-хте		стрéля-хте	
преминáва-ха		стрéля-ха	

d. The stem of the verbs of the 1st and 2nd groups which are stressed on the last syllable (e.g. четá,é to read, кроя́, и́ to plan) end in Е only in 2nd and 3rd person singular. In all other persons the stem of these verbs end in Я. Examples:

1st Group	2nd Group
четя́-х	кроя́-х
четé-ше	кроé-ше
четé-ше	кроé-ше
четя́-хме	кроя́-хме
четя́-хте	кроя́-хте
четя́-ха	кроя́-ха

Pronunciation Note. The above spelling and pronunciation are used mainly in East Bulgaria and the literary language. In West Bulgaria the forms spelt with Я are pronounced with Е, as in the verbs under a and b.

e. The verbs which have in their last syllable the consonants ж, ч or ш (Ex: лежá to lie, мълчá to be silent, вършá to harvest) and are stressed on the last syllable sometimes have the ending -АХ instead of ЕХ in the first person singular. Examples:

лежá-х	or	лежé-х	I was lying
лежé-ше		лежé-ше	
мълчá-х	or	мълчé-х	I was silent
мълчé-ше		мълчé-ше	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

f. Past imperfect tense of the verb съм "to be" is as follows:

аз бях	I was	ние бя́хме
ти бе́ше		вие бя́хте
той бе́ше		те бя́ха

Pronunciation note: Я is pronounced Е in Western Bulgaria.

2. Meaning and Translation of the Past Imperfect Tense

a. Meaning

The imperfect tense expresses an incompleted past action which was in progress. This action is visualized as developing simultaneously with another action which is or is not mentioned.

b. Translation

The imperfect tense is translated into English with the past tense - progressive form in most of the cases. Since some English verbs are not used in the progressive form of the past tense, the Bulgarian imperfect is translated with the simple past tense in such cases. Examples:

Ти ли караше?	Were you driving?
Когато стигнахме на пресечката, трамвая идваше отляво.	When we arrived at the intersection, the streetcar was coming from the left.
Докато завиваше, блъсна един пешеходец.	While he was turning, he hit a pedestrian.
Когато носеха пешеходеца за болницата, той умря.	When they were carrying the pedestrian to the hospital, he died.
Той искаше да купи къщата, но нямаше пари.	He wanted to buy the house, but he did not have any money.
Той беше на гарата, когато влакът дойде.	He was at the railroad station, when the train arrived.

Notice that the imperfect forms (искаше, нямаше, беше) in the examples 5 and 6 are translated with the English simple past.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: The Past Imperfect Tense

1.

Аз уча сега.
Аз учех в 6 ч. тази сутрин.

той, ние, ти, те, вие, тя,
аз, г-н Хитров, курсистите,
Мария, ... и т.н.

Той учи сега.
Той учеше в 6 ч. тази сутрин.
и т.н.

Той четеше списания преди малко.
В този момент ти караше много бързо.
Ние се спускахме по улица "Раковски"
по това време.
Тя свидетелстуваше за катастрофата
към 4 ч. вчера следобед.
Те ми разправяха за катастрофата
по това време.
Към 9 ч. снощи ние пътувахме с автомобила
на Петър.
Аз бързах и не спазвах много правилата
за движение в това време.
Те идваха отляво в този момент.
Той завиваше надясно в този момент.
Те го носеха в болницата в това време.
Вие закусвахте по това време.

и т.н.

2.

Какво правех аз в 6 ч. тази сутрин?
тя
те
той
вие
ние
ти
курсистите
брат ти

и т.н.

Ти учеше в 6 ч. тази сутрин.
лежеше
спеше
се миеше
се къпеше
се бръснеше
закусваше
пишеха писма
се приготвяше за екскурзията

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Какво правеше ти в този момент?
те в това време?
аз по това време?
тя
вие
той
ние

Аз обядвах в този момент.
закусвах
тръгвах за училище
разправях за катастрофата
карах автомобила
завивах наляво
се спусках по улицата
преминавах реката
отивах на кино
се прибирах в къщи
вървях по улицата
си купувах ризи
говорех с учителя

и т.н.

3.

Свирех на пиано, когато тя
влезе в стаята.

те, той, ти, вие, ние

Те свиреха на пиано, когато тя
влезе в стаята.

Какво правеше ти/те, той, аз/,
когато тя влезе в стаята?

Когато тя влезе в стаята,
аз свирех на пиано.
четях вестници
пишех писма
ядях свински пържоли
пиех ракия
закусвах
седях до прозореца
спях
лежах
се обличах
си лягах
играех на карти
се бръснех
се миех
говорех по телефона
обядвах
вечерях
учех урока си
гладех сакото си
шиех роклята си

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз видях катастрофа,
когато отивах на училище.
когато се връщах в къщи.
когато вървях по улицата.
се разхождах.

той, ние, ти, тя, ..и т.н. — Той видя катастрофа, когато отиваше на училище.

Когато го носеха в болницата,
той умря.
Докато завивахме надясно, той
блъсна един пешеходец.
Те идваха отляво, когато стигнахме
на пресечката.
Като се качваха по билото, почна
да вали.
Те учеха урока си, когато учителят
ги повика по телефона.
Той работеше в Народната банка
като цивилен.
Докато се качвахме на влака, той
тръгна.
Аз завеждах сестра си на черква,
когато срещнах г-н Христов.
Ние закусвахме, когато той дойде.
Когато ние обядвахме, те пристигнаха.
Докато слизахме от върха, дъждът
спря.
Когато пресичахме улицата, трамваят
спря.

и т.н.

4.

Кой четеше вестници, когато учителят
влезе в стаята? — Аз четях вестници, когато.....

Кой пишеше писма, когато ..... — той, ние, ти, вие, те, тя
Кой говореше, когато ..... — брат ми, децата, сержантът,
Кой спеше, когато ..... — курсистите, ... и т.н.
Кой пееше, когато .....
Кой танцуваше, когато .....

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Аз карах автомобила, а той
разправяше за катастрофата.

Ти ....., а те .....
Тя ....., а ти .....
Ние ....., а той .....
Вие ....., а аз .....
Аз....., а тя .....

Ти караше автомобила, а те
разправяха за катастрофата.

и т.н.

Аз следвах медицина, а той
следваше право.
Ти четеше урока, а той пишеше
домашната си работа.
Той завиваше надясно , а те
завиваха наляво .
Аз ядях агнешко печено, а тя
пиеше мляко.
Той свиреше на пиано, а те
танцуваха.
Тя гладеше роклята си, а той
лекеше.

и т.н.

6.

Когато аз пресичах улицата, той
стоеше пред кафенето.

Те ....., тя .....
Ти ....., аз .....
Ние ....., вие .....
Той ....., ти .....

и т.н.

Когато те пресичаха улицата,
тя стоеше пред кафенето.

и т.н.

Докато те работеха, ние играехме
на карти.
Когато ние отивахме на кино, той
се прибираше в къщи.
Докато той се бръснеше, тя се
къпеше.
Докато те се обличаха, тя приготвяше закуската.
Докато карах автомобила, той говореше за военната си служба.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Какво правехте вие/той, ти, те, тя, и т.н./, докато тя/той, те, и т.н./приготвяше закуската?

Докато тя приготвяше закуската,
аз се обличах.
аз се бръснех.
аз се миех.
аз четях вестници.
аз учех.
аз пиех.

Какво правехте, когато времето беше хубаво?

Когато времето беше хубаво,
ние се разхождахме.
ние плувахме.
ние ходехме на екскурзия.
се къпехме в морето.
отивахме на острова.
на плажа.

Къде живеехте, когато бяхте в София?

Когато бях в София,
аз живеех на площада.
до Университета
на улица "В"

Какво правеше той, когато се напиваше?

Когато се напиваше,
той говореше много.
той пееше.
той разправяше за детинството си.

Какво правеше той, когато беше сам в къщи?

Внимаваше ли той, когато караше бързо?
Спазваше ли той правилата за движение?
Къде спяхте, когато ходехте на екскурзия на Витоша?
Откъде идваше трамвайт, когато стигнахте на пресечката?
Кой даваше показания в участъка, когато вие отидохте там?
Кога умря пешеходецът?
Тя свиреше ли на пиано, когато той учеше?
Ти ходеше ли на екскурзия, когато времето беше хубаво?
Те разхождаха ли се, когато не валеше?
Децата лягаха ли си рано, когато родителите отиваха на кино?
Той ставаше ли късно, когато беше ученик?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Стоян и Боян следваха ва Софийския държавен университет. Стоян следваше история, а Боян - право. Понеже живееха наблизо, те ходеха до университета заедно. Една сутрин Стоян стоеше на ъгъла на улицата, където се срещаха обикновено, и чакаше. Той чака дълго време, но Боян не дойде. На другия ден, когато отиваха към университета, Боян каза на Стоян, защо не беше дошел* предния ден. Ето какво му разправи той:

- Вчера трябваше да отида по работа в театъра. Понеже бързах, помолих Петър да ме закара до там с автомобила си. Той нямаше много време, но се съгласи. Нали знаеш, той не е много добър шофьор. Обикновено не спазва правилата за движение, но този път никак не внимаваше. Караше без да му мисли много**. Право да ти кажа, съжалих, че се качих на автомобила му. Когато се спускахме по улица „Раковски" към булевард „Дондуков", той продължаваше да кара бързо, въпреки че улицата на това място е много стръмна. Когато стигнахме пресечката, видяхме, че трамвайт идва с голяма бързина. На тази пресечка няма трамвайна спирка, така че трамвайт не спира там. Петър се опита да спре, но не успя. Тогава зави надясно с надежда да избегне сблъскването. В това време един пешеходец пресичаше улицата. Петър го блъсна. След това блъсна и един автомобил. И двата автомобила бяха повре-

*беше дошел = had come

**без да му мисли много = without giving too much thought to it

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

дени. Петър и шофьорът на другия автомобил трябваше да отидат в милицията, за да дадат показания.

Аз и двама други граждани трябваше да закараме пострадалия пешеходец в болницата. Докато го карахме за болницата, обаче, той умря. Сега Петър е в затвора.

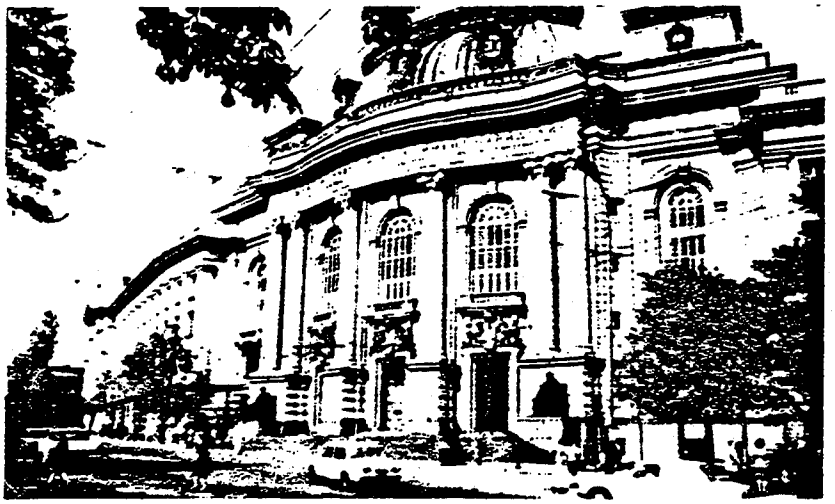

Софийският държавен университет

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. All the seats in the compartment are occupied. There are, however, only four passengers in the compartment. Two passengers are sitting next to the window, the other two - by the door.

2. This conductor usually doesn't fine any passengers. But this time he fined three passengers. They were in a second-class compartment. The three passengers had third-class tickets. They didn't excuse themselves. They left the second-class car and found some seats in a third-class car.

3. I don't care.

4. Is he checking the tickets now? No, he checked them half an hour ago.

5. Where was his suitcase? Did he find it? Yes, he did. It was on the platform. That's why he is in a good mood now.

6. There were two thousand four hundred and ninety-seven students in the Russian Department of the Defense Language Institute. Now there are only one thousand two hundred and eighty two.

7. How many men are working in the sugar factory now? Only three hundred and fifteen men are working there now.

8. How many officers and soldiers did the enemy kill? The enemy killed two officers and twenty-three soldiers. However, he wounded about fifty-one soldiers and captured nineteen.

9. Why didn't they succeed in getting* to the station at least a quarter of an hour before the departure of the train? Because they waited for Christo to return from the market. Before reaching* the station, they bought some newspapers and magazines. After entering* the station, they checked the train schedule.

10. Don't put the summer suits in this small suitcase. Put them in the big one.

11. Their father gave them some money for all the expenses. Their mother started to prepare some food for the trip. Then their parents accompanied them to the station.

---

* in getting = да стигнат; before reaching = преди да стигнат; after entering = след като вля́зоха.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде следваха Стоян и Боян?
   Стоян и Боян следваха в Софийския университет.

2. Какво следваха Стоян и Боян?
   Стоян следваше **история** а Боян - право.

3. Защо Стоян и Боян ходеха в университета заедно?
   Те ходеха в университета заедно, защото живееха наблизо.

4. Какво правеше Стоян сутрин?
   Сутрин Стоян стоеше на ъгъла на улицата, **където се** срещаха обикновено, и чакаше другаря си.

5. Къде чакаше Стоян една сутрин?
   Стоян чакаше една сутрин на ъгъла на улицата, където двамата приятели се срещаха обикновено.

6. Дойде ли Боян?
   Въпреки че Стоян чака дълго време, Боян не дойде.

7. Защо Боян не дойде?
   Боян не дойде, защото трябваше да отиде в **милицията.**

8. Защо Боян трябваше да отиде в **милицията?**
   Боян трябваше да **отиде в милицията, за да свидетелствува за катастрофата, която преживя предния ден.**

9. Какво стана на другия ден?
   На другия ден, когато те отиваха към университета, Боян разправи на Стоян, защо не беше дошел предния ден.

10. Какво трябваше да прави Боян завчера?
    Завчера Боян трябваше да отиде в театъра по работа.

11. За какво помоли той Петър?
    Той помоли Петър да го закара с автомобила си в театъра.

12. Защо Боян помоли Петър да го закара с автомобила си в театъра.
    Той го помоли да го закара с автомобила си в театъра, понеже бързаше.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Петър имаше ли много време?
Не, и Петър нямаше много време.

14. Какво направи Петър, въпреки че нямаше много време?
Въпреки че нямаше много време, Петър се съгласи да закара Боян в театъра.

15. Защо Боян не пътува често с автомобила на Петър?
Боян не пътува често с автомобила на Петър, защото Петър не е добър шофьор.

16. Защо Петър не е добър шофьор?
Петър не е добър шофьор, защото не спазва обикновено правилата за движение.

17. Кои шофьори спазват правилата за движение?
Добрите шофьори спазват правилата за движение.

18. Защо Петър не внимаваше никак този път?
Този път той не внимаваше никак, понеже бързаше.

19. Как караше той?
Той караше, без да му мисли много.

20. За какво съжаляваше Боян още от първия момент?
Още от първия момент Боян съжаляваше, че се качи на автомобила на Петър.

21. По коя улица се спуснаха те?
Те се спуснаха по улица "Раковски".

22. Как караше Петър, когато те се спускаха по ул."Раковски"?
Когато те се спускаха по ул. "Раковски", той продължаваше да кара бързо.

23. Каква е улицата на това място?
Улицата на това място е стръмна.

24. Какво видяха двамата, когато стигнаха на пресечката?
Когато стигнаха на пресечката, двамата приятели видяха, че трамваят идваше отляво с голяма бързина.

25. Защо трамваят не спира на тази пресечка?
Трамваят не спира на тази пресечка, защото там няма трамвайна спирка.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Какво направи Петър, след като видя, че трамвайт идваше отляво с голяма бързина?
След като видя, че трамвайт идваше отляво с голяма бързина, Петър се опита да спре автомобила, но не успя.

27. Защо Петър не успя да спре автомобила на пресечката?
Петър не успя да спре автомобила на пресечката, понеже караше много бързо по стръмната улица.

28. Какво направи той, след като не успя да спре автомобила?
След като не успя да спре автомобила, той зави надясно.

29. Защо Петър зави надясно след като не успя да спре автомобила?
След като не успя да спре автомобила, Петър зави надясно с надежда да избегне сблъскването с трамвая.

30. Какво правеше един пешеходец в това време?
В това време един пешеходец пресичаше улицата.

31. Какво стана, когато Петър завиваше надясно?
Когато Петър завиваше надясно той блъсна пешеходеца, който пресичаше улицата.

32. Какво стана, след като Петър блъсна пешеходеца?
След като Петър блъсна пешеходеца, той блъсна **и един автомобил.**

33. Какво стана с двата автомобила?
И двата автомобила бяха повредени.

34. Какво стана след катастрофата?
След катастрофата Петър и шофьорът на другия автомобил трябваше да отидат в **милицията.**

35. Защо Петър и шофьорът на другия автомобил трябваше да отидат в **милицията.**
Петър и шофьорът на другия автомобил трябваше да отидат в **милицията,** за да дадат показания.

36. Какво направи Боян след катастрофата?
След катастрофата Боян и други двама души закараха човека в **болницата.**

37. Къде закараха Боян и други двама души човека след катастрофата?
Те го закараха в **болницата след катастрофата.**

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

38. Какво стана, когато Боян и други двама души караха човека за болницата?
Когато Боян и други двама души караха човека за болницата, той умря.

39. Къде е Петър сега?
Сега Петър е в затвора.

ДРУГ ВИД КАТАСТРОФА

Недоразумение

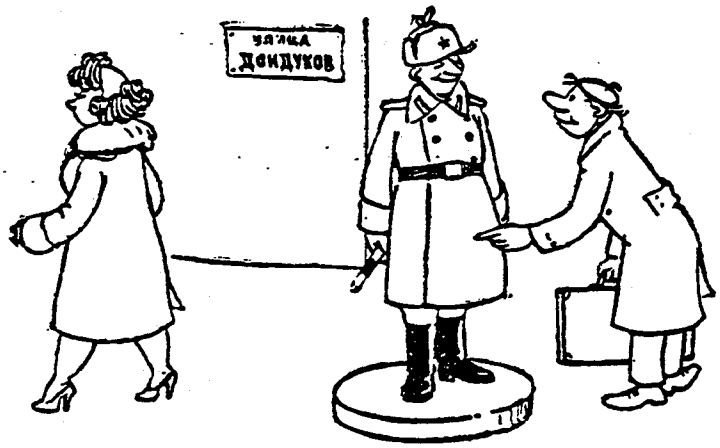

— Ако тръгна по тази, къде ще стигна?
— Може би в гражданското...

НЕДОРАЗУМЕНИЕ misunderstanding

може би may be
гра́жданското sc.**отделе́ние** registrar's office (for civil marriage)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 37

ДОМАШНА РАБОТА

Part I Translate into Bulgarian:

1. I had to go to the city on business. I asked my friend to drive me there. While he was driving, I was singing. To tell you the truth he was driving very fast. Because he was in a hurry, he was not observing closely the traffic regulations. He drove down a steep street. When he was driving down the steep street, I saw a woman, who was crossing the street. The car hit her and she fell on the street.

2. I was studying medicine at the University of Sofia. He was studying law.

3. When I entered the police station, she was giving testimony about the accident.

4. While she was playing the piano, they were talking, dancing, and drinking.

5. While he was turning to the left, the streetcar stopped. Another car was coming from the right.

6. Was the car damaged very much? No, the car wasn't damaged at all.

7. Take the children to school in your car.

8. I am very sorry for her.

9. They were crossing the river when it started to rain. It was still raining when they reached the peak. When they were returning to the lodge, the rain stopped.

10. She was setting the table, while her sister was taking a bath.

Part II Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 37.

2. Tell us about an automobile accident you experienced.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

автомоби́лен, -лна, о, и	automobile
бля́скам	to strike with force, to hit,
бля́сна, е, ах	to push
бо́лница f.	hospital
бързина́ f.	speed
с голя́ма бързина́	at a great speed
в	to
оти́вам в уча́стъка	to go to the police station
оти́вам в "На́ркоп"	to go to the People's Cooperative
ви́кам	to call
пови́кам	
въ́преки че	although, in spite of the fact that
движе́ние n.	traffic; movement
правила́ за движе́ние	traffic regulations
докато́ conj.	while
дошъ́л past act. part. of до́йда	
бе́ше дошъ́л pluperf. tense	he had come
дя́сно adv.	right
надя́сно	to the right
завя́вам	to turn
завя́я, е, завя́х	
завя́вам надя́сно	to turn to the right
за́вчера adv.	the day before yesterday
зака́рам see ка́рам	
затво́р m.	jail
и́двам	to come
до́йда, е, о́х	
избя́гвам	to avoid
избе́гна, е, ах	
исто́рия	history
ка́рам	to drive
зака́рам,в, до	to drive to, to take to(in a
катастро́фа f.	accident; catastrophe vehicle)
къде́то rel. adv.	where, wherever
към prep.	towards
ля́в, а, о, ле́ви	left
отля́во	from the left
медици́на f.	medicine
мили́ция	police
ми́сля, и, их	to think
без да му ми́сля, иш, и	without giving it a thought
моме́нт m.	moment, instant
о́ще от пъ́рвия моме́нт	from the first instant
набли́зо adv.	nearby close by
наде́жда f.	hope
с наде́жда	hoping
ни́как /не/	(not) at all
но́ся в, и, их	to carry to, to take to

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

опи́твам се опи́там се	to try
пешехо́дец m. pl. пешехо́дци	pedestrian
повре́ден, а, о, и	damaged
показа́ние n.	testimony
да́вам показа́ния	to give testimony
пра́вило n. pl. правила́	regulation, rule
правила́ за движе́ние	traffic regulations
пра́во n. pl. права́	1. right 2. law (the science of jurisprudence)
пра́во да ти ка́жа	to tell you the truth
следвам право	to study law (at a university)
пре́ден, -дна, о, и	front, forward
пре́дния ден	the previous day
преживя́вам	to experience, to live through
преживе́я, е́е, вя́х	
пресе́чка f.	intersection
преси́чам	to cross
пресека́, пресече́	
преся́кох, пресе́че	
претърпявам катастрофа	to have an accident
ра́бота f.	work
по ра́бота	on business
разпра́вям	to tell in details, to tell(a story)
разпра́вя, и, их	
сблъ́скване n. pl. сблъ́сквания	collision
свиде́телствувам за	to testify about, to be a witness about
сле́двам	to study (at a university)
сле́двам медици́на, пра́во	to study medicine, law
софи́йски, а, о, и	of Sofia
спа́звам	to observe
спа́зя, и, их	
спи́рам	to stop
спра, е, спрях	
спи́рка f.	stop
спу́скам се	to go down, to descend, to drive down
спу́сна се, е, ах се	
стръ́мен, стръ́мна, о, и	steep
съглася́вам се	to agree
съглася́ се, и́, и́х се	
съжаля́вам, че...	to be sorry that
съжаля́, и́, и́х	
трамва́ен, трамва́йна, о, и	(of) streetcar
трамва́й m.	streetcar
университе́т m.	university
уча́стък m. pl. уча́стъци	police station
шофьо́р m.	driver

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Сива в мъгла

-Извинявай другарю милиционер, в мъглата помислих, че е обикновен гражданин

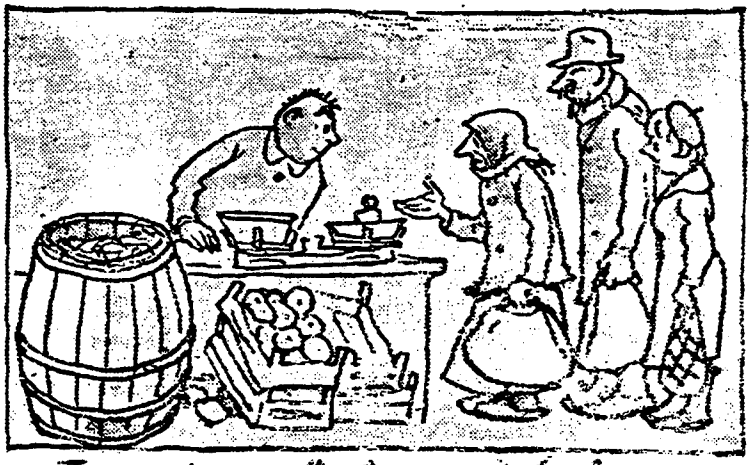

По-малко ли ви ворчах? Ах, в тая мъгла никак не виждам...

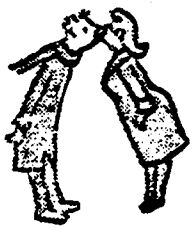

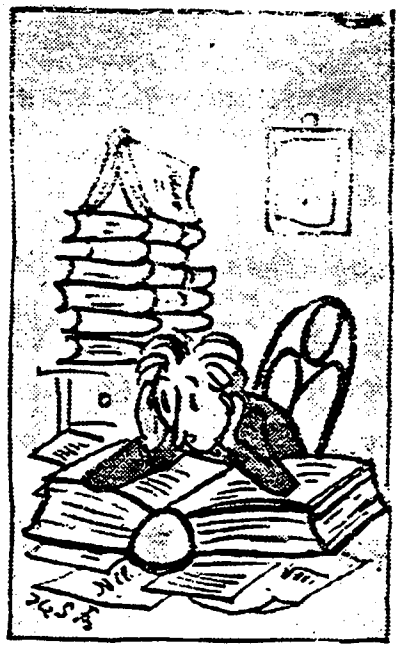

-В главата ми всичко е мъгла...

-Извинявайте, другарю началник, че не ви поздравих. Мъглата е виновна..

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Т Р И Д Е С Е Т И О С М И У Р О К

L E S S O N 3 8

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Short Forms of the Personal Pronouns - Dative Case

1.

Аз говоря на г-н Ватев.
Аз му говоря.

Аз говоря на г-н Ватев.	Аз му говоря.
Тя писа едно писмо на брат си.	Тя му писа едно писмо.
Те показаха къщата на баща си вчера.	Те му показаха къщата.
Той се извини на учителя преди малко.	Той му се извини преди малко.
Завчера аз разправих на брат си за катастрофата.	Завчера аз му разправих за катастрофата.
Ние казахме това на полковника преди няколко минути.	Ние му казахме това преди няколко минути.
Този костюм подхожда на Христо.	Този костюм му подхожда.
Лекарят би няколко инжекции на братовчед ми снощи.	Лекарят му би няколко инжекции снощи.
Аз често помагам на приятеля си.	Аз често му помагам.
Те дадоха тетрадките на учителя тази сутрин.	Те му дадоха тетрадките тази сутрин.
Той изпрати пари на Христо.	Той му изпрати пари.
Продавачът препоръча на Драган френската паста за зъби.	Продавачът му препоръча френската паста за зъби.

2.

Аз говоря ли на г-н Ватев?	Да, Вие му говорите.
Те продадоха ли къщата си на г-н Христов?	Да, те му продадоха къщата си.
Този костюм подхожда ли на Иван?	Да, този костюм му подхожда.
Изпратихте ли парите на брат си?	Да, аз му изпратих парите.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Кой каза това на учителя?	Аз му казах това.
Кой разправи на баща ми за катастрофата?	тя, ние, те, вие, и т.н.
Кой даде молива си на ученика?	
Кой би инжекции на братовчед ти?	
Кой препоръча американските ножчета за бръснене на Драган?	
Кой говори на учителя сега?	
Кой показа тази къща на баща ти?	
Кой помага на брат ти?	
Кой изпраща пари на брат ти?	
Кой се извини на офицера?	

4.

Кой костюм подхожда на Христо?	Синият костюм му подхожда.
Кога писахте на чичо си?	Ние му писахме вчера.
Колко пари изпрати тя на брат си?	Тя му изпрати сто лева.
Кога говорихте на приятеля си по този въпрос?	Аз му говорих по този въпрос завчера.
Кога казахте това на полковника?	Аз му казах това завчера.

и т.н.

5.

Аз говоря на г-жа Иванова сега.
Аз ѝ говоря сега.

Аз говоря на г-жа Иванова.	Аз ѝ говоря.
Той писа писмо на майка си вчера.	Той ѝ писа писмо вчера.
Всеки месец аз давам пари на сестра си.	Всеки месец аз ѝ давам пари.
Ти каза това на братовчедка си.	Ти ѝ каза това.
Ние разправихме на баба си за катастрофата.	Ние ѝ разправихме за катастрофата.
Завчера той изпрати пари на жена си.	Завчера той ѝ изпрати пари.
Тази рокля подхожда на Радка.	Тази рокля ѝ подхожда.
Тази блуза харесва на Ирина.	Тази блуза ѝ харесва.
Тя винаги помага на майка си.	Тя винаги ѝ помага.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Вие говорите ли на г-жа Митева сега?	Да, аз ѝ говоря сега.
Ти каза ли на сестра си да дойде довечера?	Да, аз ѝ казах да дойде довечера.
Блузата харесва ли на Радка?	Да, харесва ѝ.
Тази рокля подхожда ли на Ирина?	
Даваш ли всеки месец пари на сестра си?	
Те разправиха ли на майка си за катастрофата?	
Той писа ли писмо на братовчедка си снощи?	
Вие помагате ли на майка си?	
Ти извини ли се на американката?	
Той показа ли къщата си на българката?	
Лекарят би ли инжекция на булката?	
Ти изпрати ли пари на баба си?	

и т.н.

7.

Кой показа училището на жена ти?	Аз ѝ показах училището.
Кой пя български песни на американката снощи?	той, ние, ти, те, и т.н.
Кой даде на баба ти сто лева?	
Кой донесе на майка ти тези списания?	
Кой каза на булката да играе хоро и ръченица?	
Кой писа на сестра ти?	
Кой препоръча тази рокля на Радка?	
Кой помага на майка ти обикновено?	
Кой занесе тези документи на братовчедка ти?	
Кой изпраща пари на сестра ти?	

8.

Коя рокля подхожда на Радка?	Синята рокля ѝ подхожда.
Коя блуза харесва на Ирина?	
Кога писахте на сестра си?	

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

9.

Аз ти давам молив.
Ти ми даваш книга.

Какво ти давам аз? — Ти ми даваш молив.
Какво ми даваш ти? — Аз ти давам книга.

Кой ти дава молив сега? — Ти ми даваш молив сега.
Кой ми дава книга сега?

той, те, вие, и т.н.

Той даде ли ти молив преди малко?
Кой ми даде този молив?
Кой ти каза да дойдеш в 6 ч.?
Той каза ли ми това?
Коя връзка ти харесва най-много?
Кой костюм ми подхожда?
Продавачът ли ти препоръча този одеколон?
Кой ми писа това писмо?
Кой ми препоръча тези ножчета?
Кой ти продаде тези книги?
Той разправи ли ти за катастрофата?
Кой ми донесе тези списания?
Кой може да ми даде малко пари?
и т.н.

10.

Аз ви говоря.
Вие ни говорите.

Аз говоря ли ви? — Да, Вие ни говорите.
Ти говориш ли ни? — Да, аз ви говоря.

Кой ви говори?
Кой ни говори?
Кой ни дава моливи сега?
Кой ви дава пари сега?
Той разправи ли ви за катастрофата?
Кой ни каза това?
Учителите казват ли ви да учите?
Кой ви продаде тези книги?
Кой ви помага, когато учите?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

11.

Аз говоря на учениците.
Аз им говоря.

Аз говоря на учениците.	Аз им говоря.
Той каза на студентите да дойдат утре в 7 ч.	Той им каза да дойдат утре в 7 ч.
Вие дадохте моливи на курсистите.	Вие им дадохте моливи.
Той помага на родителите си.	Той им помага.
Тя разправи на дядо си и на баба си за сватбата.	Тя им разправи за сватбата.
Той продаде тези списания на войниците вчера.	Той им продаде тези списания вчера.
Аз изпратих пари на майка си и на баща си завчера.	Аз им изпратих пари завчера.

и т.н.

12.

Кой помага на родителите ти?	Аз им помагам.
Кой даде тези учебници на курсистите?	той, ние, тя, те, и т.н.
Кой каза това на офицерите?	
Кой разправи на войниците за автомобилната катастрофа?	
Кой препоръча тези книги на учениците?	
Кой писа за това на майка ти и на баща ти?	
Кой изпрати картички на двамата французи?	

и т.н.

13.

Аз искам да пуша.
Пуши ми се.

Аз искам да пуша.	Пуши ми се.
Той иска да пуши.	Пуши му се.
Тя иска да танцува.	Танцува ѝ се.
Те искат да спят.	Спи им се.
Ние искаме да ядем пържоли.	Ядат ни се пържоли.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Той искаше да пуши преди малко.	Пушеше му се преди малко.
Аз исках да пия бира преди няколко минути.	Пиеше ми се бира преди няколко минути.
Вие искате да пушите цигари.	Пушат ви се цигари.
Те искат да ядат кюфтета сега.	Ядат им се кюфтета сега.
Те искаха да ядат кебапчета снощи.	Ядяха им се кебапчета снощи.
Те искаха да ядат кисело мляко вчера следобед.	Ядеше им се кисело мляко вчера следобед.
Ти искаш да ходиш на кино всеки ден.	Ходи ти се на кино всеки ден.
Тя иска да свири на пиано.	Свири ѝ се на пиано.
Тя искаше да отиде на театър.	Отиваше ѝ се на театър.
Тя иска да пее български песни.	Пеят ѝ се български песни.
Аз искам да чета романи.	Четат ми се романи.
Той иска да стреля с пушка.	Стреля му се с пушка.
Те искат да служат в пехотата.	Служи им се в пехотата.

и т.н.

14.

Аз им говоря.
Говоря им.

Аз им говоря.	Говоря им.
му	му
ѝ	ѝ
ви	ви
ти	ти
Той ми пише често.	Пише ми често.
ни	ни
ѝ	ѝ
му	му

Аз му се извиних.
Тя ми каза това.
Той им разправи за катастрофата.
Те ни продадоха къщата.
Аз ѝ изпратих няколко картички.
Тя им помага всеки ден.
Той ви препоръча този магазин.
Аз ти писах миналата седмица.
Тя му хареса.
Това ти подхожда.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

15.

Тя му писа вчера.
Тя писа ли му вчера?

Тя му писа вчера.	Тя писа ли му вчера?
Той ѝ разправи за катастрофата.	Той разправи ли ѝ за катастрофата?
Аз им дадох пари.	Аз дадох ли им пари?
Спи ти се.	Спи ли ти се?
Пушат ни се цигари.	Пушат ли ни се цигари?
Той ѝ се извини.	Той извини ли ѝ се?
Този костюм ти подхожда.	Подхожда ли ти този костюм?
Тази жена му харесва.	Харесва ли му тази жена?
Вие им пишете често.	Пишете ли им често?

и т.н.

16.

Аз му говоря.
Аз не му говоря.

Аз му говоря.	Аз не му говоря.
Тя му хареса.	Тя не му хареса.
Пуши им се.	Не им се пуши.
Спи ми се.	Не ми се спи.
Те ни помагат с пари.	Те не ни помагат с пари.
Тази рокля ѝ подхожда.	Тази рокля не ѝ подхожда.

и т.н.

17.

Той не ви говори.
Той не ви ли говори?

Той не ви говори.	Той не ви ли говори?
Аз не ѝ пиша.	Аз не ѝ ли пиша?
Ние не им помагаме.	Ние не им ли помагаме?
Ти не му се извини.	Ти не му ли се извини?
Тя не ви препоръча това списание.	Тя не ви ли препоръча това списание?
Той не ни разправи за автомобилната катастрофа.	Той не ни ли разправи за автомобилната катастрофа?
Ти не им писа снощи.	Ти не им ли писа снощи?
Не му се спи.	Не му ли се спи?
Не им се яде гювеч.	Не им ли се яде гювеч?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

18.

Той ми дава книгата.
Той ми я дава.

Той ми дава книгата.	Той ми я дава.
Аз му давам моливите.	Аз му ги давам.
Те ѝ изпратиха писмото.	Те ѝ го изпратиха.
Ние ви донесохме книгата.	Ние ви я донесохме.
Той каза това на студентите.	Той им го каза.
и т.н.	

19.

Той ми я дава.
Той не ми я дава.

Той ми я дава.	Той не ми я дава.
Аз му ги препоръчах.	Аз не му ги препоръчах.
Те ѝ го изпратиха.	Те не ѝ го изпратиха.
Ние ви я донесохме.	Ние не ви я донесохме.
Той им го каза.	Той не им го каза.
и т.н.	

20.

Той му го даде.
Той даде ли му го?

Той му го даде.	Той даде ли му го?
Ти ѝ го препоръча.	Ти препоръча ли ѝ го?
Каза ми го.	Каза ли ми го?
Изпрати им я.	Изпрати ли им я?
Спи му се.	Спи ли му се?
и т.н.	

21.

Той не му го даде.
Той не му ли го даде?

Той не му го даде.	Той не му ли го даде?
Ти не ѝ го препоръча.	Ти не ѝ ли го препоръча?
Не ми го каза.	Не ми ли го каза?
Не му се пуши.	Не му ли се пуши?
и т.н.	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

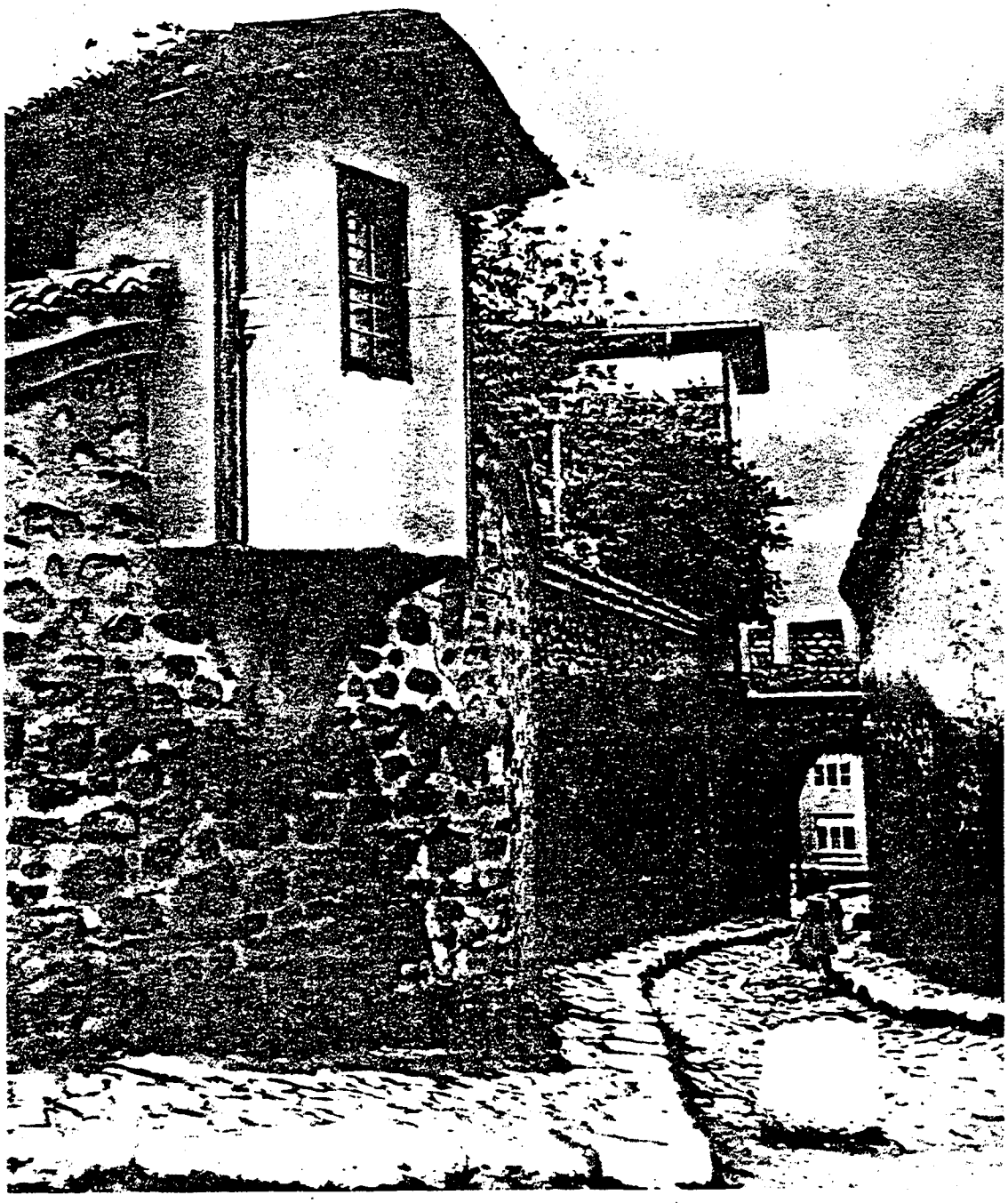

УЛИЦА В СТАРИЯ ГРАД ПЛОВДИВ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 38

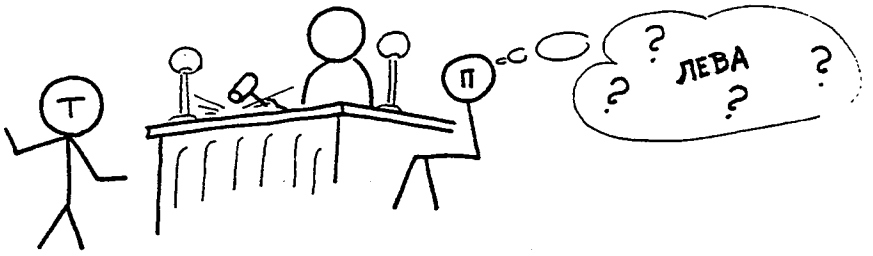

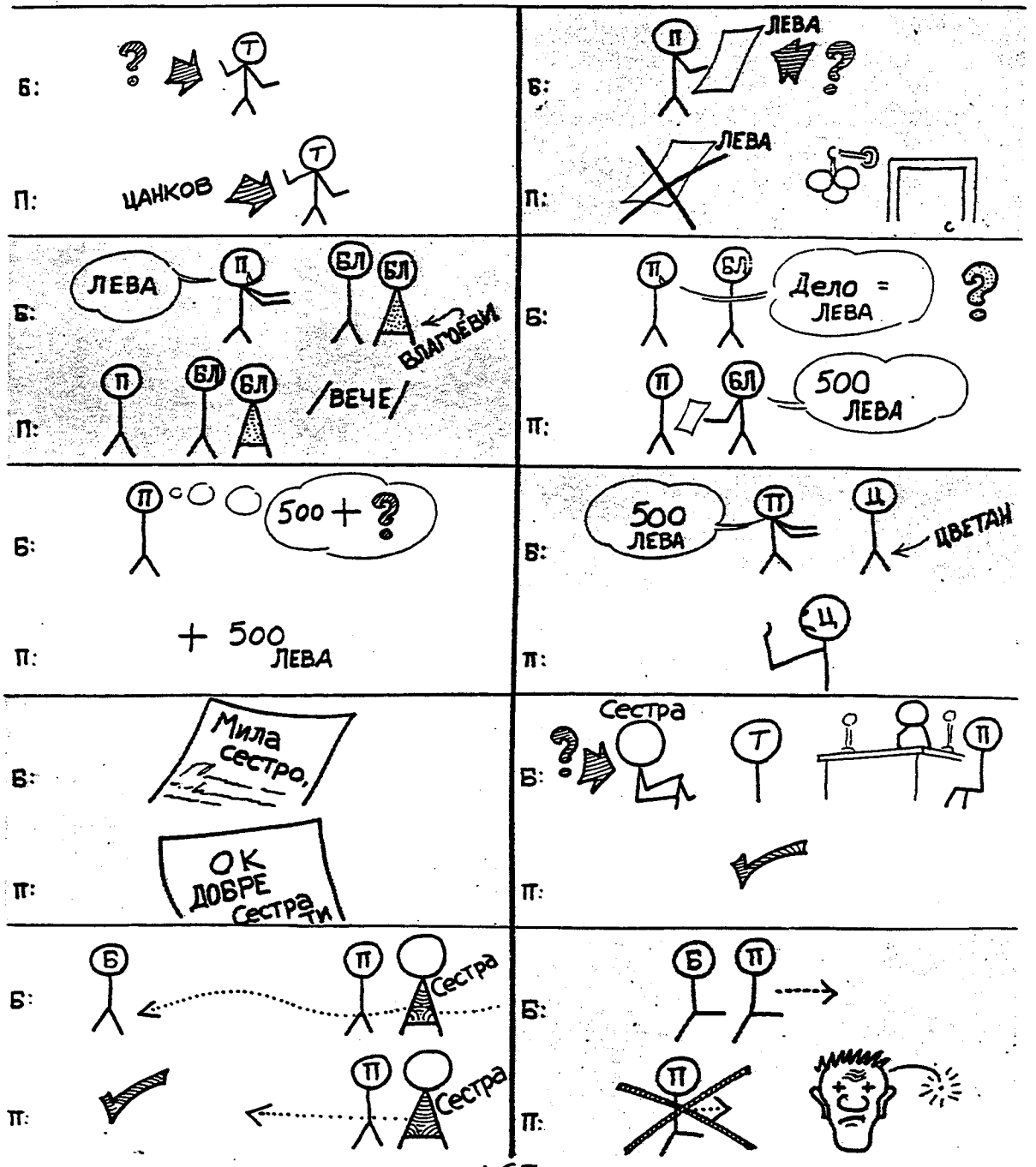

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 38 - РАЗГОВОР

ДЕЛОТО НА ПЕТЪР

Боя́н
Пе́тър

- Кой ще те защища́ва на де́лото по злополу́ката?
- Адвока́тът Цанко́в ми е защи́тник.

- Имаш ли доста́тъчно пари́?
- Не. Тря́бва да взе́ма на за́ем.

- Пои́скай от Благо́еви. Те ще ти дада́т.
- Оба́дих им се ве́че.

- Ка́за ли на Благо́ев за какво́ ти са пари́те?
- Ка́зах му. Обеща́ ми да ми даде́ на за́ем са́мо 50 ле́ва.

- Още ко́лко ти тря́бват?
- Ну́жни ми са още 50 ле́ва.

- Защо́ не пои́скаш от Цвета́н? Той ще ти услу́жи.
- Пои́сках му, но ми отка́за. Сърди́т ми е за не́що.

- Тога́ва пиши́ на сестра́ си! Тя ще ти помо́гне.
- Пи́сах ѝ и тя ми отгово́ри ве́че. Ще ми даде́ оста́налата су́ма.

- Тя ще присъ́ствува ли при гле́дане на де́лото в съда?
- Да, ще до́йде непре́менно за проце́са.

- Ела́те ни на го́сти, щом присти́гне.
- Добре́, ще ви до́йдем.

- Ха́йде да се поразхо́дим ма́лко сега́!
- Не ми се хо́ди ни́къде. Глава́та ми е пла́мнала.

---

8. и́скам не́що от ня́кого lit. to ask something from somebody, to ask somebody for something 9. обаждам се на някого = to contact somebody (Notice that the Bulgarian verb is constructed with dative!) 15. услужвам на някого (dat.) to oblige somebody. 22. ела́те ни на гости! ни is dative! 25. е пла́мнала is past indefinite tense. lit. has been burning. Translate in English with simple present tense: I have too much on my mind.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

THE TRIAL OF PETER

Boyan
Peter

- Who is going to defend you in the accident case?
- The lawyer Tsankoff will defend me.

- Do you have enough money?
- No. I have to borrow some.

- Ask Blagoeffs for it. They'll give it to you.
- I got in touch with (contacted) them already.

- Did you tell Blagoeff what you need the money for?
- I told him. He promised me to lend me only 500 leva.

- How much more do you need?
- I need 500 leva more.

- Why don't you ask Tsvetan for it? He'll oblige you.
- I asked him, but he refused me. He is angry with me about something.

- Write to your sister then. She'll help you.
- I wrote to her and she answered me already. She is going to give me the remaining amount.

- Will she be present when your case is argued in court?
- Yes, she'll come without fail for the trial.

- Come and see us as soon as she arrives.
- All right, we'll come.

- Come on. Let's take a little walk now.
- I don't feel like going anywhere. I have too much on my mind.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. SHORT FORMS OF THE PERSONAL PRONOUNS - DATIVE CASE*

The forms of the short personal pronouns in the dative case are as follows:

	Nominative Case	Dative Case	Nominative Case	Dative Case
1st p.	аз - I	ми - me to me	ние - we	ни** - us to us
2nd p.	ти - you	ти - you to you	вие - you	ви** - you to you
3rd p. m.	той - he	му - him to him		
3rd p. f.	тя - she	ѝ - her to her	те - they	им - them to them
3rd p. n.	то - it	му - it to it		

II. USAGE OF THE SHORT FORMS - DATIVE CASE

1. The short forms are never used with a preposition.

2. They are mainly used after:

   a. Transitive verbs with one of the following meanings:

---

* For the accusative case of the short personal pronouns see Volume III, p.228. ss.

* These two forms coincide with the accusative. See Volume III p.228.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

казвам* ня́кому не́що	to tell someone something or something to someone
обеща́вам ня́кому не́що	to promise someone something or something to someone
да́вам** ня́кому не́що	to give someone something or something to someone
заповя́двам ня́кому да напра́ви не́що ***	to order someone to do something

---

* Almost all verbs formed from ка́звам + a preposition require a dative:

пока́звам ня́кому не́що	to show someone something.
изка́звам ня́кому не́що	to reveal something to someone.
прика́звам ня́кому не́що	to talk to someone about something
разка́звам ня́кому не́що	to tell someone about something
дока́звам ня́кому не́що	to prove something to someone

Verbs having a synonimic meaning with казвам also require dative:

говоря някому /за/ нещо	to talk to someone about something
река някому нещо	to say something to someone

** Also

изда́вам ня́кому не́що	to disclose something to someone
прода́вам ня́кому не́що	to sell something to someone
преда́вам ня́кому не́що	to hand over, to reveal something to someone

*** Notice that in English the verb <u>to order</u> does not require a dative, but an accusative + an infinitive.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. Reflexive verbs in the 3rd person singular or plural. Examples:

хо́ди ми се	I feel like going
хо́ди ти се	you feel like going
хо́ди му се	he feels like going
хо́ди ѝ се	she feels like going
хо́ди ни се	we feel like going
хо́ди ви се	you feel like going
хо́ди им се	they feel like going

Пу́ши ми се.	I feel like smoking.
Пу́шат му се америка́нски цига́ри.	He feels like smoking American cigarettes.
Гле́да ми се ху́бав филм.	I feel like going to a good movie.
Спи ми се	I feel like sleeping.
Не ми се да́ват мно́го па́ри за дре́хи.	I don't feel like spending much money for clothes.

III. ACCENT OF THE SHORT PERSONAL PRONOUN - DATIVE CASE

1. The dative forms of the short personal pronoun have no stress when they are used in an affirmative or interrogative statement. Examples:

Те ще ти дада́т.	They will give you.
Той обеща́ ли ти пари́?	Did he promise you money?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. When the statement is negative or interrogative negative the personal pronoun is always stressed. Examples:

Не ми́ се хо́ди ни́къде.	I don't feel like going anywhere.
Защо́ не му́ ка́за това́?	Why didn't you tell him that?

IV. PLACE OF THE SHORT PERSONAL PRONOUN

1. The dative pronoun is in front of the verb, if it is preceded by another word. Examples:

Те ми да́доха пари́.	They gave me money.
Аз му отгово́рих ве́че.	I answered him already.
Не му ка́заха нищо.	They did not tell him anything.

2. The pronoun follows the verb, if it is not preceded by another word. Examples:

Да́де му пет до́лара.	He gave him five dollars.
Услужваме му често.	We oblige him often.

3. When two short pronouns, one in the dative and one in the accusative come together, the dative always precedes the accusative no matter whether they are before or after the verb. Examples:

Той ми я дава всеки ден.	He gives it to me everyday.
Дава ли ти я?	Does he give it to you?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Не им ли я да́ват? Don.'t they give it to them?

Notice the place of ли between the two pronouns in the last sentence.

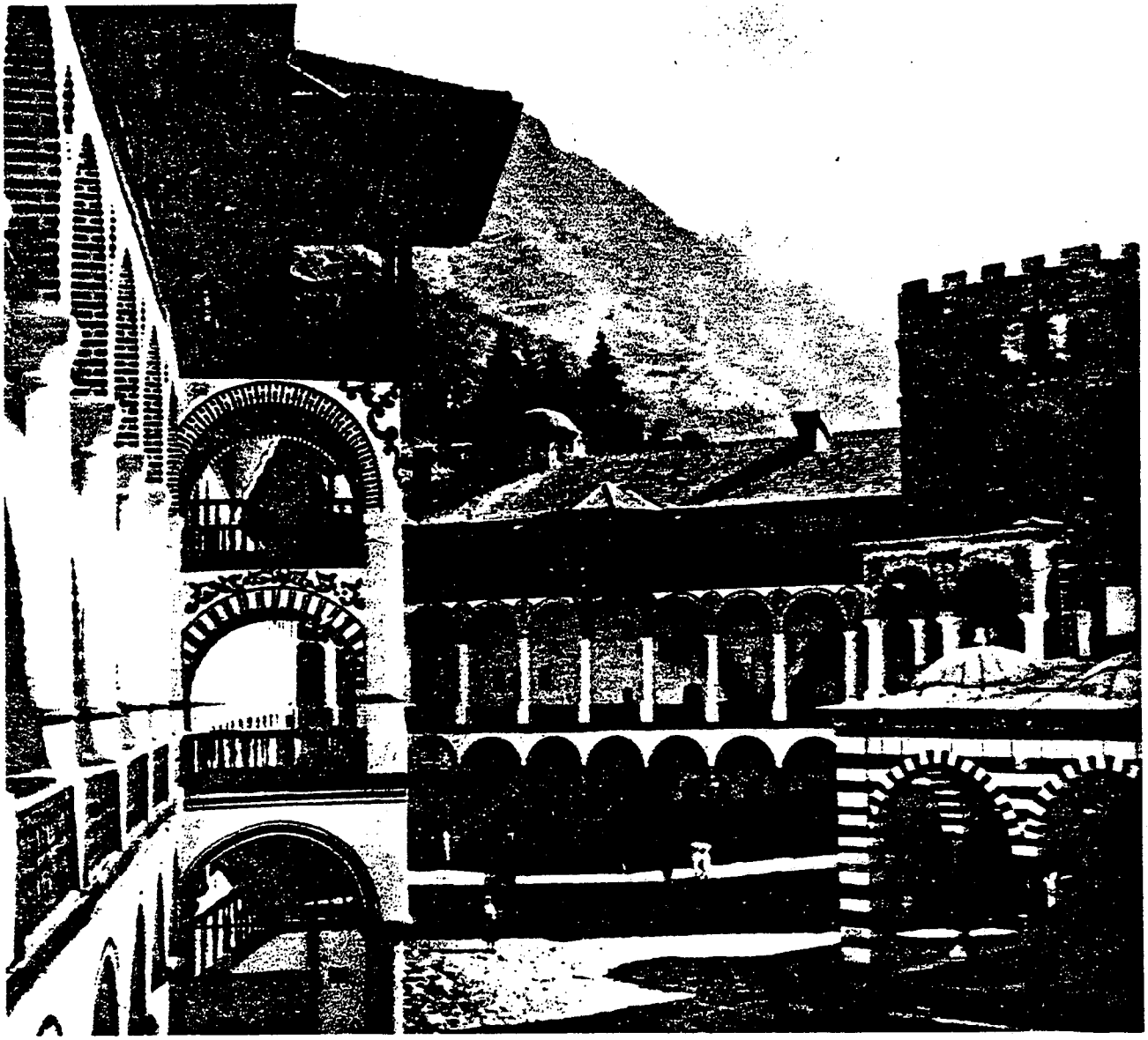

Манастирът "Св. Иван Рилски".

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Short Forms of the Personal Pronouns - Dative Case

1.

Обади ли се на Благоеви? — Да, аз им се обадих. / Да, обадих им се. / Не, не им се обадих.

Обади ли се на г-н Благоев?
г-жа Благоева?
братовчедка си?

Той обади ли ти се?
им
ми
ви
ни

Отговори ли той на учителя?
на американката?
на учениците?
и т.н.

Тази рокля подхожда ли на Радка?

Той ще услужи ли на брат си?
на сестра си?
на приятелите си?

Той ще ти услужи ли?
ми
ни
ви

Пуши ли ти се?
Яде ми
Пие ни
Пее ви
и т.н.

Яде ли се на децата?
Пие на дъщеря ти?
Учи на студентите?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Разправихте ли на майка си за автомобилната злополука? — Да, ...
Не, ...

Ще дадете ли пари на заем на Христо?
на Радка?
на Благоеви?

Той даде ли ви пари на заем?
ми
ни
ти

Тя отказа ли на приятеля си?
на г-жа Георгиева?
на Георгиеви?

Тя отказа ли ти?
ви
ни
ми

Той обеща ли ни да ни даде пари на заем?
ми ми
ти ти
ви ви

Той обеща ли на Христови?
на другаря си?
на сестра си?

Нужни ли ти са пари?
ви
ми
ни

Нужни ли са пари на Петър?
на майка ти?
Христови?

Той сърдит ли ти е?
ви
ни
ми

Тя сърдита ли е на брат си?
на Радка?
на Боян и Петър?

Трябват ли ти пари?
ви
ни
ми

Трябват ли пари на Петър?
на войниците?
на тази българка?

Трябва ли ти този молив?
ви

Военната униформа харесва ли на студентите?
на г-н Попов?
на американката?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Дадохте ли учебниците на курсистите? — Да, дадох им ги. / Не, не им ги дадох.

учебника на г-н Обов?
тетрадката на жена си?
списанието
парите

Дадохте ли ми документите?
ми книгата?
цигарите
писмото

Той даде ли ти американското списание?
ви българския вестник?

Тя изпрати ли писмото на майка си?
роклята
чорапите
парите на брат си?
костюма
германското списание
картичките на двамата французи?
колета на чичо си?
препоръчаното писмо на дядо си?
ракията на младоженеца?
ми личната карта?
ти книгите?
ни колета?
ви сакото?

Той препоръча ли този костюм на Христо?
тази рокля на Радка?
тези връзки на Стоянови?

Тя ще покаже ли къщата си на продавача?
новата си рокля на братовчедка си?
новия си автомобил на Христо?
новите си дрехи на Георгиеви?
лодката си на Петър?

Той продаде ли пистолета си на Драган?
книгите си на приятеля й?
къщата си на г-жа Иванова?
цивилните си дрехи на войниците?
покривката на американката?

Ти върна ли романа на учителя?
парите на сестра си?
сакото на приятеля си?

Ще препоръчам ли този роман на братовчедка си?
тази книга на сестра си?
това списание на учениците?
тези вестници на курсистите?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Тя му писа вчера.
  им
  ѝ
  ни
  ми
  ви
Нужни ѝ са пари.
Обадиха им се.
Той ни отговори.
Тази рокля ѝ подхожда.
Този костюм не му подхожда.
Военната униформа ти подхожда.
Цивилните дрехи не им подхождат.
Той ще ти услужи.
Те няма да му услужат.
Пуши му се.
Спи ѝ се.
Не им се учи.
Пие ти се вино.
Ядат ми се кюфтета.
Пеят ни се български песни.
Ходи ви се на кино.
Той ти е сърдит.
Ти ми си сърдит.
Тя му е сърдита.
Трябват ви пари.
Трябва ми нов костюм.
Трябват им моливи.
Трябва ти тетрадка.

и т.н.

Тя писа ли му вчера?
Тя не му ли писа вчера?
Друг ученик:

Да, тя му писа вчера.
Не, тя не му писа вчера.

и т.н.

4.

Той даде молива на учителя.

Той препоръча тази рокля на жена си.
Тя изпрати картичките на брат си.
Ние дадохме учебниците на новите
  курсисти.
Тя показа къщата си на американката?
Той ще покаже новия си автомобил на
  приятелите си.
Тя изпрати колета на чичо си.
Те дадоха списанията на учениците.
Вие продадохте автомобила си на
  братовчеда си.

и т.н.

Той даде ли му го?

Друг ученик:

Да, ...
Не, ...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Боян и Петър преживяха автомобилна злополука. Милицията арестува Петър, който караше автомобила в момента на злополуката. Разпитаха го в участъка и след това го изпратиха в затвора. Започнаха процес срещу него. Съдът поиска гаранция, за да го пусне до гледане на делото. Родителите му дадоха 500 лева за гаранцията.Пуснаха го под гаранция.

След като излезе от затвора, първата работа на Петър беше да си намери адвокат. Приятели му препоръчаха адвоката Цанков. Той беше най-добрият адвокат в София. След като прегледа делото, Цанков се съгласи да защищава Петър. Той му поиска **двеста лева хонорар.**

Петър нямаше толкова пари. Имаше само **сто лева.** Трябваше да вземе на заем останалата сума. Обади се на Благоеви, които му бяха добри приятели. Благоев му обеща да му даде на заем само 50 лева. Бяха му нужни още 50 лева. Петър поиска пари на заем от другаря си Цветан, но той му отказа. Изглежда, че му беше сърдит за нещо. Тогава Петър писа на сестра си за пари. Тя му отговори, че ще му даде нужните пари. Писа му още, че непременно ще присъствува в съда при гледане на делото.

Петър не знаеше какъв ще бъде резултатът от **делото.** Той мислеше, че може да го изпратят в затвора. Главата му беше* пламнала. Адвокатът му му казваше да не се безпокои.

* бе́ше пла́мнала in pluperfect tense, lit. had started to burn, Translate in English with past tense.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Don't miss the motorboat. I don't think we'll miss it. There is enough time. We'll be able to get there in time.

2. It doesn't matter.

3. Why don't you pay attention? You'll fall into the water. And don't pull up the anchor now. I'll pull it up in a few minutes.

4. When are they going to leave for the island? They are leaving now. And we? We'll leave in a quarter of an hour. Do you think we'll be able to catch up with them? I suppose we will.

5. Have a look at the harbor. Isn't it beautiful? It is full of passenger and cargo ships. And how blue the sea is!

6. When does the morning train arrive? It usually arrives at eight-thirty, but this time it'll arrive at a quarter to nine.

7. Did he get up late many times last month? No, last month he got up late only once.

8. Do you often get a cold? No. However, I got a cold a few days ago.

9. Where did you meet Mrs. Paneff? I met her in front of the coffee shop. Do you meet often? Not too often.

10. Don't go to bed late tonight. You have to go to bed early today. O.K. But first I'll have to have a bite from the cheese and the dry salami. I always have a bite before I go to bed.

11. Did you pass by the Technical School? I usually pass by that school, but this time I passed by the Tractor Plant.

12. Are they going to cross the river at the pool? They always cross the river at the pool.

13. When did she come back? She came back at midnight. Does she often come back so late? Only sometimes.

14. The enemy captured a few soldiers and wounded two officers.

15. Did he help his mother and father last week? Yes. He always helps his parents.

16. Why don't the children jump into the water and swim for a while? The water is very warm and pleasant. They'll swim when they arrive at the beach.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какво преживяха Боян и Петър?
   Боян и Петър преживяха автомобилна злополука.

2. Кой арестува Петър?
   Полицията арестува Петър.

3. Защо полицията арестува Петър?
   Полицията го арестува, защото той караше автомобила в момента на злополуката.

4. Къде го разпитаха?
   Разпитаха го в участъка.

5. Какво направиха с Петър, след като го разпитаха в участъка?
   След като го разпитаха в участъка, те го изпратиха в затвора.

6. Какво направиха с Петър, преди да го изпратят в затвора?
   Преди да го изпратят в затвора, те го разпитаха в участъка.

7. Петър трябваше ли да ходи на съд?
   Да, той трябваше да ходи на съд.

8. Защо трябваше Петър да ходи на съд?
   Защото заведоха дело срещу него.

9. Кой поиска гарация от Петър?
   Съдът поиска гаранция от него

10. Какво поиска съдът от Петър?
    Съдът поиска гаранция от него.

11. Защо съдът поиска гаранция от Петър?
    Съдът поиска гаранция от Петър, за да го пусне до гледане на делото.

12. Кой даде 5000 лева за гаранцията на Петър?
    Родителите му дадоха 5000 лева за гаранцията.

13. Какво стана с Петър, след като родителите му дадоха 5000 лева за гаранцията?
    Съдът го пусна под гаранция.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Каква беше първата работа на Петър, след като излезе от затвора?
    След като излезе от затвора, първата му работа беше да си намери адвокат.

15. Защо му трябваше на Петър адвокат?
    Трябваше му адвокат, за да го защищава на делото по злополуката.

16. Какво направиха някои приятели на Петър?
    Някои негови приятели му препоръчаха за защитник адвоката Цанков.

17. Какъв адвокат беше Цанков?
    Той беше най-добрият адвокат в София.

18. Кога се съгласи адвокатът Цанков да защищава Петър?
    Адвокатът Цанков се съгласи да защищава Петър, след като прегледа делото му.

19. Какво направи адвокатът Цанков, след като провери делото?
    След като провери делото, той се съгласи да защищава Петър.

20. Какъв хонорар поиска Цанков от Петър?
    Той му поиска **двеста лева.**

21. Имаше ли Петър толкова пари?
    Не, Петър нямаше толкова пари.

22. Колко пари имаше Петър?
    Той имаше само **сто лева.**

23. Какво трябваше да направи Петър, понеже нямаше достатъчно пари?
    Понеже нямаше достатъчно пари, той трябваше да вземе на заем останалата сума.

24. Какво направи Петър най-напред, след като видя, че му трябват още пари?
    След като видя, че му трябват още пари, той се обади на Благоеви?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. Защо се обади Петър на Благоеви?
Той се обади на Благоеви, за да вземе на заем от тях нужните пари.

26. Какви бяха Благоеви на Петър?
Благоеви му бяха много добри приятели.

27. Какво обеща Благоев на Петър?
Благоев му обеща да му даде на заем само 50 лева.

28. Колко пари още трябваха на Петър?
Трябваха му още 50 лева.

29. Защо на Петър не му бяха нужни вече хиляда лева?
Не му бяха нужни вече хиляда лева, защото той взе 50 лева от приятеля си Благоев.

30. Какво направи Петър, след като видя, че му трябват още 50 лева?
След като видя, че му трябват още 50 лева, Петър поиска пари на заем от другаря си Цветан.

31. Цветан даде ли пари на заем на Петър?
Не, той му отказа да му даде пари на заем.

32. Защо Цветан отказа да даде пари на заем на другаря си Петър?
Той му отказа да му даде пари на заем, защото му беше сърдит.

33. Какво направи Петър, след като Цветан му отказа да му даде пари на заем?
След като Цветан му отказа да му даде пари на заем, Петър писа на сестра си за пари.

34. Какво му отговори сестра му, след като Петър ѝ писа за пари?
След като Петър писа на сестра си за пари, тя му отговори, че ще му даде нужните пари.

35. Какво още писа на Петър сестра му?
Писа му още, че непременно ще присъствува в съда при гледане на делото.

36. Какво не знаеше Петър?
Петър не знаеше какъв ще бъде резултатът от делото?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

37. Какво мислеше Петър?
Той мислеше, че може пак да го изпратят в затвора.

38. Защо беше пламнала главата на Петър?
Главата му беше пламнала, защото той мислеше, че може пак да го изпратят в затвора.

39. Какво казваше адвокатът Цанков на Петър?
Адвокатът Цанков му казваше да не се безпокои.

40. Защо адвокатът Цанков казваше на Петър да не се безпокои?
Адвокатът Цанков казваше на Петър да не се безпокои, защото той мислеше, че Петър няма да отиде пак в затвора.

УНИВЕРСИТЕТЪТ В ГРАД СОФИЯ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I. Replace the indirect object with the respective short pronoun:

Example: Те дадоха пари на Петър? Те му дадоха пари.

1. Той услужи на г-жа Ганчева с няколко хиляди лева.
2. Аз писах на родителите си за парите.
3. Учителят ще даде учебниците на учениците.
4. Ние поискахме пари на заем от г-н Христов.
5. Аз обещах на братовчедка си да я заведа на кино.

Part II. Translate into Bulgarian:

1. Peter's friends recommended a lawyer to him. He demanded two thousand leva from him. His fee was five thousand leva.

2. Did you get in touch with them? Yes, I got in touch with them the day before yesterday. How much money will they lend you? They'll lend me only three hundred leva.

3. When will you come and see us tonight? We won't be able to come and see you tonight. My sister is coming today and I promised her to wait for her at home.

4. What do they need? They need new clothes, shirts, and shoes.

5. Did you ask her for the money? I did but she refused to help me.

6. Did you give him the magazine? Yes, I gave it to him.

Part III. Translate and answer in Bulgarian the following questions. Use the dative pronoun in the answers.

1. Do you often lend money to your friends?
2. Did you lend your sister any money a few days ago?
3. Do you sometimes ask money from your relatives?
4. Do you want to give any money to your brother now?
5. What do you feel like doing now?

Part IV. Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 38.

2. Do part III of this homework.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

адвока́т m.	lawyer
аресту́вам	to arrest
гара́нция f.	bail, guarantee, bond
пу́скам под гара́нция	to release on bail
глава́ f.	head
глава́та ми е пла́мнала	I have too much on my mind
гле́дане на де́ло	a court hearing
гост m.	guest
и́двам му на го́сти	to come and see him
оти́вам му на го́сти	to go and visit him
де́ло n.pl.дела́	case (before a court) lawsuit, process
за́ем m.	loan
взи́мам на за́ем	to borrow
да́вам на за́ем	to lend, to loan
защи́тник m.	counsel for the defense,defender
защища́вам	to defend
защитя́, и́, и́х	
злополу́ка f.	accident
излизам	to go out, to leave, to exit
излязо́х, ле́зе	
и́скам не́що от ня́кого	to ask somebody for something
непреме́нно adv.	without fail
не́що pron.	something
ни́къде adv.	nowhere,(in neg.sentences)anywhere
ну́жен, ну́жна,о,и	necessary
ну́жен /ну́жна,о,и/ ми е /са/	I need
ну́жни ми са 500 лева	I need 500 leva.
оба́ждам се на ня́кого	to get in touch with, to contact somebody
оба́дя се, и, их се	
обеща́вам	to promise
обеща́я,е,ах	
оста́нал,а,о,и	remaining
отгова́рям	to answer
отгово́ря, и, их	
отка́звам	to refuse
отка́жа, е, отка́зах	
пари́ pl.	money
за какво́ ти са пари́те?	what do you need the money for?
пла́мнал,а,о,и	aflame, in flame, on fire
глава́та ми е пла́мнала	I have too much on my mind
поли́ция f.	police
поразхо́ждам се	to take a little walk
поразхо́дя се, и, их се	
присъ́ствувам	to be present
проце́с m.	process

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

пу́скам	to let go; to release
пу́сна, е, ах	
пу́скам под гара́нция	to release on bail
ра́бота f.	work; job
пъ́рвата ра́бота на Пе́тър бе́ше да....	Peter's first job was to....
су́ма f.	amount; sum
съд m.pl. съди́лища	court (of justice)
хо́дя на съд	to appear in court; to go to court
сърди́т, а, о, и	angry; mad
той ми е сърди́т	he is angry with me; he is mad at me
тря́бва ми or тря́бват ми	I need
тря́бва ти	you need
тря́бва му	he needs
мо́лив ми тря́бва	I need a pencil
ко́лко пари́ ти тря́бват?	how much money do you need?
услу́жвам на ня́кого	to oblige somebody; to do a favor to somebody
услу́жа, и, их	
хо́дя на съд	to appear in court; to go to court
хо́ди ми се	I feel like going, walking
хонора́р m.	fee; honorarium

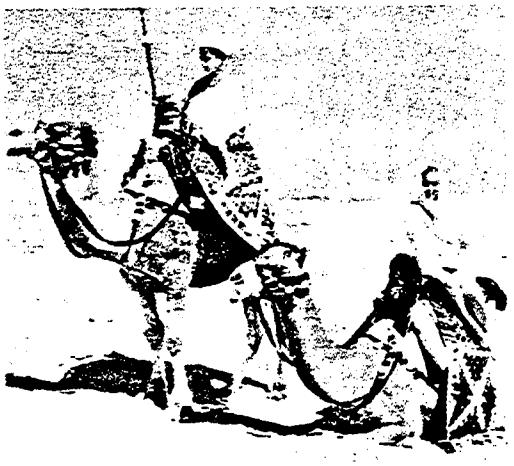

НА ПЛАЖА КРАЙ ГРАД НЕСЕБЪР НА БРЕГА НА ЧЕРНО МОРЕ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ УРОК

LESSON 39

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: The Imperfect Tense

1.

Аз ходех често на кино, когато
бях в ..... София.
Тя често ходеше на кино, когато
беше в София.

ние, ти, те, той, вие, аз,
тя, Благоеви, г-н Рашков,
дъщеря ми, братовчед ми,
сержант Стоев, и т.н.

Ние ходехме често на кино,
когато бяхме в София.

и т.н.

Миналата година ние ставахме рано
всяка сутрин.
Той пиеше много миналата година.
Миналия месец вие си лягахте късно.
Миналата седмица те играеха на карти
почти всеки ден.
Тя се разболяваше често като дете.
Ние живеехме в София по-рано.
Когато бяха във Варна, те се разхождаха
всяка вечер в Морската градина.
Те често му изпращаха пари миналата година.
Ние винаги ѝ помагахме, когато беше болна.
По-рано аз я харесвах много.
Аз му се обаждах по телефона всяка
вечер миналия месец.
Когато бях в България, аз винаги се миех
с френски сапун
Обикновено те се прибираха късно като
цивилни.
Миналата година ние ходехме на екскурзия
всяка събота и неделя.
Когато бях ученик в гимназията, аз често
четях американски списания.
Те винаги минаваха по тази улица,
когато отиваха в университета.
Аз работех в Народната банка като цивилен.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Вие ставате ли рано сега?

А миналата година?

той, те, ти, вие, тя, аз,
ние, студентът Христов,
курсистите, жена Ви, и т.н.

Да, аз ставам рано сега.
Не, аз не ставам рано сега.
Миналата година аз ставах рано.
Миналата година аз не ставах рано.

Ходите ли често на кино сега?
А когато бяхте цивилен?
Тя често ли пише на майка си сега?
А когато беше на курорт?
Баща ти пише ли много сега?
А миналата година?
Те лягат ли си късно сега?
А когато ходеха на училище?
Той работи ли в понеделник сега?
А миналия месец?
Ти караш ли бързо сега?
А по-рано?
Вие играете ли на карти често сега?
А когато работехте в завода?
Те носят ли понякога цивилни дрехи сега?
А когато бяха цивилни?
Вие четете ли много романи сега?
А когато бяхте ученик в гимназията?
На село ли живеят сега?
А миналата година?
Вие учите ли всяка сутрин сега?
А миналия месец?
и т.н.

и т.н.

3.

Къде работехте като цивилен?

а той, а те, а тя, и т.н.

Работех в Народната банка.
Тракторния завод.
Захарната фабрика

Къде обядвахте обикновено, когато бяхте в София?
Кой език учехте в гимназията?
Какви дрехи носехте като цивилен?
Кога ставахте, когато бяхте на курорт?
Кога си лягахте обикновено, когато ходехте на поход?
Как караше тя миналата година?
С какъв сапун се миехте, когато бяхте в България?
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Той често минава по тази улица.
Миналата година той често.....

Преди малко той .....

аз, тя, вие, ти, ние, те,
той, и т.н.

Те се прибират късно.
Всяка вечер миналата седмица те...
Снощи те.....

Аз ставам рано всяка сутрин.
Миналия месец аз.....
Тази сутрин аз.....

Ти си лягаш късно обикновено.
Когато беше на курорт, ти....
Снощи ти....

Те често му изпращат пари.
Миналата година те.....
Вчера те....

Той пие много.
Миналата година той.....
Снощи той.....

Когато е болна, ние винаги ѝ помагаме.
Когато беше болна, ние.....
Снощи ние ѝ.....

Тя често пише писма на майка си.
По-рано тя често.....
Снощи тя....

Когато учителите говорят български,
той ги разбира.
Когато учителите говореха български,...
Когато учителят говори по този въпрос,...

Ти често купуваш летни ризи.
Миналата година ти често....
Вчера ти....

Аз давам пари на брат си понякога.
Когато бях в София, аз.....
Завчера аз....

и т.н.

Миналата година той често минаваше по тази улица.
Преди малко той мина по тази улица.

и т.н.

.....се прибираха късно.
Снощи те се прибраха късно.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 39

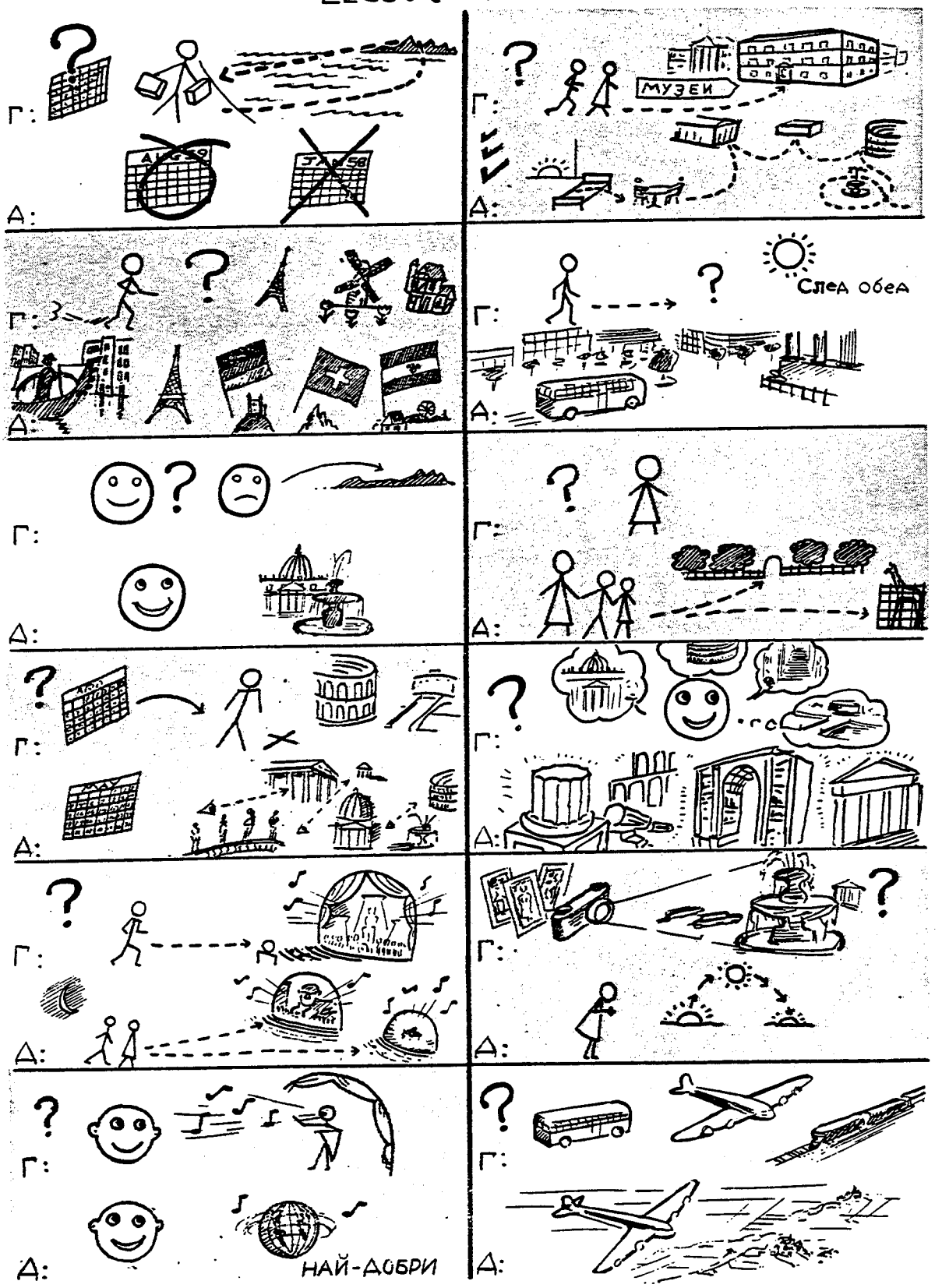

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПЪТУВАНЕ В ЧУЖБИНА

Гео́рги Га́нчев
До́бри Кова́чев

- Кога́ се върнахте от стра́нство?
- Не́отда́вна.

- Кои́ страни́ посети́хте?
- Италия, Фра́нция, Герма́ния, Швейца́рия и Австрия.

- Как прека́рахте?
- Великоле́пно, осо́бено в Рим.

- Ко́лко вре́ме стоя́хте там?
- Бли́зо еди́н ме́сец. Градъ́т е извънре́дно интере́сен.

- Хо́дехте ли че́сто на о́пера?
- Почти́ вся́ка ве́чер хо́дехме и́ли́ на о́пера и́ли́ на конце́рт.

- Харе́саха ли ви италиа́нските певци́?
- Разби́ра се. Те са на́й-добрите певци́ на света́.

- Успя́хте ли да разгле́дате музе́ите?
- По́вечето от тях. Су́трин ста́вахме ра́но, заку́свахме и тръ́гвахме из града́.

- Какво́ пра́вехте следо́бед?
- Аз посеща́вах забележи́телностите на града́.

- А жена́ ти?
- Тя заве́ждаше деца́та в ня́кой парк, а поня́кога - в зоологи́ческата гради́на.

- Какво́ ви напра́ви на́й-голямо впечатле́ние в Рим?
- Развалини́те на ста́ри ри́мски дворци́, хра́мове, па́метници и ба́ни.

- Напра́вихте ли мно́го сни́мки?
- Да, жена́ ми пра́веше сни́мки по цял ден.

- С какво пъту́вахте из Евро́па?
- С аеропла́н.

---

16. Харе́саха ли ви италиа́нските певци́? lit. were the Italian singers pleasing to you? 18. да разгле́дате lit. to look over, here: to visit (with the purpose to look over) 19. тръ́гвахме из града́ = тръ́гвахме да обика́ляме из града́ lit. we set out to go around the town. 26. ви is dative.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: The Past Imperfect Tense

1.

Когато бяхме в Рим, почти всяка
вечер ходехме ний на опера ний
на концерт.

той, аз, ти, вие, тя, те,
Ковачеви, г-н Ковачев, и т.н.

Когато беше в Рим, почти всяка
вечер ходеше ний на опера
ний на концерт.

и т.н.

Сутрин ставахме рано, закусвахме
и тръгвахме из града.
Следобед посещавахме забележителностите на града.
Понякога завеждахме децата в
зоологическата градина.
Правехме снимки по цял ден.
Когато бяхме в Европа, пътувахме
ний с аероплан ний с влак.
За обяд те се връщаха в хотела и хапваха
набързо.
Когато бяхме в Рим, разглеждахме старите
римски дворци, храмове, паметници
и бани по цели часове.
Миналия месец ние ходехме на кино
в понеделник и в вторник.
Като пивнален аз обикновено си лягах
късно и ставах късно.
Той пиеше и пушеше много миналата
година.
Аз се разболявах често като дете.
Те живееха в една работническа
кооперация, когато работеха в завода.
Тя пишеше често на майка си, когато
беше в чужбина.
Когато следвах медицина в университета,
аз учех много.
Когато бяхме на курорт във Варна, ние
всеки ден се къпехме в морето,
плувахме и се разхождахме с лодка.
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз често ходя на кино сега.

той, те, тя, ние, ти,
аз, вие, и т.н.

Ние правиме снимки по цял ден.
Те обикновено пътуват с влак
или с аероплан.
За обяд аз обикновено се връщам
в къщи и си хапвам набързо.
Той пие и пуши много.
Тя се напива често.
Ние се къпеме в морето и плуваме
по цял ден.
Понякога те се разхождат с лодка
до острова.
Те учат по шест часа на ден,
понеже следват медицина.
Когато е на курорт, тя не пише
често на родителите си.
Когато работи във фабрика, той
обикновено живее в работническа
кооперация.
Вие се разболявате често.
Те стават обикновено рано сутрин,
закусват и тръгват из града.
Следобед той понякога посещава
забележителностите на града.
Тя завежда децата си в някой парк
почти всеки ден.
Те пеят български песни в училище
всеки понеделник.
Аз обикновено обядвам в къщи, но
вечерям в ресторант.
Тя пере в понеделник, а кърпи
чорапите във вторник.
Всяка сутрин тя четка балтона на
баща си.
В събота тя глади обикновено
сакото на брат си.
Те често канят гости в новата си къща.
Аз обикновено пътувам с аероплан.
Аз понякога ям кебапчета.
Ние обикновено играеме на карти в
неделя.
Всеки месец той си купува по една
копринена риза.

и т.н.

По-рано аз често ходех на кино.
Миналия месец
Миналата година
Като цивилен
Като дете
Като ученик в гимназията
Като студент в университета
Когато бях в София,
Варна
България
чужбина
Рим
Италия
Франция
Европа
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Той се върна в къщи преди малко.
Когато го видях преди малко,.... Когато го видях преди малко,
той се връщаше в къщи.

те, вие, тя, ти,аз, ние,
учениците, г-н Хантов,
сестра ти, и т.н.

Той си купи ризи вчера следобед.
Когато влязох в магазина,....
Те минаха по улицата преди няколко минути.
Когато ги видях преди няколко минути,...
Тази сутрин ние се разходихме в парка.
Когато той ни срещна тази сутрин, ...
Тя отиде на училище преди половин час.
Когато я видях преди половин час, ...
Аз закусих тази сутрин.
Когато той дойде, ...
Тя свари яйцата преди малко.
Когато влязох в кухнята преди малко,...
Ние слязохме от върха .
Почна да вали, когато....
Тя сложи масата преди малко.
Повикаха я по телефона, когато...
Той нареди приборите преди четвърт час.
Когато влязох в гостната преди четвърт час,...
Тя се окъпа тази сутрин.
Когато децата се събудиха тази сутрин,...
Те влязоха в стаята преди малко.
Когато ги видях преди малко,...
Тя се качи на влака в два часа.
В два часа, когато стигнах на перона,...
Той зави на дясно.
Той блъсна един пешеходец,...
Те преминаха реката тази сутрин.
Когато ги видяхме тази сутрин,...
Той разгледа стария римски дворец.
Когато тя го срещна вчера следобед,...
Тя направи снимки вчера.
Когато я видяхме вчера,...
Те дойдоха от училище преди малко.
Когато той ги видя,преди малко, ...
Аз се облякох преди половин час.
Когато той влезе в стаята преди половин час,...
Аз четох американски списания снощи.
Когато те се прибраха снощи,...
Той пресече улицата преди малко.
Когато го видях преди малко,...

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Какво правехте всеки ден,
когато бяхт в Рим?

той, те, т., ти, и т.н.

Когато бяхме в Рим,
ние ходехме на опера всеки ден.
на концерт
ние посещавахме забележителностите на града.
ние се разхождахме из парковете.
ние правехме снимки.
ние посещавахме развалините.

Какво правехте, когато бяхте
на курорт във Варна?

те, вие, тя, той

Когато бяхме на курорт във Варна,
аз често се разхождах в Морската градина.
аз се разхождах с лодка из залива почти всеки ден.
аз плувах всяка сутрин.
аз ходех на плажа всеки ден
аз се къпех по цял ден в морето.

Когато беше в Рим,
ти ходеше ли често на опера?
посещаваше ли често развалините?
правеше ли снимки всеки ден?
разхождаше ли се из парковете?

Да, ...
Не, ...

Къпехте ли се в морето всеки ден,
когато бяхте във Варна?
Разхождахте ли се с лодка често,...
Плували ли понякога,.....
Ходехте ли на плажа всяка сутрин,...

той, те, тя, и т.н.

Учехте ли много като студент?
Къде работехте, когато бяхте в София?
Как пътувахте, когато бяхте в чужбина?
С автомобил ли пътувахте, когато
бяхте в странство?
Ходехте ли често на Витоша, когато
следвахте право в София?

5.

Какво правехте,
когато той влезе в стаята?
когато тя ви видя?
когато те ви срещнаха?
когато той зави на дясно?
когато тя падна във водата?
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Тази година семейство Добри Ковачеви не ходиха на курорт нито на море, нито на планина. Затова пък те решиха да се поразходят из Европа. Посетиха Италия, Франция, Германия, Швейцария и Австрия. Те пътуваха с аероплан.

Те прекараха в тези страни великолепно. Най-много им хареса Рим. Този град е извънредно интересен. Те стояха там близо месец и живяха в голям хотел. Почти всяка вечер те ходеха на опера или пък на концерт. Харесваха им много италианските певци. Те ги слушаха с удоволствие. Знаеха от по-рано, че италианците са много добри певци.

Ковачеви успяха да разгледат повечето от римските музеи. За да имат повече време, те ставаха сутрин рано, закусваха и тръгваха из града. За обяд те се връщаха в хотела. Хапваха набързо. След обяд Добри посещаваше забележителностите на града. В същото време жена му завеждаше децата в някой парк, а понякога - в Зоологическата градина.

Най-силно впечатление в Рим им направиха развалините на старите римски дворци, храмове, паметници и бани. Те ги разглеждаха по цели часове. Станка правеше снимки през цялото време.

След като се върнаха от странство, Добри се видя с Георги Ганчев и му разправи за пътуването си в чужбина. Георги реши и той да отиде със семейството си следната година в Европа.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Той обаче мислѐше да пътува с автомобил, за да мо̀же да раз-
гледа по-добре всичко.

ЧАСТ ОТ СТАРАТА КРЕПОСТНА СТЕНА В ГРАД ПЛОВДИВ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

1. Haven't you made a mistake? I don't believe so. Of course. You are right. Excuse me please. Don't mention it.

2. They entered the post office and went to the window for registered letters. They sent two letters registered. The one they sent to their parents, the other - to their cousin Peter, both letters by air-mail.

3. The one parcel, the small one, cost one lev and ninety-eight stotinki. The other parcel, the bigger one, cost two leva and nineteen stotinki.

4. The one wire, the straight one, costs four leva and eighteen stotinki.

5. The twenty-two pencils will cost two leva and twenty stotinki.

6. The enemy wounded two soldiers. The two soldiers are at the hospital now.

7. She saw two Frenchmen. The two Frenchmen were walking down the street.

8. I met a few Americans in Sofia. I spoke Bulgarian with the Americans.

9. He bought thirty-five sheets (of paper). The thirty-five sheets are now in the drawer. The sheets are white.

10. The park by the sea was very beautiful. A warm wind was blowing and the weather was very pleasant.

11. It is very late now. Why don't you go to bed? I am not tired.

12. Who is right? The post office clerk is right. After she saw that he was right, she excused herself. After that she left the post office and started for home.

13. My friend's apartment is close by the square.

14. I am going to eat lunch in the restaurant at the corner.

15. He has lived here for five years. She has lived here since last year.

16. Please stay in the room for a while. I'll be back soon.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17. The guests have been swimming for two hours. They're swimming around the boats now. They swam for four hours yesterday.

18. I went to the movies the night before last. Last night I went to the theater and this morning I went to church. Tonight I'll stay home.

19. These yellow pencils are theirs, but those red ones are hers.

20. There is time to finish your homework and to leave for home.

НА СЕДЯНКА

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде ходиха на курорт семейство Ковачеви тази година: на море или на планина?
   Тази година семейство Добри Ковачеви не ходиха на курорт никъде: нито на море нито на планина.

2. Какво решиха да правят Ковачеви тази година?
   Те решиха да се поразходят из Европа.

3. Кои страни посетиха Ковачеви?
   Те посетиха Италия, Франция, Германия, Швейцария и Австрия.

4. С какво пътуваха те?
   Те пътуваха с аероплан.

5. Как прекараха Ковачеви в тези страни?
   Те прекараха великолепно в тези страни.

6. Кой град хареса най-много на Ковачеви?
   Най-много им хареса Рим.

7. Какъв град е Рим?
   Рим е извънредно интересен град.

8. Колко време стояха Ковачеви в Рим?
   Те стояха в Рим близо един месец.

9. Къде живяха Ковачеви в Рим?
   В Рим те живяха в голям хотел.

10. Къде ходеха Ковачеви почти всяка вечер?
    Почти всяка вечер те ходеха или на опера или на концерт.

11. Защо Ковачеви ходеха почти всяка вечер на опера или на концерт?
    Ковачеви ходеха почти всяка вечер на опера или на концерт, защото италианските певци им харесваха много.

12. Какво знаеха Ковачеви от по-рано?
    Те знаеха от по-рано, че италианците са много добри певци.

13. Ковачеви успяха ли да разгледат римските музеи?
    Да. Ковачеви успяха да разгледат повечето от тях.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Какво правеха Ковачеви, за да имат повече време да разглеждат музеите?
За да имат повече време да разглеждат музеите, те ставаха рано, закусваха и тръгваха из града.

15. Къде отиваха Ковачеви за обяд?
За обяд те се връщаха в хотела.

16. Какво правеха Ковачеви, след като се връщаха в хотела?
След като се връщаха в хотела, Ковачеви хапваха набързо.

17. Какво правеше Добри Ковачев следобед?
Следобед Добри посещаваше забележителностите на града.

18. Какво правеше г-жа Ковачева, когато Добри посещаваше забележителностите на града?
Когато Добри посещаваше забележителностите на града, г-жа Ковачева завеждаше децата в някой парк, а понякога в Зоологическата градина.

19. Какво направи най-силно впечатление на Ковачеви в Рим?
Най-силно впечатление в Рим им направиха развалините на старите римски дворци, храмове, паметници и бани.

20. Какво правеха Ковачеви по цели часове?
По цели часове те разглеждаха развалините на старите римски дворци, храмове, паметници и бани.

21. Какво правеше Станка Ковачева през цялото време?
През цялото време тя правеше снимки.

22. Кога се видя Добри с Георги?
Добри се видя с Георги, след като те, Ковачеви, се върнаха от странство.

23. Какво разправи Добри на Георги Ганчев, когато се видя с него?
Добри му разправи за пътуването си в чужбина.

24. Какво реши Георги, след като Добри му разправи за пътуването си в чужбина?
След като Добри му разправи за пътуването си в чужбина, Георги реши и той да отиде със семейството си в Европа следната година.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

25. С какво мислеше Георги да пътува из Европа следната година?
Той мислеше да пътува из Европа с автомобил.

26. Защо Георги мислеше да пътува с автомобил из Европа?
Той мислеше да пътува с автомобил, за да може да разгледа по-добре всичко.

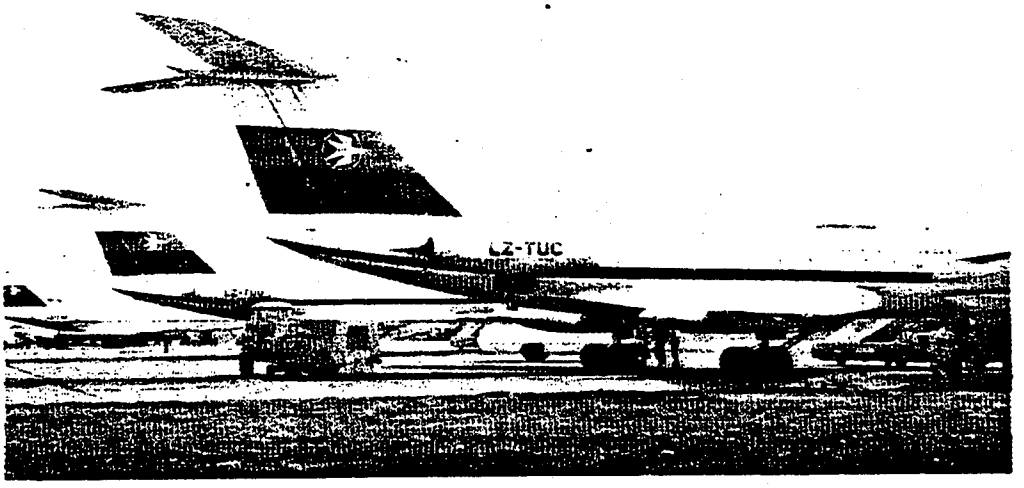

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Part I Re-write the following sentences using the words in parenthesis:

1. Тогава аз посетих забележителностите на града. /често/
2. Миналата седмица той заведе децата в парка. /всеки ден/
3. Те направиха много снимки. /понякога/
4. Тя стана рано /винаги/
5. Ние си легнахме късно. / всяка вечер/
6. Те пиха вино. /обикновено/
7. Ти ми даде пари на заем. /понякога/
8. Ти взе пари на заем от него. /често/

Part II Translate into Bulgarian:

1. Last year he used to get up early every morning. He would take a bath, shave, have breakfast, and begin to learn his lesson. He would leave the house at a quarter past seven. He often passed by the old palace. He usually arrived at school at twenty to eight.

2. We used to travel a lot abroad. Sometimes we visited Italy and France. Another time we would go to Germany or Switzerland. We always traveled by train or by plane.

3. The old monument always made a great impression on me.

4. She was taking the children to the Zoo when I met her.

5. I often did them a favor ; that's why they helped me whenever I asked them for something.

Part III Tape recording assignment:

1. Record the dialogue to Lesson 39.

2. Tell us what you used to do when you went abroad.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

Австрия f.	Austria
аеропла́н m.	aeroplane
с аеропла́н	by plane
ба́ня f.	bath
бли́зо adv.	close to, nearby, about
великоле́пно adv.	wonderfully, splendidly
ви́ждам се с	to meet, to see each other
впечатле́ние n.	impression
вре́ме n.	time
през ця́лото вре́ме	all the time
вра́щам се от	to come back from; to return from
Герма́ния f.	Germany
двореи́ц m.pl. дворци́	palace
Евро́па f.	Europe
забележи́телност f.	famous place, site; pl. sights
забележи́телностите на града́; посеща́вам забележи́телностите на града́	the sights of the town; to go sightseeing in the city
зоологи́чески, а,о,и	zoological
зоологи́ческа гради́на	zoo
из prep.	around
из града́	around town
извънре́дно adv.	extraordinarily
и́ли.....и́ли	either...or
и́ли пък	or
италиа́нец m.pl. италиа́нци	an Italian
Ита́лия f.	Italy
конце́рт m.	concert
море́ n.pl. море́та	sea
музе́й	museum
неотда́вна adv.	recently
ни́то.....ни́то	neither.....nor (it is used in negative sentences in Bulgarian)
те не хо́диха ни́то на море́ ни́то на планина́	they neither went on a vacation to the sea shore,nor to the mountains
о́пера f.	opera
хо́дя на о́пера	to go to the opera
осо́бено adv.	especially, particularly
па́метник m.	monument
парк m.pl. па́ркове	park
певе́ц m.pl. певци́	singer
планина́ f.	mountains
хо́дя на планина́	to go on a vacation to the mountains
по prep.	long
по цял ден	all day long
по́вечето adv.	most, the majority of
развалина́ f.	ruin

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

разгле́ждам	to look over, to examine, to visit
разгле́дам	(with the purpose to look over)
разгле́дахте ли музе́ите?	did you visit the museums?
Рим m.	Rome
ри́мски, а, о, и	Roman
свят m. with art. светъ́т, света́	world
си́лен, -лна, -лно, -лни adj.	strong
сле́ден, сле́дна, о, и	following, next
слу́шам	to listen to
сни́мка f.	picture, photograph
пра́вя сни́мки	to take pictures
страна́ f.	country
стра́нство n.	abroad, foreign country
тръ́гвам из града́ =	to go around town
тръ́гвам да обика́лям из града́	to set out to go around town
Фра́нция f.	France
хо́дя, и, их	to go / shore
хо́дя на море́	to go on a vacation to the sea-
хо́дя на планина́	to go on a vacation to the moun-
хоте́л m.	hotel / tains
храм m.pl. хра́мове	temple
цял, а, о, це́ли	all, entire, whole
по цял ден	all day long
час m.	hour
по це́ли часове́	for hours
чужби́на f.	abroad
пъту́ване в чужби́на	traveling abroad
Швейца́рия f.	Switzerland

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The Roman numerals II, III and IV indicate the Volumes of this Textbook, while the Arabic numerals refer to their pages.

Accent
in Bulgarian in general II 22,23;
of imperative II 211;
neuter nouns II 148;
past tense III 104-106;
short forms of personal pronouns, acc.case III 228;
-dat. case IV 172-173.

Accusative Case of
personal pronouns, short forms III 228.

Adjectives
article of - III 138,139;
ending in И,А,О,И III 170;
change in gender & number III 136;
changing Я to Е III 141;
definite article for - III 138, 139;
double НН III 138;
omission of Ъ & Е III 137;
orthography of - indicating nationality II 19;
position of - III 140,141;
stable Е III 137.

Affirmative Form of
future tense II 175-177;
past tense III 17-19, 46-48, 76,77,104,106;
present tense:
verbs of the 1st group II 125;
verbs of the 2nd group II 103;
verbs of the 3rd group II 73;

Article,
definite of:
adjectives III 138,139,170;
cardinal numerals IV 84-85;
fem. nouns II 76;
masc. nouns II 45,104;
neuter nouns III 49;
plural III 139, II 76, 149.

Aspect
and conjugation II 182;
formation of - II 180;
in Bulgarian II 179;
in general II 177, 178;
perfective of съм III 202;
usage of perfective - II 209.

Auxiliary Verb съм II 16;
present tense:
affirmative form II 17;
interrogative form II 20,21;
interrogative-negative form II 47;
negative form II 17;
perfective aspect of - III
past tense II 19; / 202;
present tense of - II 17.

Cardinal Numerals IV 10-14;
special form of - for masc. gender IV 36-37;
article for - IV 84-85.

Change of
consonant sound in:
nouns К to Ц II 46;
verbs in -жа,ча, ша to за, ка, са III 19.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

vowel sound in:
adjectives Я to Е III 41;
masc. nouns III 79;
neuter nouns II 148.

Colloquial Pronunciation of
card. numerals IV 10, ss.

Colloquial Usage of
possessives III 201.

Conjugation & Aspect
II 122.

Dative Case of the
personal pronouns, short
form IV 170.

Declension of
personal pronouns (short
forms), accusative II 228,
dative IV 170.

Definite Article of
fem. nouns II 76;
masc. nouns (full art.)
II 45;
masc. nouns (short art.)
II 104;
neuter nouns II 149;
pronunciation of - II 46.

Degrees of Comparison
comparative III 171-172;
superlative III 172-173.

Dialect Forms of
the personal pronouns
II 16;
the verbs, 1st group
II 125;
the verbs, 2nd group
II 103.

Double Negation II 127.

Ending
-М of the verbs, 1st group
II 126.

Endings of Nouns
feminine II 43;
masculine II 43;
neuter II 44.

Familiar Form of
personal pronouns II 16;
the verb II 16.

Feminine Nouns
definite article II 76;
endings II 43.

For (preposition)
idiomatic translation into
Bulgarian of - II 19.

Formation of the
imperf. tense IV 138-140;
perf. asp. with suffix Н
IV 58.

Formal Pronoun II 16.

Future Tense
affirmative form II 175:
interrogative form II 176;
interrogative-negative form
II 177;
negative form II 175;
бъда III 202;
съм III 202.

Gender of Nouns II 43.

Groups of Verbs II 73.

Idiomatic Use of Present
tense II 19.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Imperative
formation of - II 210;
accent of - II 211;
negative - II 212;
of perfective verbs II 212.

Imperfect Tense
formation and meaning IV 138-
special usage IV 196. / 140

Impersonal Forms
има, няма II 75.

Interrogative Form of the Verb
future tense II 176;
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74;
past tense III 19;
съм II 20.

Interrogative-Negative Form of the Verb.
future tense II 176;
past tense III 19;
present tense II 75.

Masculine Nouns
article of (full) II 45;
article of (short) II 104;
changing К to Ц II 44;
ending in ец II 45
ending in plural in А IV 86;
endings of - II 43;
monosyllabic - III 78-80;
plural after numerals IV 14;
plural of - II 44.

МОГА
present tense III 106
past tense of - III 106;
usage with another verb III / 106.
Meaning & Translation of the imperfect tense IV 140.

Monosyllabic Masculine Nouns
accent of III 78-80;
plural III 78;
changing Я to Е III 79;
unchangeable III 80.

Negation
double II 127.

Negative Form of the Verb
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74; II 17;
imperative II 212;
future tense II 175;
past tense III 19.

Negative Imperative II 212.

Neuter Gender
accent rule II 148;
nouns of-II 147.

Nouns
accent rule of-II 148;
changing К to Ц II 44;
ending in a vowel II 76;
ending in ец and ин
used after numerals IV 85-86;
feminine II 76;
gender of-II 43;
indicating nationality II 19;
masculine II 43-45;
monosyllabic masculine III 78-80;
neuter II 147.

Numerals
cardinal IV 10-14;
special form of the cardinal numerals for masculine gender IV 36-37.

Omission of the Personal Pronoun when used as a subject II 18.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Orthography
of the def. article II 104;
of nouns & adjectives indicating national origine II 19.

ОТБЕЛЕЖКА
past tense of-III 107.

Past Tense
ending of-III 16;
formation of-III 17-19, 46-48;
verbs of the 1st group
Е to Я III 18;
Е to А, III 48;
жа, ча,ша to за, ка,са III 19; ох III 46,47;
disappearance of the root vowel III 48;
of съм III 19;
verbs of the 2nd group III 76-77;
И to Я III 77;
И to А III 77;
of the verb взема III 77;
verbs of the 3rd group III 104;
accent of the - III 104-106;
of мога III 106;
interrogative form III 19;
negative form III 19;
interrogative-negative III 19.

Perfective Aspect
formation in general II 180;
with suffix Н IV 58-60;
usage II 209;
of съм III 202.

Personal Pronouns
accent IV 172;
accusative case III 228;
dative case IV 170-174;
dialect form II 16;
familiar form II 16;
formal II 16;
place IV 173;
short forms III 228;
subjective case II 16;
usage IV 170.

Place in the Sentence of the reflexive Pronoun IV 112-113;
short personal pronouns IV 173.

Plural of Nouns
after numerals with the word души IV 37;
after колко and няколко IV 14;
ending in a vowel II 76;
ending in ЕЦ & ИН after numerals IV 85-86;
feminine nouns II 76;
masculine nouns II 44;
monosyllabic masculine nouns III 78;
neuter nouns II 147-148.

Possessives III 200-201;
colloquial usage of - III 201.

Present Tense of the Verbs
of the 1st group II 125;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
of съм II 20.

Pronunciation of
definite art., masc.gender II 104;
present tense:
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd person plural of съм II 16.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Pronouns
personal, subject form
II 17;
familiar form II 16;
formal II 16.

Questions
formation of - II 20.

Reflexive Form of the Verb
IV 110-113.

Reflexive Pronoun
place IV 112-113.
Short Art. of masc. nouns II 104.
Short Forms of the Personal
Pronouns:
accusative case III 223;
dative case IV 170-174;

Since, idiomatic translation
of - into Bulgarian II 19.

Special Form of
the cardinal numerals for
masculine gender IV 36-37.

Special Usage of
imperfect tense IV 196.

Structure of the Simple
Sentence II 17.

Suffix Н
used for formation of the
perfective aspect IV 58-60.

Tenses
imperfect IV 138-140;
future II 175-177;
past II 16-19; 46, 48;
76,77; 104-106;
present II 73,103.

Usage
of the perf. aspect in
present tense II 209;
pers. pron.,dat. case
IV 170-172

Verb
the - II 72.

Verbs
changing
К to ч, Г to ж II 126;
of the 1st group II 126;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
ending м in the 1st group
II 125.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School